



Vlaamse buitenlandse wapenhandel 2010

Rapport
30 maart 2011

COLOFON

Auteur:

Nils Duquet

Eindredactie:

Tomas Baum

Wies De Graeve

Met dank aan:

Margarida Ferro

Sara Depauw

Maarten Van Alstein

Marjolein Muys

Lay-out:

Wendy Guns, Gramma nv

Drukwerk:

Drukkerij Vlaams Parlement en Drukkerij Artoos

Brussel, 30 maart 2011

ISBN 9789078864417

Disclaimer

Hoewel door het Vlaams Vredesinstituut uiterste zorgvuldigheid werd betracht bij de redactie van dit rapport, kan het niet aansprakelijk worden geacht of gesteld voor mogelijke onzorgvuldigheden of onvolledigheden. Tevens wordt geen enkele vorm van aansprakelijkheid aanvaard voor enig gebruik dat een lezer van dit rapport maakt.

SYNTHESE

Invoer

In 2010 werden 443 invoervergunningen voor militair materieel uitgereikt door de Vlaamse overheid. Deze invoervergunningen hebben een gezamenlijke waarde van 18,9 miljoen euro. De waarde van de vergunde wapeninvoer lag in 2010 beduidend lager dan in de voorgaande jaren.

De invoer van militaire voertuigen en voertuigonderdelen stond in 2010 in voor 55% van de waarde van de vergunde wapeninvoer in Vlaanderen. Deze voertuigen en onderdelen zijn bestemd voor de Vlaamse defensie-industrie. Het is vooral de invoer van dit materieel die de daling van de wapeninvoer verklaart. De participatie van een aantal Vlaamse bedrijven aan contracten tussen het Belgisch leger en grote buitenlandse defensiebedrijven voor de levering van nieuwe legervoertuigen, loopt immers ten einde.

Ongeveer 90% van het aantal aanvragen voor wapeninvoer had betrekking op vuurwapens en toebehoren. Hiermee staan deze producten in voor 37% van de waarde van de vergunde wapeninvoer in 2010. Het zijn vooral handelaars en particulieren die deze wapens invoeren. Tussen 2005 en 2009 steeg de waarde van de vergunde invoer van vuurwapens sterk in Vlaanderen. In 2010 doet zich een opvallende daling voor doordat de factoren die de eerdere stijging verklaren, tijdelijk van aard waren.

Uitvoer

In 2010 werden 330 wapenexportlicenties uitgereikt door de Vlaamse overheid. Deze vergunningen hadden een gezamenlijke waarde van 320,5 miljoen euro. Dit betekent een stijging van 13,5% ten opzichte van 2009, en een verdubbeling van de Vlaamse wapenexport in vijf jaar.

Deze sterke stijging is niet het gevolg van een fundamentele verandering in de aard van de defensiegerelateerde industrie in Vlaanderen. De relatief kleine groep van Vlaamse bedrijven die actief zijn op de defensiemarkt, presteerde de voorbije jaren sterk en participeerde vaker aan militaire projecten.

De drie belangrijkste defensiegerelateerde exportproducten van Vlaanderen zijn visualisatieschermen, militaire elektronica en (onderdelen van) militaire voertuigen. Ook voor de export van militair oefenmaterieel, vliegtuigonderdelen, beeldvormingsapparatuur, technologie en een aantal andere defensieproducten werden in 2010 uitvoervergunningen uitgereikt.

De Vlaamse wapenexport is bestemd voor bestemmingslanden wereldwijd, maar voornamelijk voor de defensiegerelateerde industrie in Europa (60%) en de Verenigde Staten (28%). Azië staat als regio van bestemming in voor 12% van de vergunde wapenexport vanuit Vlaanderen.

In het Vlaams Parlement werd in maart 2011 een resolutie aangenomen waarin de Vlaamse Regering wordt gevraagd wapenexport naar het Midden-Oosten en de Maghreb met de grootste omzichtigheid te behandelen. In totaal werden in 2010 38 vergunningen uitgereikt waarbij de laatst gerapporteerde gebruiker zich in het Midden-Oosten of de Maghreb bevond. Met een waarde van 30,6 miljoen euro staan deze twee regio's in voor bijna 10% van de totale Vlaamse vergunde wapenexport. Het betreft export naar de Verenigde Arabische Emiraten, Turkije, Bahrein, Oman, Egypte, Saoedi-Arabië en Irak.

Tweederde van de Vlaamse wapenexport heeft de (defensiegerelateerde) industrie als laatst gerapporteerde gebruiker. Dit heeft belangrijke gevolgen voor het Vlaamse wapenexportcontrolebeleid aangezien de kans reëel is dat Vlaamse militair materieel – na integratie in grotere wapensystemen – door de buitenlandse industrie in de bestemmingslanden wordt wederuitgevoerd. De uiteindelijke eindgebruiker van deze wapensystemen (en dus ook van de Vlaamse producten die erin zijn geïntegreerd) is dus niet gekend tijdens de Vlaamse vergunningsprocedure en wordt er dan ook niet in opgenomen.

Doorvoer

In 2010 werden 18 doorvoervergunningen, met een gezamenlijke waarde van 75,8 miljoen euro, uitgereikt door de Vlaamse overheid.

Reeds een aantal jaren ligt het aantal uitgereikte doorvoervergunningen in Vlaanderen opvallend laag. 2010 bevestigt die trend: de Vlaamse overheid reikte het op één na laagste aantal doorvoervergunningen uit sinds 1999.

Inhoudstafel

1	INLEIDING	7
2	RAPPORTERINGSWIJZE OVER BUITENLANDSE HANDEL IN MILITAIR MATERIEEL AAN HET VLAAMS PARLEMENT ANNO 2010	11
3	INVOER	13
3.1	Evolutie sinds 2001	13
3.2	Aard van de vergunde invoer	14
3.2.1	Militaire voertuigen en voertuigonderdelen	15
3.2.2	Vuurwapens en toebehoren	16
3.2.3	Overige defensieproducten	21
3.3	Herkomst van de vergunde invoer	22
3.4	Geweigerde vergunningsaanvragen	23
4	UITVOER	25
4.1	Sterke stijging van de waarde van de vergunde wapenexport	25
4.2	Aard van de vergunde uitvoer	30
4.2.1	Visualisatieschermen (ML24) en de overige vergunningsplichtige export op basis van de catch-all clause (ML25)	30
4.2.2	Militaire elektronica (ML11)	31
4.2.3	Militaire voertuigen en onderdelen (ML6)	32
4.2.4	Militair oefenmaterieel (ML14)	32
4.2.5	Vliegtuigonderdelen (ML10)	33
4.2.6	Beeldvormingsapparatuur (ML15)	33
4.2.7	Technologie (ML22)	34
4.2.8	Overige defensieproducten	34
4.3	Bestemming en laatst gerapporteerd gebruik van vergunde uitvoer	35
4.3.1	Bestemming van de vergunde export	35
4.3.2	Laatst gerapporteerde gebruikers van de vergunde export	37
4.3.3	Opmerkelijke landen van bestemming en eindgebruik	40
4.4	Geweigerde vergunningsaanvragen	48
5	DOORVOER	51
6	CONCLUSIES	55

7	BIJLAGEN	59
7.1	Bijkomende tabellen	59
7.1.1	Vergunde invoer	59
7.1.2	Vergunde uitvoer	63
7.2	Vlaamse lijst van militaire goederen	70
7.2.1	Gemeenschappelijke EU-lijst van militaire goederen (15 februari 2010)	70
7.2.2	Vlaamse aanvullingen op de EU-lijst	76
7.3	Publicaties van het Vlaams Vredesinstituut inzake wapenhandel en -productie in 2010	77
7.3.1	Rapporten	77
7.3.2	Achtergrondnota's	78
7.3.3	Adviezen	78
	EINDNOTEN	79

1 Inleiding

Internationale wapenhandel wordt uit politieke, economische en veiligheidsoverwegingen niet gebannen, maar een controlesysteem met verplichte vergunningen laat toe rekening te houden met veiligheidsaspecten, mensenrechten en conflictpreventie. Wapenexport wordt geval per geval beoordeeld aan de hand van internationaal overeengekomen richtlijnen. Niet alleen waar, maar ook door wie de wapens gebruikt worden, is bij die beoordeling bepalend. Doeltreffende controle op wapenhandel is een noodzakelijke voorwaarde voor de naleving van internationale afspraken en verplichtingen, en laat toe rekening te houden met ethische overwegingen, veiligheidsaspecten, mensenrechten en conflictpreventie.

Om de analyse van de Vlaamse buitenlandse wapenhandel in 2010 te kaderen, worden in volgende paragrafen enkele sleutelementen van het controlestelsel op wapenhandel toegelicht: de geldende wetgeving, de procedure, en de rapportage.

Juridisch kader¹

De wetgeving rond wapenexport is niet eenvoudig: internationale, nationale en regionale afspraken en regels spelen een rol. Internationaal bestaan gespecialiseerde werkgroepen waar landen afspraken maken en informatie uitwisselen over wapenhandel. Daarnaast nemen ook de Verenigde Naties (VN) initiatieven met betrekking tot wapenhandel. Zo zijn op het niveau van de VN volop onderhandelingen aan de gang over de totstandkoming van een wereldwijd verdrag inzake wapenhandel (*Arms Trade Treaty*). Ook de rol van de Europese Unie is van groot belang. Een van de belangrijkste instrumenten om de aanpak van wapenhandel in de EU-landen te harmoniseren is het gemeenschappelijk Standpunt van de Europese Unie tot vaststelling van gemeenschappelijke voorschriften voor de controle op de uitvoer van militaire goederen en technologie.² Dit Gemeenschappelijk standpunt legt 8 criteria vast waarmee overheden moeten rekening houden bij het al dan niet toestaan van een wapenexport, bijvoorbeeld interne spanningen, respect voor mensenrechten, regionale stabiliteit, enz. Dit Gemeenschappelijk Standpunt actualiseert en vervangt de Europese Gedragscode¹ inzake wapenexport van 1998, en is juridisch bindend voor alle EU-lidstaten.

Op Europees niveau is ook nog een andere fundamentele wijziging aan de gang wat wetgeving over wapenhandel betreft. Op 23 april 2009 werd een richtlijn aangenomen door de Raad van de Europese Unie met betrekking tot intracommunautaire handel in defensiegerelateerde producten.³ De implicatie van deze richtlijn is dat 'uitvoer' in de douane-technische betekenis van het woord, enkel nog betrekking heeft op handel met niet-EU-lidstaten. Intracommunautaire handel in militair materieel blijft aan controle onderworpen, maar dan wel volgens een soepeler vergunningssysteem.⁴ De facto wordt de EU-defensiemarkt grotendeels geliberaliseerd. Deze Europese richtlijn zet nieuwe bakens uit voor de nationale wetgeving over wapenhandel in de EU-lidstaten, en dus ook in België en Vlaanderen. Tegen uiterlijk eind juni 2011 moeten de lidstaten hun nationale wetgeving en bestuursrechtelijke bepalingen aanpassen aan deze richtlijn en tegen eind juni 2012 moet deze wetgeving worden toegepast.

1 De Europese Gedragscode was slechts een politieke afspraak, geen bindend document.

Binnen Europa vormt België ook een unie met Luxemburg (BLEU) en Nederland (BENELUX). Binnen deze unies gelden nog eens speciale afspraken.⁵ Verder moet ook rekening worden gehouden met de Europese vuurwapenrichtlijn 91/477.⁶ Deze richtlijn heeft betrekking op de controle op de verwerving en het bezit van wapens door particulieren, maar ook op de overdracht van vuurwapens tussen EU-lidstaten.⁷

Tot slot is in België de bevoegdheid voor wapenhandel geregionaliseerd: de drie gewesten zijn daar sinds 2003 voor bevoegd, met uitzondering van de in- en uitvoer met betrekking tot het leger en de politie. Voorlopig geldt nog steeds de federale wetgeving uit 1991,⁸ maar in Vlaanderen wordt gewerkt aan een eigen 'Wapenhandeldecreet'. In zijn beleidsnota voor de nieuwe legislatuur (2009-2014) stelt de Vlaamse minister-president, bevoegd voor buitenlandse wapenhandel, tot doel de huidige reglementering te actualiseren via een eigen nieuw Vlaams decreet.⁹ In afwachting van een eigen decreet geldt nu nog de federale wet.

Wat de afbakening van 'wapens' of 'militair materieel' betreft, heeft de Europese Unie een lijst (ML) opgesteld van producten waarvoor een vergunning nodig is bij de uitvoer ervan. Die noemen we 'wapens', 'militaire producten' of 'militair materieel'. Sommige landen hebben die lijst verder uitgebreid. Een aantal landen hebben verder ook een '*catch-all*' bepaling in hun wetgeving: als een 'gewoon' product, dat niet op de lijst staat, een militair gebruik heeft, kan voor de handel in dat product een vergunning nodig zijn, en wordt het dus als een militair product beschouwd. Bij *catch-all* beslist de bevoegde overheid dus dat een product dat niet op de EU-lijst of nationale lijst van militaire goederen staat, toch aan vergunningsplicht wordt onderworpen omdat het een militair eindgebruik heeft. In de Belgische wetgeving is de lijst uitgebreider dan de EU-lijst en bovendien is een *catch-all* clausule ingesteld.¹

Algemene procedure

Naast een begrip van het wetgevend kader voor wapenhandel, is ook een zicht op de huidige procedures voor Vlaamse legale wapenexport van belang voor een goed begrip van voorliggend jaarrapport. Die procedures worden aan de hand van een voorbeeld geïllustreerd: bedrijf X heeft een contract afgesloten met een klant in land Y voor 200 wapenvizieren en wil dus zijn producten uitvoeren. X dient een aanvraag in bij de Dienst Controle Strategische Goederen (DCSG) om een uitvoervergunning te krijgen. DCSG is een administratieve dienst binnen het departement Internationaal Vlaanderen. Bij die aanvraag moet het bedrijf o.a. een algemene vergunning als wapenhandelaar van de Federale Overheidsdienst (FOD) Justitie voegen, en een invoercertificaat of een certificaat van eindbestemming, in dit geval van de klant in land Y. De DCSG stelt dan een dossier samen met een advies op basis van technische, juridische en politieke afwegingen. Voor een inschatting van de toestand in land Y gebruikt de dienst onder meer de landenfiche die de FOD Buitenlandse Zaken bijhoudt. Op basis van het hele dossier neemt de bevoegde minister de uiteindelijke beslissing, al dan niet na het inwinnen van extra advies. Indien negatief, wordt geen vergunning uitgereikt. Indien positief, wordt de vergunning verstuurd naar bedrijf X. De vergunning wordt bij het pakket wapenvizieren gevoegd en verstuurd naar de klant.

I Een overzicht van vergunningsplichtige militaire goederen is beschikbaar in bijlage 7.2 van dit rapport.

Onderweg moet de handel aangegeven worden bij de Belgische douane, die controleert of alles overeenstemt met wat op de vergunning staat. Na de effectieve levering in land Y moet bedrijf X een bewijs van aankomst leveren aan de DCSG. Dat is het algemene model van de procedure voor uitvoer van militair materieel. Voor bepaalde bestemmingslanden, soorten eindgebruik en producten bestaan specifieke procedures.

Rapportage

Bedrijven die militaire producten uit-, in- of doorvoeren, dienen daarvoor vergunningen aan te vragen bij de Vlaamse overheid. Op basis van artikel 17 van de federale wet van 1991 moet de overheid rapporteren aan het parlement over deze vergunningsaanvragen. Sinds de start van de legislatuur (2009-2014) vindt de rapportage over het Vlaams vergunningsbeleid inzake wapenhandel plaats in de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden en Internationale Samenwerking van het Vlaams Parlement. Het parlement heeft geen zeg in het al dan niet goedkeuren van een uitvoervergunning, maar kan achteraf wel oordelen over genomen beslissingen. Maandelijks, halfjaarlijks en jaarlijks worden verslagen over vergunningen ook publiek bekend gemaakt via de website van de DCSG.¹⁰

In voorliggend rapport worden op basis van deze beschikbare cijfers de aanvragen voor Vlaamse in-, uit- en doorvoervergunningen voor militair materieel geanalyseerd. Daarbij worden niet enkel de totaalcijfers behandeld, maar ook de aard en bestemming van deze handelsstromen. Evoluties en trends worden geduid, en ook enkele opmerkelijke bestemmingslanden van Vlaamse wapen-export worden tegen het licht gehouden. In een eerste hoofdstuk wordt ingegaan op de rapportage over de Vlaamse buitenlandse wapenhandel waarop de analyses gebaseerd zijn.

2 *Rapporteringswijze over buitenlandse handel in militair materieel aan het Vlaams Parlement anno 2010*

Sinds de regionalisering van de bevoegdheid voor de controle op de buitenlandse wapenhandel in de zomer van 2003 zijn de drie Belgische gewesten bevoegd voor de verplichte rapportage over goedgekeurde en geweigerde vergunningsaanvragen aan hun respectieve parlementen. De voorbije jaren is er een duidelijke evolutie naar een verhoogde transparantie in de rapporteringswijze die de Vlaamse overheid hiervoor hanteert. Geleidelijk aan evolueerde de verslaggeving van geaggregeerde cijfers per land van bestemming/afzender en louter een opsplitsing van het aantal vergunningen naar categorie van bestemming en een ruwe indeling van militair materieel,^I naar een rapportage waarin voor elke individuele vergunningsaanvraag meerdere kenmerken worden opgelijst. Sinds een aantal jaar worden in de periodieke verslagen van de Vlaamse overheid inzake de buitenlandse handel in militair materieel voor elke individuele (goedgekeurde en geweigerde) vergunningsaanvraag de volgende kenmerken vermeld:

- de aard van de militaire goederen^{II}
- de waarde van de vergunningsaanvraag^{III}
- het land van afzender
- het land van bestemming
- het type bestemming
- het type eindgebruiker (indien deze bekend is en niet de bestemming is)
- het land van eindgebruik (indien dit niet het land van bestemming is).

Wat de frequentie van de verslaggeving betreft, is een halfjaarlijkse en jaarlijkse rapportage van de regering aan het parlement wettelijk vastgelegd. Naast die verplichte rapportage, maakt de Vlaamse overheid sinds oktober 2005 ook maandelijks overzichten van de verleende en geweigerde in-, uit- en doorvoervergunningen publiek.¹¹

Op basis van de informatie in deze periodieke verslagen heeft het Vlaams Vredesinstituut een databank ontwikkeld die bestaat uit alle goedgekeurde en geweigerde Vlaamse vergunningen voor de invoer, uitvoer en doorvoer van militaire goederen sinds de regionalisering van de bevoegdheid.

I De indeling van militair materieel van voor 2005 bestaat slechts uit vier brede rubrieken: 'licht' materieel (kleine en lichte wapens en de munitie, delen en onderdelen hiervan), 'halflicht' materieel (mortieren, granaten, explosieven, raketten en onderdelen), 'zwaar' materieel (materieel dat werd opgenomen in het wapenregister van de Verenigde Naties) en 'ander' materieel (elektronische en optische systemen, radars, communicatiesystemen, chemische producten en OC-sprays).

II Deze indeling naar aard van de goederen is gebaseerd op de indeling van de Gemeenschappelijke EU-lijst van militaire goederen (aangevuld met een aantal Vlaamse categorieën: ML23-26). De meest recente versie van de gemeenschappelijke EU-lijst van militaire goederen bevindt zich in de bijlage 7.2 van dit rapport.

III Deze waarde komt echter niet noodzakelijk overeen met de waarde van de effectieve export. Soms worden vergunningen bijvoorbeeld niet gebruikt of niet volledig 'opgebruikt'.

Deze databank, in de vorm van een SPSS-bestand^I, laat toe vergelijkingen te maken en hierdoor evoluties en trends in de buitenlandse handel in militaire goederen te herkennen en te analyseren.^{II} Tenzij anders vermeld zijn de cijfers en de analyses die in dit rapport vermeld worden afkomstig van deze databank van het Vlaams Vredesinstituut.

I SPSS is een statistisch programma voor databeheer en -analyse.

II De gegevens uit deze databanken zijn volledig afkomstig uit de betreffende periodieke verslagen van de Vlaamse Regering. Elke maand worden de databanken aangevuld met de gegevens van de maandrapporten die op de website van de Dienst Controle Wapenhandel worden gepubliceerd. Wat de databank met betrekking tot de vergunningen voor handel in militair materieel betreft, wordt na de publicatie van de halfjaarlijkse verslagen aan het parlement de informatie in de databanken vergeleken met dit halfjaarlijks verslag en indien nodig gecorrigeerd (met het halfjaarlijks verslag als referentie).

3 Invoer

Voor wapeninvoer is in Vlaanderen een vergunning vereist op basis van de Belgische Wet van 5 augustus 1991 betreffende de in-, uit- en doorvoer van en de bestrijding van illegale handel in wapens, munitie en speciaal voor militair gebruik of voor ordehandhaving dienstig materieel en daaraan verbonden technologie. Wat concreet wordt verstaan onder "wapens, munitie en speciaal voor militair gebruik of voor ordehandhaving dienstig materieel" wordt gedefinieerd in de bijlage van het Koninklijk Besluit van 8 maart 1993. Deze bijlage bevat zowel een lijst van goederen en technologie waarvan de invoer vergunningsplichtig is (2de categorie, afdeling 2) als een lijst van goederen en technologie waarvan de invoer verboden is (1ste categorie). Naast deze Belgische lijsten bestaat ook de gemeenschappelijke EU-lijst van militaire goederen.^I Deze lijst wordt regelmatig aangepast (de laatste herziening was van 15 februari 2010) en is de facto identiek aan de *Munitions List* van het Wassenaar Arrangement.^{II} De EU-lidstaten dienen deze EU-lijst te gebruiken als referentie voor de eigen nationale lijsten. Verder dient men in Vlaanderen ook rekening te houden met de bepalingen inzake de overdracht van vuurwapens uit de Europese vuurwapenrichtlijn 91/477.

Personen in Vlaanderen die wapens en militair materieel wensen in te voeren, dienen een vergunning aan te vragen bij de Dienst Controle Strategische Goederen.^{III}

In 2010 werden 443 invoervergunningen uitgereikt door de Vlaamse overheid. Deze invoervergunningen hebben een gezamenlijke waarde van 18.927.124,69 euro.

3.1 Evolutie sinds 2001

De waarde van de vergunde wapeninvoer lag in 2010 met 18,9 miljoen euro eerder laag vergeleken met de voorgaande jaren. Uit figuur 1 blijkt echter dat de waarde van 2010 op langere termijn niet opvallend laag ligt, maar dat de hoge waarde van vergunde invoer in 2007-2009 juist uitzonderlijk was. Deze hoge waarde in 2007-2009 is grotendeels het gevolg van de participatie van een aantal Vlaamse bedrijven in de productie van militaire voertuigen die werden besteld door het Belgische leger bij buitenlandse defensiebedrijven.

I Voor een overzicht van de goederen op deze Gemeenschappelijke EU-lijst, zie bijlage 7.2.

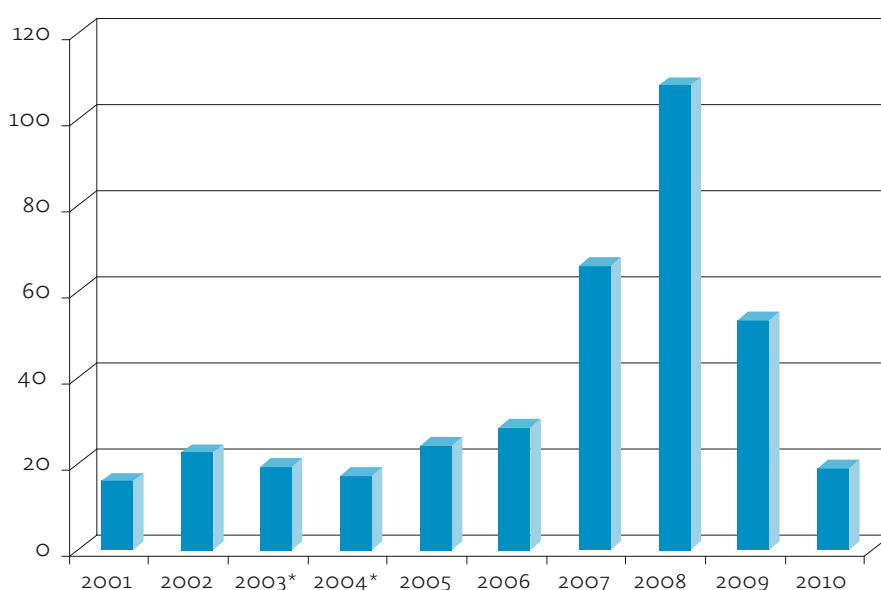
II Het Wassenaar Arrangement is een informeel akkoord waaraan ongeveer 40 landen, waaronder België, participeren. Het werd in 1996, als opvolger van de *Coordinating Committee on Multilateral Export Controls*, opgericht met als doel het versterken van de regionale en internationale veiligheid door middel van het promoten van transparantie en het uitwisselen van informatie inzake de transfers van militaire goederen en producten voor tweeeërlei gebruik. Voor meer informatie over het Wassenaar Arrangement, zie Castryck, G., Depauw, S. & Duquet, N., *Het Vlaams wapenexport-beleid: een analyse van de juridische context*, p.18-19.

III Indien de invoer *rechtstreeks* bestemd is voor het Belgisch leger of de politie (dus zonder tussenkomst van een handelaar of een bedrijf), dan dienen deze instanties een invoervergunning aan te vragen bij de federale overheid.

De Vlaamse bedrijven vroegen in het kader van deze participatie invoervergunningen aan waarbij het Belgisch leger werd opgegeven als eindgebruiker.

Het aantal uitgereikte vergunningen lag in 2010 (443 vergunningen) in dezelfde grootteorde als in 2009 (450) en 2008 (430). Zoals blijkt in de volgende sectie hebben de meeste invoervergunningen betrekking op de invoer van kleine en lichte wapens (ML1) en bijhorende munitie (ML3.a) die zijn opgenomen in de Europese lijst van militaire goederen en op de invoer van geweren en munitie die niet op deze Europese lijst staan, maar waarvan de in- en uitvoer in België wel vergunningsplichtig is (ML23). De invoervergunningen voor deze vuurwapens en bijhorende attributen hebben doorgaans een eerder beperkte waarde.

Figuur 1: Evolutie van de waarde van invoervergunningen (in miljoen euro), 2001-2010¹



* Geschatte waarde voor 2003 en 2004 op basis van beschikbare cijfergegevens^{1,2}

3.2

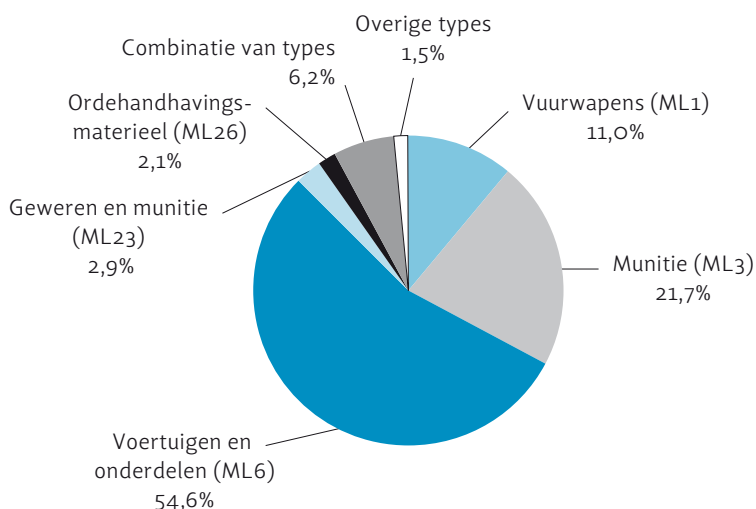
Aard van de vergunde invoer

De invoervergunningen die in 2010 werden uitgereikt hadden betrekking op een relatief beperkt gamma van materieel. De meeste vergunningen hebben betrekking op vuurwapens, bijhorende munitie en toebehoren (ML1, ML3.a en ML23). Samen staan deze producten, met een waarde van 7,1 miljoen euro, in voor 37% van de totale waarde van de vergunde wapeninvoer in Vlaanderen in 2010. In sectie 3.2.2 wordt de invoer van deze producten uitvoerig besproken.

¹ De cijfers van voor de bevoegdheidsoverdracht in 2003 hebben betrekking op de Nederlandstalige aanvragen voor een vergunning bij de federale overheid.

In termen van waarde zijn militaire voertuigen en voertuigonderdelen (ML6.a) al verschillende jaren het belangrijkste type van ingevoerd materieel. In 2010 werden voor de invoer van deze goederen 22 vergunningen, met een gezamenlijke waarde van 10,3 miljoen euro, uitgereikt in Vlaanderen. Dit komt neer op 55% van de totale waarde van de vergunde wapeninvoer. Het betreft daarbij zowel vergunningen voor voertuigen als voor voertuigonderdelen. In sectie 3.2.1 wordt de invoer van deze producten uitvoerig besproken.

Figuur 2: Aandeel van de vergunde invoer per type militair materieel (in waarde), 2010¹



Naast militaire voertuigen en voertuigonderdelen enerzijds en vuurwapens en toebehoren anderzijds, werden in 2010 ook invoervergunningen uitgereikt voor:

- vuurgeleidingssystemen (ML5)
- ordehandhavingsmateriaal (ML26)
- infraroodbeeldapparatuur (ML15.d)
- speciaal voor militair gebruik ontworpen bruggen en pontons (ML17.m)
- vernielingsladingen, -toestellen en -sets (ML4.a)
- combinatie van kanonnen (ML2.a) en vuurgeleidingssystemen (ML5.b)

3.2.1 Militaire voertuigen en voertuigonderdelen

Militaire voertuigen en voertuigonderdelen zijn in termen van waarde al een aantal jaar het belangrijkste militair invoerproduct in Vlaanderen. In 2010 werden voor de invoer van deze producten 22 vergunningen, met een gezamenlijke waarde van 10,3 miljoen euro, uitgereikt door de Vlaamse overheid, wat neerkomt op 55% van de totale waarde van de vergunde wapeninvoer.

¹ Voor meer gedetailleerde cijfers voor de periode 2008-2010 zie tabel 17 in bijlage.

Tabel 1 toont aan dat het aandeel voertuigen en voertuigonderdelen in de periode 2008-2010 jaarlijks schommelde rond 50% van de totale waarde van de vergunde wapenimport, terwijl dit in de periode 2005-2007 schommelde tussen 70 en 75% van deze waarde.

Tabel 1: Invoervergunningen voor militaire voertuigen en voertuigonderdelen, 2005-2010

	Aantal invoervergunningen voertuigen en onderdelen (ML6.a)	Waarde invoervergunningen voertuigen en onderdelen (ML6.a)	% voertuigen en onderdelen (ML 6.a) in totale waarde invoervergunningen
2005	16	17.174.904,94	70,6%
2006	22	20.191.172,13	70,7%
2007	29	49.737.386,44	75,5%
2008	49	52.423.906,71	48,6%
2009	34	26.389.486,38	49,5%
2010	22	10.339.289,11	54,6%

De militaire voertuigen en voertuigonderdelen waarvoor invoervergunningen werden uitgereikt in 2010 waren afkomstig uit Italië, de Verenigde Staten, Duitsland, Zwitserland en (in mindere mate) Argentinië. Deze goederen waren bestemd voor de (defensiegerelateerde) industrie, handelaars en particulieren in Vlaanderen. De meest opvallende invoervergunning had betrekking op voertuigonderdelen met een waarde van 6,6 miljoen euro afkomstig uit Italië, bestemd voor de defensiegerelateerde industrie in Vlaanderen en met als opgegeven eindgebruiker het Belgisch leger. Het betreft een exportvergunning in het kader van een langlopend contract tussen een Italiaanse voertuigconstructeur en het Belgisch leger, waaraan ook een Vlaams bedrijf participeert en waarvoor dit bedrijf de afgelopen jaren meerdere invoervergunning heeft aangevraagd.

3.2.2 Vuurwapens en toebehoren

Invoervergunningen voor kleine en lichte wapens, bijhorende munitie en attributen/onderdelen^I (in wat volgt 'vuurwapens (KLW) en toebehoren' genoemd) nemen ongeveer 90% van het totaal aantal invoervergunningen in Vlaanderen voor hun rekening. Op zich is dit geen nieuw gegeven: het aandeel van de vergunningen voor vuurwapens en toebehoren schommelt al jaren tussen 75% en 85% van het totaal aantal invoervergunningen. Ondanks de dominantie van vuurwapens en toebehoren in het *aantal* invoervergunningen, staan deze producten in 2010 in voor 'slechts' 37% van de totale *waarde* van de vergunde wapenimport in Vlaanderen (zie tabel 2).

^I Deze verschillende types van kleine en lichte wapens, munitie en attributen/onderdelen zijn verspreid onder de categorieën ML1, ML3.a en ML23.

Tabel 2: Aandeel vuurwapens en toebehoren in totaal aantal invoervergunningen, 2005-2010

	Aantal invoervergunningen KLW en toebehoren	Waarde invoervergunningen KLW en toebehoren	% aantal invoervergunningen KLW en toebehoren	% waarde invoervergunningen KLW en toebehoren
2005	228	5.413.674,70	83,2%	22,3%
2006	193	6.239.868,40	75,4%	21,9%
2007	226	13.132.930,89	80,7%	19,9%
2008	348	13.386.469,70	80,9%	12,4%
2009	374	12.873.931,65	83,1%	24,2%
2010	400	7.039.567,04	90,3%	37,2%

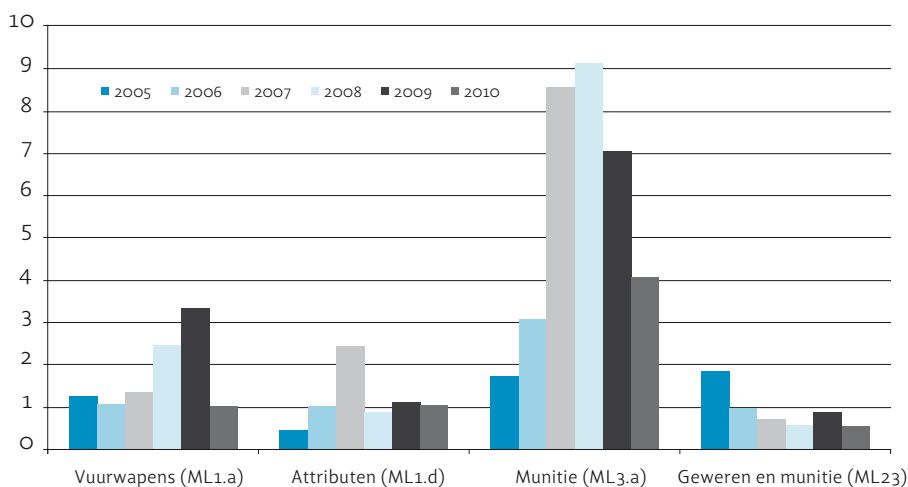
Tussen 2005 en 2009 – en in het bijzonder tussen 2006 en 2007 – is de waarde van de vergunde invoer van deze producten sterk toegenomen (zowel de waarde van de vergunde invoer van vuurwapens als die van munitie).

Twee factoren liggen aan de basis van de sterke toename van de waarde van de vergunde invoer van vuurwapens (van 1,3 miljoen euro in 2005 naar 3,4 miljoen euro in 2009). Een eerste factor is de toegenomen vraag naar vuurwapens van de politie, via handelaars, als gevolg van een poging om de gebruikte dienstwapens tussen de verschillende politiediensten te harmoniseren.¹ Een tweede factor is de toegenomen invoer van historische, folkloristische en decoratieve vuurwapens (HFD-wapens). Met de sterke uitbreiding van de lijst van vrij verkrijgbare HFD-wapens in 2007 is de vraag naar deze wapens sterk gestegen aangezien deze nu verkocht kunnen worden aan particulieren zonder bezitsvergunning. Een aantal handelaars heeft gereageerd op deze toegenomen vraag door in het buitenland (waar het bezit van deze wapens vaak wel vergunningsplichtig is) grote hoeveelheden van deze wapens te kopen en ze nadien in Vlaanderen te verkopen aan binnen- en buitenlandse particulieren.¹³

De sterke toename van de waarde van de vergunde invoer van munitie (van 1,7 miljoen euro in 2005 naar 6,8 miljoen euro in 2009 en met een piek van 9,0 miljoen euro in 2008) kan gedeeltelijk worden verklaard door de nieuwe wapenwetgeving waardoor verschillende wapenbezitters lid zijn geworden van een schietclub om zo aan de vereiste van een wettige reden te voldoen. Om hun sportschutterslicentie te behouden dienen de leden van schietclubs deel te nemen aan twaalf schietbeurten per jaar, met als gevolg een toegenomen vraag naar munitie. Ten tweede is munitie de afgelopen jaren ook duurder geworden als gevolg van stijgende grondstofprijzen.¹⁴

¹ Dit blijkt uit gesprekken met betrokken actoren (zie Duquet, N. & Van Alstein, M. (2011), *Vuurwapens. Handel, bezit en gebruik*. Leuven: Acco). Hoe groot dit aandeel is, is echter onbekend aangezien in de periodieke verslagen van de Vlaamse Regering niet altijd de eindgebruiker van de vuurwapens wordt meegedeeld. In deze verslagen komen invoervergunningen voor vuurwapens met politiediensten als eindgebruiker vrij weinig voor. Van handelaars wordt door de Vlaamse overheid niet altijd vereist om de specifieke eindgebruikers mee te delen. Dit gebeurt enkel wanneer het de invoer van een verboden wapen betreft.

Figuur 3: Evolutie van waarde van vergunde invoer van vuurwapens en toebehoren (in miljoen euro), per type, 2005-2010



De stijging van de waarde van de invoer van vuurwapens en toebehoren van de afgelopen jaren kwam in 2009 tot stilstand en in 2010 doet zich een opvallende daling van deze vergunde invoer voor. De totale waarde van de vergunde invoer van vuurwapens en toebehoren bedroeg in 2010 7,1 miljoen euro. Dit komt neer op een daling van 45% ten opzichte van 2009. Uit figuur 3 kunnen we afleiden dat de daling van de waarde van de vergunde invoer van vuurwapens en toebehoren in 2010 zowel betrekking heeft op de invoer van vuurwapens (ML1.a) als op de invoer van munitie (ML3.a). In de volgende secties analyseren we in detail de vergunde invoer van vuurwapens, bijhorende attributen en munitie in 2010.

3.2.2.1 Vuurwapens (ML1.a)

In de EU-lijst van militaire goederen staan een aantal types van kleine en lichte vuurwapens opgelijst waarvan de buitenlandse handel vergunningsplichtig is. Het betreft meer bepaald vuurwapens die vallen onder categorie ML1. Dit zijn *“wapens met gladde loop met een kaliber van minder dan 20 mm, andere wapens en machinegeweren met een kaliber van 12,7 mm (kaliber 0,50 inch) of minder en toebehoren ..., en speciaal ontworpen onderdelen daarvoor”*. Niet alle wapens die aan deze technische specificaties voldoen, vallen echter onder deze categorie van vergunningsplichtige vuurwapens. Zo vallen, onder andere, wapens met gladde loop die worden gebruikt voor jacht- en sportdoeleinden^I niet onder deze categorie.^{II}

In deze categorie ML1 worden drie subcategorieën van vuurwapens (ML1.a, ML1.b en ML1.c) en een subcategorie van attributen (ML1.d) onderscheiden. Op basis van de periodieke verslagen van de Vlaamse overheid kunnen we vaststellen dat in Vlaanderen geen vuurwapens van het type

^I Dergelijke wapens mogen niet speciaal zijn ontworpen voor militair gebruik en ook niet volautomatisch zijn.

^{II} Andere types van wapens die niet onder ML1 vallen zijn:

- vuurwapens die speciaal zijn ontworpen voor exercitiemunitie en die geen enkele soort munitie als genoemd in ML3 kunnen afvuren
- wapens waarbij gebruik wordt gemaakt van randvuurmunitie en die niet volautomatisch zijn.

ML1.b^I en ML1.c^{II} worden ingevoerd, maar enkel vuurwapens van het type ML1.a. Dit zijn “geweren, karabijnen, revolvers, pistolen, machinepistolen en machinegeweren”.^{III}

In 2010 werden 75 vergunningen, met een gezamenlijke waarde van 1,0 miljoen euro uitgereikt voor de invoer van vuurwapens uit de categorie ML1.a.^{IV} Deze invoervergunningen hebben betrekking op vuurwapens afkomstig uit een tiental landen. De twee belangrijkste landen van herkomst zijn in 2010 de Verenigde Staten (0,6 miljoen euro) en Zwitserland (0,4 miljoen euro). De overige herkomstlanden zijn China, Kroatië, het Verenigd Koninkrijk, Israël, Canada, Noorwegen en Tsjechië. Hoewel ongeveer evenveel invoervergunningen werden uitgereikt aan particulieren als aan handelaars, is de waarde van ingevoerde vuurwapens in 2010, net als de voorgaande jaren, beduidend hoger voor handelaars dan voor particulieren.^V Het gros van de ingevoerde vuurwapens worden dus in Vlaanderen ingevoerd door handelaars.

De waarde van de vergunde invoer van deze vuurwapens is tussen 2006 en 2009 bijna verdriedvoudigd. In 2010 doet zich een spectaculaire daling van de waarde van de vergunde invoer van deze vuurwapens voor: van 3,4 miljoen euro in 2009 naar 1,0 miljoen euro in 2010. Dit komt omdat de factoren die de afgelopen jaren verantwoordelijk waren voor de sterke stijging – de gestegen vraag vanuit politiediensten door initiatieven om dienstwapens te harmoniseren en het opkopen van HFD-wapens door handelaars in het buitenland om ze in Vlaanderen te verkopen aan particulieren – eerder tijdelijk van aard waren en in 2009 hun hoogtepunt bereikten.

3.2.2.2 Munitie (ML3.a)

Naast vuurwapens staat ook munitie voor vuurwapens op de EU-lijst van militaire goederen, namelijk onder de categorie ML3.a.

Munitie neemt, met een totale waarde van 4,1 miljoen euro, meer dan de helft van de waarde van de vergunde invoer van vuurwapens en toebehoren voor zijn rekening (58%). De munitie werd in 2010, net als in de voorgaande jaren, quasi uitsluitend door handelaars ingevoerd.^{VI} Een deel van deze munitie heeft als opgegeven eindgebruiker de Belgische overheid en werd dus ingevoerd in het kader van een contract tussen een wapenhandelaar en de Belgische politie. Bij het gros van de ingevoerde munitie werd echter geen eindgebruiker gerapporteerd. Dit betekent dat voor het

-
- I Onder ML1.b vallen wapens met gladde loop, als hieronder:
speciaal voor militair gebruik ontworpen wapens met gladde loop;
andere wapens met gladde loop, als hieronder:
a. van het volautomatische type;
b. van het halfautomatische of pomptype;
- II Onder ML1.c vallen wapens waarbij gebruik wordt gemaakt van munitie zonder huls.
- III Bepaalde oudere versies van deze vuurwapens en replica's vallen echter niet onder ML1.a en zijn dus niet vergunningsplichtig op basis van de EU-lijst. Het betreft meer bepaald:
- musketten, geweren en karabijnen die van vóór het jaar 1938 dateren
 - replica's van musketten, geweren en karabijnen waarvan de originelen van vóór het jaar 1890 dateren
 - revolvers, pistolen en machinegeweren die van vóór het jaar 1890 dateren en replica's daarvan
- IV Het betreft 75 invoervergunningen die enkel betrekking hadden op ML1.a. Verder werden ook 7 invoervergunningen, met een gezamenlijke waarde van 316.712 euro, uitgereikt voor een combinatie van vuurwapens (ML1.a) met andere producten zoals bijvoorbeeld munitie (ML3.a) of geweren en munitie (ML23)
- V In 2010 bedraagt de waarde van vergunde invoer bestemd voor handelaars 1.002.637,64 euro en voor particulieren 19.460,67 euro.
- VI In 2010 werden slechts twee invoervergunningen (met een gezamenlijke waarde van 712,88 euro) voor munitie uitgereikt aan particulieren.

overgrote deel van de munitie nog geen eindgebruiker gekend was op het moment dat de invoervergunning werd uitgereikt. Deze munitie wordt dan ook waarschijnlijk ingevoerd met het oog op de losse verkoop aan particulieren in Vlaanderen. De munitie wordt voornamelijk uit de Verenigde Staten (2,3 miljoen euro) ingevoerd, maar ook Brazilië (1,1 miljoen euro), Zwitserland (379.000 euro) en Servië (300.000 euro) waren belangrijke herkomstlanden in 2010.^I Tussen 2005 en 2008 nam de waarde van de vergunde invoer van munitie explosief toe. Aan deze trend kwam in 2009 een einde (met een daling van 25% in waarde ten opzichte van 2008). De daling die in 2009 werd ingezet, zet zich in 2010 door: vergeleken met 2008 is de waarde van de vergunde invoer van munitie meer dan gehalveerd (-55%).

3.2.2.3 Geweren en munitie (ML23)

Niet alle vuurwapens en munitie waarvan de buitenlandse handel vergunningsplichtig is in Vlaanderen op basis van de Belgische wet van 1991¹⁵ en het KB buitenlandse wapenhandel van 1993¹⁶ staan op de EU-lijst van militaire goederen. Deze vuurwapens en munitie worden in de periodieke verslagen van de Vlaamse overheid opgenomen onder categorie ML23.

In 2010 werden 264 vergunningen, met een gezamenlijke waarde van 549.143 euro, uitgereikt voor de invoer van vuurwapens en munitie van categorie ML23. Een trend over tijd vaststellen, is erg moeilijk aangezien de waarde van de vergunde invoer van deze goederen elk jaar sterk schommelt. De invoervergunningen die hiervoor in 2010 werden uitgereikt hadden betrekking op vuurwapens en/of munitie die afkomstig was uit een tiental herkomstlanden (waaronder Duitsland, de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk en Turkije). Deze producten worden meestal door particulieren aangevraagd. Wat opvalt, is dat deze invoervergunningen vrijwel steeds betrekking hadden op vuurwapens en munitie van een eerder beperkte waarde. Bovendien merken we dat de vergunningen met de laagste waarden voornamelijk worden aangevraagd door particulieren (vaak vergunningen voor één of een beperkt aantal vuurwapens), terwijl de vergunningen met relatief hogere waarden vooral door handelaars worden aangevraagd.

3.2.2.4 Attributen voor vuurwapens (ML1.d)

Zoals eerder vermeld, staan in de EU-lijst van militaire goederen ook een aantal types van attributen voor vuurwapens opgelijst waarvan de buitenlandse handel vergunningsplichtig is. Het betreft meer bepaald de subcategorie ML1.d, die betrekking heeft op *“geluidsdempers, speciale statieven, klemmen, wapenvizieren en vlamonderdrukkers voor wapens zoals vernoemd in ML1.a, ML1.b of ML1.c”*.^{II} In de praktijk worden in Vlaanderen van deze subcategorie goederen vooral wapenvizieren ingevoerd. Invoervergunningen voor geluidsdempers of speciale statieven komen af en toe voor. Vlaamse invoervergunningen specifiek voor klemmen of vlammenonderdrukkers werden de afgelopen jaren niet uitgereikt.

I De drie overige invoervergunningen in 2010 hadden betrekking op munitie afkomstig uit het Verenigd Koninkrijk en Australië.

II Vallen niet onder ML1.d: optische vizieren voor wapens zonder elektronische beeldverwerking, met een vergroting van 4 of minder, voor zover niet speciaal ontworpen of aangepast voor militair gebruik.

De jaarlijkse waarde van de vergunde invoer van deze attributen voor vuurwapens schommelt rond de 1 miljoen euro (zie figuur 3). In 2010 werden voor deze producten 26 invoervergunningen met een gezamenlijke waarde van 1,1 miljoen euro uitgereikt. Het betreft wapenvizieren uit de Verenigde Staten en China, en speciale statieven uit de Verenigde Staten en Israël. Deze attributen werden ingevoerd door handelaars en particulieren. Bij één invoervergunning voor wapenvizieren die bestemd was voor een handelaar werd de Belgische overheid als eindgebruiker opgegeven.

3.2.3 Overige defensieproducten

De vergunde wapeninvoer in Vlaanderen bestond in 2010 voornamelijk uit vuurwapens en toebehoren, en (onderdelen van) militaire voertuigen. Naast deze producten werden het afgelopen jaar ook invoervergunningen uitgereikt voor een eerder beperkt gamma aan andere defensieproducten.

In 2010 werden vier vergunningen afgeleverd voor de invoer van **vuurgeleidingssystemen** (ML5) afkomstig uit Israël, Zuid-Afrika en de Verenigde Staten. De vergunde invoer van vuurgeleidingssystemen was in 2010, met een waarde van 122.562 euro, relatief beperkt in omvang. Zeker in vergelijking met de waarde van de vergunde invoer van deze producten in 2008 (40,7 miljoen euro) en 2009 (11,6 miljoen euro). Deze hoge waarden in 2008 en 2009 waren het gevolg van de participatie van een Vlaams bedrijf aan het contract tussen een Zwitsers bedrijf en het Belgisch leger voor de levering van militaire voertuigen. In het kader van hetzelfde contract werd in 2010 ook een vergunning uitgereikt voor de invoer van kanonnen (ML2.a) en vuurgeleidingssystemen (ML5.b) uit Israël ter waarde van 850.345 euro.

Er werden ook 13 vergunningen, met een gezamenlijke waarde van 393.800 euro, uitgereikt voor de invoer van **ordehandhavingsmateriaal** (ML26). Dit materiaal is afkomstig uit Frankrijk, Zwitserland, Duitsland, de Verenigde Staten en Hongkong en bestemd voor een Vlaamse handelaar met als eindgebruiker steeds de Belgische overheid.

Verder werd ook een invoervergunning uitgereikt voor:

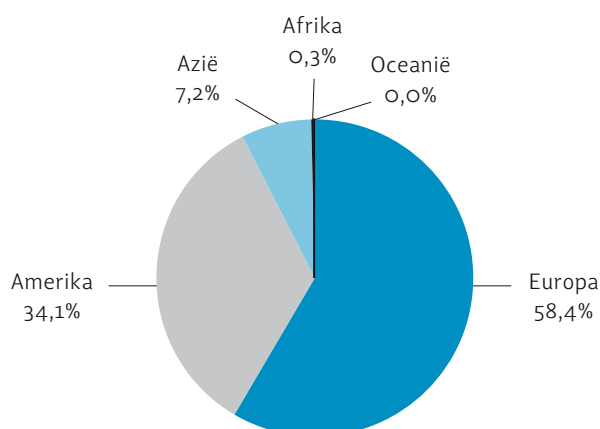
- **infraroodbeeldapparatuur** (ML15.d), ter waarde van 127.890 euro, afkomstig uit Israël en bestemd is voor de defensiegerelateerde industrie
- speciaal voor militair gebruik ontworpen **bruggen en pontons** (ML17.m), ter waarde van 11.672 euro, afkomstig uit Frankrijk en bestemd voor de industrie
- **vernielingsladingen, -toestellen en -sets** (ML4.a), ter waarde van 20.000 euro, afkomstig uit het Verenigd Koninkrijk, bestemd voor een Vlaamse handelaar en met als eindgebruiker de Belgische overheid.

3.3

Herkomst van de vergunde invoer

De belangrijkste regio van herkomst was in 2010 Europa met een waarde van 11,1 miljoen euro aan invoervergunningen, wat neerkomt op bijna tweederde (58%) van de waarde van de totale vergunde wapeninvoer. Vooral de invoer vanuit Italië (voornamelijk voertuigonderdelen), Duitsland (voornamelijk voertuigen, geweren en munitie) en Zwitserland (voornamelijk voertuigonderdelen, munitie en vuurwapens) was – zoals elk jaar – erg belangrijk, met een waarde van respectievelijk 6,6 miljoen euro, 2,5 miljoen euro en 1,5 miljoen euro.

Figuur 4: Aandeel van de vergunde invoer per continent van herkomst (in waarde), 2010



De tweede belangrijkste regio van herkomst in 2010 was Amerika met een waarde van 6,5 miljoen euro, wat neerkomt op 34% van de totale vergunde wapeninvoer. Deze positie van Amerika als significant herkomstgebied van wapens die in Vlaanderen worden ingevoerd, wordt in hoofdzaak gerealiseerd door de wapeninvoer vanuit de Verenigde Staten (5,4 miljoen euro). Het betreft vooral de invoer van (onderdelen van) militaire voertuigen, munitie, vuurwapens en attributen voor vuurwapens. Ook Brazilië (1,1 miljoen euro) is een belangrijk herkomstland van ingevoerd militair materieel en meer bepaald van munitie.

In tegenstelling tot de voorbije jaren was de vergunde wapeninvoer vanuit Azië in 2010 eerder beperkt in waarde. De invoervergunningen voor producten uit Azië bedroegen in 2010 1,4 miljoen euro, wat neerkomt op 7,2%. Het betreft voornamelijk invoer vanuit Israël (infraroodbeeldapparatuur, kanonnen, vuurgeleidingssystemen, en onderdelen en attributen voor vuurwapens). De overige herkomstlanden waren in 2010 China (wapenvizieren en onderdelen voor vuurwapens) en Hongkong (ordehandhavingmaterieel).

De vergunde wapeninvoer vanuit Afrika en Oceanië was in 2010, zoals elk jaar, erg beperkt (met een respectievelijke waarde van 48.400 en 4.355 euro). Het betreft vuurgeleidingssystemen uit Zuid-Afrika en munitie uit Australië.

3.4

Geweigerde vergunningsaanvragen

Niet alle aanvragen voor een invoervergunning worden goedgekeurd. In 2010 werden twee aanvragen voor een invoervergunning geweigerd door de Vlaamse overheid. Het betreft:

- de aanvraag van een handelaar voor de invoer van machinepistolen ter waarde van 11.500 euro uit het Verenigd Koninkrijk.
- de aanvraag van een particulier voor de invoer van toebehoren/onderdelen van een vergunningsplichtig vuurwapen. Deze toebehoren/onderdelen hebben een waarde van 202 euro en zijn afkomstig uit de Verenigde Staten.

De reden voor deze weigeringen wordt niet meegedeeld in de periodieke verslagen van de Vlaamse Regering.

Jaarlijks worden minder dan 1% van alle aanvragen voor een invoervergunning geweigerd. Sinds de regionalisering van de bevoegdheid in de zomer van 2003 werden slechts 10 aanvragen voor een invoervergunning geweigerd door de Vlaamse overheid. De eerste drie weigeringen vonden plaats tussen september en december 2004 en hadden betrekking op de invoer van "ander" militair materieel afkomstig uit Roemenië en bestemd voor de Vlaamse industrie. Deze drie geweigerde vergunningen hadden een gezamenlijke waarde van 301.234 euro. Minstens een van deze dossiers werd omwille van administratieve redenen geweigerd.¹⁷ De overige zeven geweigerde invoervergunningen hadden betrekking op de invoer van vuurwapens en toebehoren. Een aantal van deze vergunningen werd geweigerd omdat het de invoer van een verboden wapen betrof.¹⁸ De geweigerde vergunningen voor de invoer van vuurwapens en toebehoren hadden een eerder beperkte waarde en stonden in voor maximaal 0,1% van de jaarlijkse totale waarde van aanvragen voor invoervergunningen.¹

Tabel 3: Overzicht van aantal en totale waarde van geweigerde invoervergunningen, september 2003-2010

Periode	Aantal	% totaal aantal	Waarde	% totale waarde
Sept. 2003-04	3	0,9%	301.233,92	1,4%
2005	0	0,0%	–	–
2006	1	0,4%	3.830,95	0,0%
2007	1	0,4%	342,52	0,0%
2008	2	0,7%	1.072,33	0,0%
2009	1	0,2%	460,00	0,0%
2010	2	0,4%	11.702,00	0,1%

¹ Het beperkt aantal geweigerde invoervergunningen in Vlaanderen is niet verrassend. In de overige Belgische gewesten werd sinds de regionalisering van de bevoegdheid nog geen enkele aanvraag voor een invoervergunning geweigerd.

4 Uitvoer

Uitvoer van militair materieel is in Vlaanderen vergunningsplichtig op basis van de Belgische Wet van 5 augustus 1991 betreffende de in-, uit- en doorvoer van en de bestrijding van illegale handel in wapens, munitie en speciaal voor militair gebruik of voor ordehandhaving dienstig materieel en daaraan verbonden technologie. Wat concreet wordt verstaan onder “wapens, munitie en speciaal voor militair gebruik of voor ordehandhaving dienstig materieel” wordt gedefinieerd in de bijlage van het Koninklijk Besluit van 8 maart 1993. Deze bijlage bevat zowel een lijst van goederen en technologie waarvan de uitvoer vergunningsplichtig is (2de categorie, afdeling 1) als een lijst van goederen en technologie waarvan de uitvoer verboden is (1ste categorie). Naast deze Belgische lijsten bestaat ook de gemeenschappelijke EU-lijst van militaire goederen.^I Deze lijst wordt regelmatig aangepast (de laatste herziening was van 15 februari 2010) en is de facto identiek aan de *Munitions List* van het Wassenaar Arrangement.^{II} De EU-lidstaten dienen deze EU-lijst te gebruiken als referentie voor de eigen nationale lijsten. Verder dient men in Vlaanderen ook rekening te houden met de bepalingen inzake de overdracht van vuurwapens uit de Europese vuurwapenrichtlijn 91/477.

Personen in Vlaanderen die wapens en militair materieel wensen uit te voeren, dienen een vergunning aan te vragen bij de Dienst Controle Strategische Goederen.^{III}

In 2010 werden 330 wapenexportlicenties uitgereikt door de Vlaamse overheid. Deze vergunningen hadden een gezamenlijke waarde van 320.525.306,01 euro.

4.1 Sterke stijging van de waarde van de vergunde wapenexport

Met een waarde van 320,5 miljoen euro is de vergunde wapenexport met 13,5% gestegen ten opzichte van 2009 (282,2 miljoen euro). Deze toename is voornamelijk het gevolg van de sterke stijging in de waarde van de exportlicenties voor militaire elektronica: van 3,9 miljoen euro in 2009 naar 88,3 miljoen euro in 2010. Ook de waarde van de exportlicenties voor militair oefenmaterieel is het afgelopen jaar sterk gestegen: van 1,1 miljoen euro in 2009 naar 24,4 miljoen euro in 2010.^{IV}

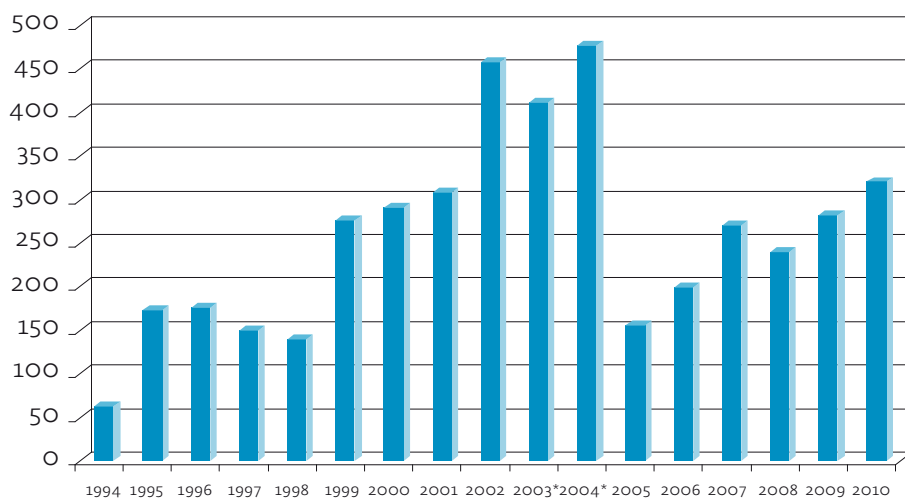
I Voor een overzicht van de goederen op deze gemeenschappelijke EU-lijst van militaire goederen, zie bijlage 7.2.

II Het Wassenaar Arrangement is een informeel akkoord waaraan ongeveer 40 landen, waaronder België, participeren. Het werd in 1996, als opvolger van de *Coordinating Committee on Multilateral Export Controls*, opgericht met als doel het versterken van de regionale en internationale veiligheid door middel van het promoten van transparantie en het uitwisselen van informatie inzake de transfers van militaire goederen en producten voor tweesterlei gebruik. Voor meer informatie over het Wassenaar Arrangement, zie Castryck, G., Depauw, S. & Duquet, N., Het Vlaams wapenexport-beleid: een analyse van de juridische context, p.18-19.

III Het Belgisch leger en de politie dienen hun uitvoervergunningen aan te vragen bij de federale overheid.

IV Zie tabel 22 in bijlage voor een overzicht van de waarde van de vergunde export van de verschillende militaire goederen in 2009 en 2010.

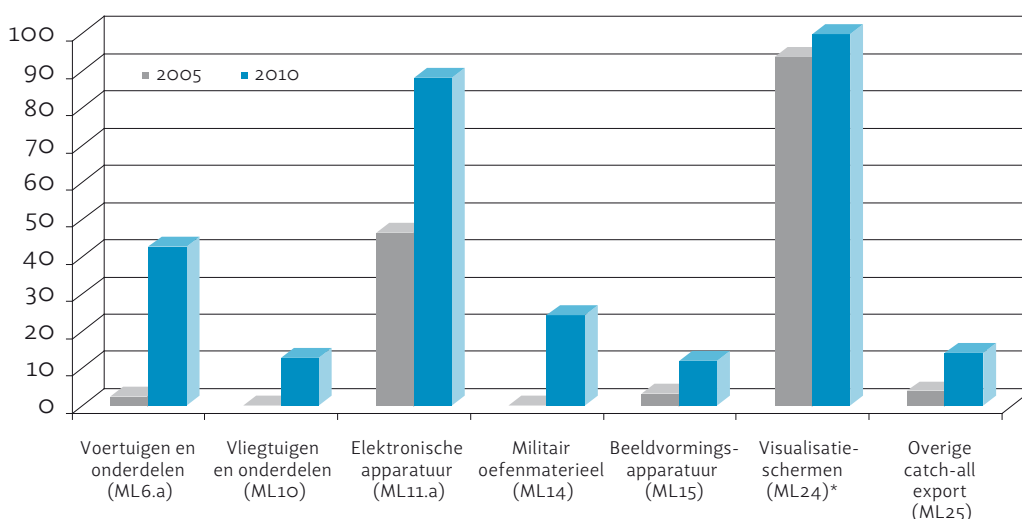
Figuur 5: Evolutie van de waarde van uitvoervergunningen (in miljoen euro), 1994-2010^I



* Geschatte waarde voor 2003 en 2004 op basis van beschikbare cijfergegevens¹⁹

De hoge waarde van de vergunde wapenexport in 2010 kan geplaatst worden in een trend op langere termijn. De afgelopen jaren is de waarde van de vergunde wapenexport vanuit Vlaanderen sterk toegenomen. Tussen 2005 en 2010 is de waarde van ervan meer dan verdubbeld: van 155,5 miljoen euro naar 320,5 miljoen euro. De enorm sterke stijging is niet het gevolg van een fundamentele verandering in de aard van defensiegerelateerde industrie in Vlaanderen. De kleine groep van Vlaamse defensiegerelateerde bedrijven heeft het de voorbije jaren erg goed gedaan en participeert over het algemeen vaker aan militaire projecten.

Figuur 6: Waarde van de vergunde uitvoer van bepaalde types militair materieel in 2005



* In deze categorie werd ook een uitvoervergunning opgenomen voor zowel visualisatieschermen (ML24) als elektronica die onder de catch-all clause valt (ML25)

^I Net zoals bij de invoervergunningen hebben de cijfers van voor de bevoegdheidsoverdracht in 2003 betrekking op de Nederlandstalige aanvragen voor een vergunning bij de federale overheid.

De sterke stijging van de Vlaamse wapenexport is in lijn met een aantal **internationale ontwikkelingen**. Ten eerste de stijgende wereldwijde militaire uitgaven van de afgelopen jaren. Uit analyses van SIPRI blijkt dat de wereldwijde militaire uitgaven tussen 2000 en 2009 met ongeveer 50% zijn toegenomen tot 1.531 miljard dollar en dat de economische crisis weinig impact heeft gehad op deze trend. De stijging is zowel het gevolg van de toegenomen militaire uitgaven van de Verenigde Staten (dat in 2009 instond voor 43% van de wereldwijde militaire uitgaven), maar ook van een aantal opkomende machten zoals China, India, Brazilië en Rusland.²⁰

Ten tweede is de totale Europese wapenexport de afgelopen jaren sterk toegenomen. Uit officiële cijfers van de Europese Werkgroep rond conventionele wapens (COARM)^I blijkt dat de waarde van de vergunde wapenexport vanuit EU-lidstaten tussen 2007 en 2009 met 49% is gestegen: van 27,4 miljard (2007) naar 40,3 miljard (2009). De Europese defensie-industrie kan dus een graantje meepikken van de stijgende wereldwijde militaire uitgaven. Een tiental EU-lidstaten staan jaarlijks in voor een aanzienlijke uitvoer van militair materieel. België stond in 2009, met een waarde van 1,1 miljard euro, op de negende plaats van de EU-lidstaten op vlak van vergunde wapenexport (zie tabel 4) en is verantwoordelijk voor 2,7% van de EU-wapenexport. De drie belangrijkste Europese wapenexporteurs zijn al jaren Frankrijk, Italië en Duitsland. In 2009 bedroeg de waarde van hun vergunde wapenexport respectievelijk 12,7 miljard, 6,7 miljard en 5,0 miljard euro. Hiermee staan deze drie landen in voor meer dan 60% van de totale wapenexport vanuit de EU. Traditioneel is het grootste deel van de wapenexport uit de EU bestemd voor andere EU-lidstaten. In 2009 was dit echter niet langer het geval. De waarde van de wapenexport naar landen uit het Midden-Oosten (9,638 miljard) bedroeg in dat jaar iets meer dan de overdracht van militair materieel naar andere EU-lidstaten (9,630 miljard). Het belangrijkste land van bestemming van de vergunde EU-wapenexport was in 2009 Saoedi-Arabië met 5,042 miljard euro.^{II}

I Sinds de ontwikkeling van de Europese gedragscode in 1998 wordt van de EU-lidstaten verwacht dat ze de andere lidstaten elk jaar op de hoogte stellen van hun uitvoercijfers van het voorbije jaar en van de opvolging van de gedragscode. Deze informatie afkomstig van de verschillende lidstaten, wordt door de Europese Werkgroep rond conventionele wapens (COARM) jaarlijks gebundeld en vrijgegeven. Op basis van deze COARM-cijfers kan vrij gedetailleerd onderzocht worden welke militaire goederen naar welke bestemming worden uitgevoerd door de verschillende EU-lidstaten. De COARM-rapporten zijn beschikbaar op <http://www.consilium.europa.eu/showPage.aspx?id=1484&lang=en>

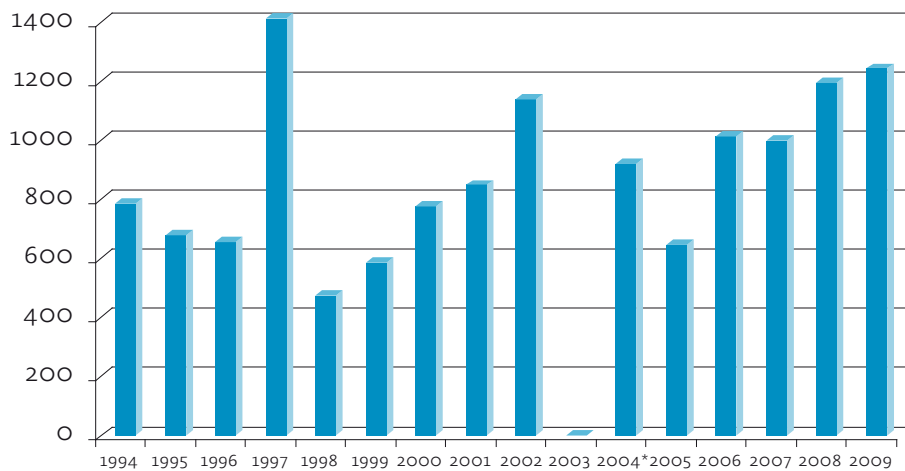
II Deze wapenexportlicenties zijn voornamelijk afkomstig uit het Verenigd Koninkrijk (1,909 miljard euro), Italië (1,101 miljard euro) en Frankrijk (1,064 miljard euro), Oostenrijk (442 miljoen euro) en België (338 miljoen euro).

Tabel 4: Waarde van vergunde uitvoer van militaire goederen op de EU-lijst (ML1-22) per land, 2007-2009

Rang (2009)	Land	Bedrag 2007	Bedrag 2008	Bedrag 2009
1	Frankrijk	9.849.112.123	10.557.931.822	12.677.994.802
2	Italië	4.743.681.726	5.661.124.332	6.692.569.257
3	Duitsland	3.667.684.031	5.788.261.143	5.043.396.852
4	Spanje	1.961.820.145	2.526.414.585	3.193.442.457
5	Verenigd Koninkrijk	1.312.186.190	2.466.095.607	3.461.836.404
6	Oostenrijk	1.378.664.623	946.336.042	2.249.560.332
7	Polen	275.980.070	368.077.372	1.391.156.932
8	Nederland	717.034.810	1.257.674.612	1.314.706.483
9	België	899.780.327	1.334.913.206	1.102.068.682
10	Zweden	1.010.289.824	877.337.230	1.097.417.641
11	Tsjechië	477.873.597	212.293.974	390.180.726
12	Bulgarije	377.918.135	149.633.794	315.543.209
13	Denemarken	195.576.594	163.250.000	252.405.004
14	Griekenland	33.267.987	47.803.849	227.426.421
15	Finland	56.579.170	337.284.128	186.805.437
16	Roemenië	123.266.387	118.804.350	165.449.414
17	Malta	611.312	3.222.612	133.665.837
18	Hongarije	95.689.406	118.844.982	127.472.180
19	Slovakije	74.104.980	71.306.906	107.224.289
20	Litouwen	63.263.143	46.598.748	79.226.586
21	Ierland	32.668.295	30.689.637	44.614.642
22	Portugal	26.835.434	75.985.585	27.557.935
23	Slovenië	4.509.214	5.257.157	11.500.127
24	Estland	2.997.237	6.224.928	3.126.432
25	Cyprus	86.209	1.545.354	608.538
26	Letland	763.541	643.567	460.597
27	Luxemburg	–	–	42.664
	Totaal	27.382.244.510	33.173.555.522	40.302.105.074

Verder kunnen we uit de (half)jaarlijkse verslagen van de drie Belgische Gewestregeringen en de Federale Regering afleiden dat ook de Belgische wapenexport in zijn geheel de afgelopen jaren een sterke groei kende. Sinds 2005 is de waarde van de jaarlijks vergunde wapenexport vanuit België bijna verdubbeld (+91%). Niet enkel in Vlaanderen, maar ook in Wallonië is de waarde sinds 2005 sterk gestegen: van 446 miljoen euro in 2005 naar 805 miljoen euro in 2009 (zie tabel 5).

Figuur 7: Evolutie van de waarde van de vergunde Belgische wapenexport op basis van de (half) jaarlijkse verslagen van de bevoegde regeringen, 1994-2009



* Geschatte waarde voor 2004 op basis van beschikbare cijfergegevens²¹

Op vlak van wapenexport bestaan duidelijke verschillen tussen Vlaanderen en Wallonië, zowel qua aard als qua omvang. De Waalse wapenexport is traditioneel groter dan de wapenexport vanuit Vlaanderen. In de periode 2005-2009 stond het Waals Gewest jaarlijks in voor 62 à 75% van de totale Belgische vergunde wapenexport. Het aandeel van het Vlaams gewest schommelt in deze periode tussen 20 en 27%. Terwijl de Vlaamse defensiegerelateerde industrie vooral bestaat uit bedrijven die hoogtechnologische componenten vervaardigen voor integratie in grotere wapensystemen, richt de Waalse defensiegerelateerde industrie zich vooral op de ‘traditionele’ defensieproducten zoals kleine en lichte wapens, munitie en zware ontploffingsmechanismen zoals granaten en mortieren. Hierdoor bestaan ook grote verschillen tussen Vlaanderen en Wallonië op vlak van bestemming en opgegeven eindgebruik van deze producten.²² Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is het kleine broertje op vlak van de Belgische wapenexport. De meeste vergunningen hebben betrekking op de export van vuurwapens en toebehoren bestemd voor particulieren en wapenhandelaars wereldwijd. Ondanks de regionalisering van de bevoegdheid over de controle op buitenlandse wapenhandel, is ook het federale niveau nog steeds gedeeltelijk bevoegd voor het uitreiken van invoer- en uitvoervergunningen; meer bepaald de vergunningen die worden aangevraagd door het Belgisch leger. De jaarlijkse waarde van deze vergunningen schommelt sterk.

Tabel 5: Vergelijking van de waarde van goedgekeurde uitvoervergunningen (in miljoen euro) van de drie gewesten en het federale niveau, 2005 – 2009

	2005		2006		2007		2008		2009	
	Waarde	%	Waarde	%	Waarde	%	Waarde	%	Waarde	%
Vlaanderen	155,5	24,0%	199,6	19,7%	270,3	27,0%	240,0	20,1%	282,2	25,2%
Wallonië	446,0	68,8%	760,4	75,0%	621,0	62,1%	688,6	67,7%	805,2	62,6%
Brussel	10,2	1,6%	25,8	2,5%	8,9	0,9%	1,4	0,1%	5,3	0,4%
Federaal	36,7	5,7%	27,5	2,7%	99,8	10,0%	264,5	22,1%	150,3	11,8%
Totaal	648,4	100%	1013,3	100%	1.000,0	100%	1.194,5	100%	1.243,1	100%

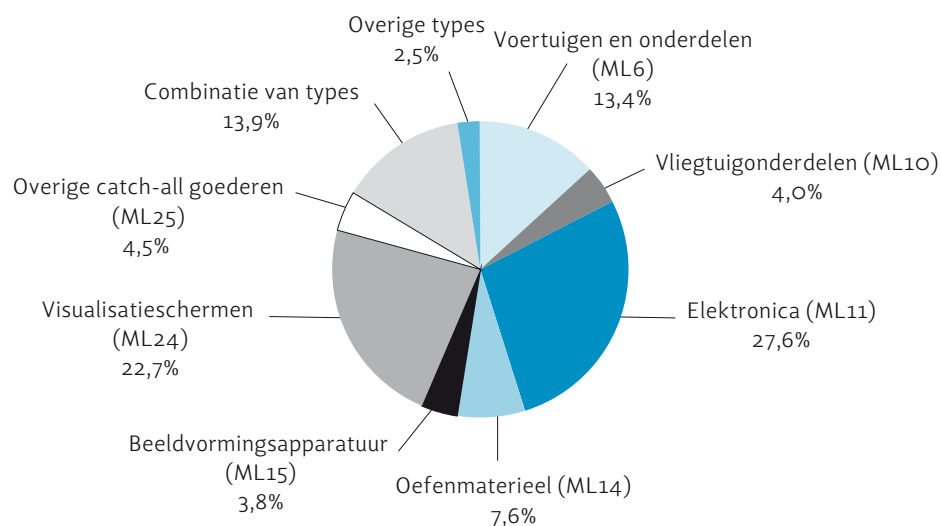
4.2

Aard van de vergunde uitvoer

De drie belangrijkste types van defensieproducten waarvoor in Vlaanderen in 2010 wapen-exportlicenties werden uitgereikt zijn militaire elektronica (ML11), visualisatieschermen (ML24) en militaire voertuigen en voertuigonderdelen (ML6).

De Vlaamse wapenexport wordt gedomineerd door een handvol bedrijven. Bijna 90% van de waarde van de Vlaamse vergunde wapenexport in 2010 werd gerealiseerd door slechts 5 bedrijven.

Figuur 8: Aandeel van de vergunde uitvoer per type militair materieel (in waarde), 2010^I



4.2.1 Visualisatieschermen (ML24) en de overige vergunningsplichtige export op basis van de catch-all clause (ML25)

Traditioneel zijn visualisatieschermen (ML24) in termen van waarde de belangrijkste defensieproducten die vanuit Vlaanderen worden geëxporteerd. Belangrijk om te benadrukken is dat visualisatieschermen doorgaans niet op de Europese lijst van militair materieel staan^{II}, maar de

I Zie tabel 22 in bijlage voor een gedetailleerd overzicht.

II Uit het antwoord op een schriftelijke vraag omtrent deze kwestie blijkt dat in 2006 slechts een beperkt aantal schermen die in Vlaanderen worden geproduceerd onder de gemeenschappelijke EU-lijst van militaire goederen vallen. De overige schermen stonden ook niet op de Europese lijst van dual-use producten en waren dus 'vrije goederen'. Moerman, F., antwoord op schriftelijke vraag nr 67 (28 april 2006) van De Loor, K., Vlaams Parlement. Het is echter onduidelijk in hoeverre deze vaststelling momenteel nog steeds op gaat.

export ervan in Vlaanderen in sommige gevallen wel vergunningsplichtig is op basis van de catch-all clause uit het KB betreffende buitenlandse wapenhandel van 8 maart 1993. Deze catch-all clause stelt dat een vergunning vereist is voor de uitvoer van 'vrije' producten "*bestemd voor het ondersteunen van militaire acties*".²³ Hierdoor is de export van visualisatieschermen met een militair eindgebruik vergunningsplichtig, terwijl de export van dezelfde visualisatieschermen maar met een louter civiel eindgebruik dit niet is.^I Deze schermen worden in Vlaanderen vervaardigd en uitgevoerd door één bedrijf.

In 2010 werden 122 vergunningen uitgereikt voor de export van visualisatieschermen die onder de catch-all clause vallen (ML24). Deze export heeft een waarde van 72,9 miljoen euro. In realiteit ligt de waarde van de vergunde export van visualisatieschermen echter hoger aangezien in 2010 ook een gecombineerde uitvoervergunning werd uitgereikt voor zowel visualisatieschermen als elektronica die onder de catch-all clause valt (ter waarde van 28,4 miljoen euro). De export van visualisatieschermen staat dus in voor 23 tot 32% van de waarde van de totale vergunde wapenexport in 2010. Dit neemt echter niet weg dat de waarde van de vergunde export van visualisatieschermen voor militair gebruik in 2010 sterk is gedaald ten opzichte van 2009 (139,9 miljoen euro).

De visualisatieschermen waarvoor in 2010 uitvoervergunningen werden uitgereikt zijn bestemd voor een twintigtal landen wereldwijd. De belangrijkste opgegeven eindgebruiker voor deze schermen is – in termen van waarde – duidelijk de defensiegerelateerde industrie in de Verenigde Staten (33,9 miljoen euro).^{II}

Naast visualisatieschermen werden in 2010 ook voor een aantal andere 'vrije goederen' uitvoervergunningen uitgereikt op basis van de catch-all clause uit het KB van 1993. Het gaat in totaal om 59 uitvoervergunningen met een gezamenlijke waarde van 14,3 miljoen euro. Dit komt neer op 5% van de totale waarde van de vergunde wapenexport. Deze exportlicenties hebben betrekking op producten voor luchthavenverlichting en –afbakening (7,5 miljoen euro) bestemd voor een vijftiental landen wereldwijd, verbruiksgoederen (5,7 miljoen euro) bestemd voor de Verenigde Arabische Emiraten, telecommunicatieapparatuur (1,0 miljoen euro) bestemd voor meerdere Europese landen, "onderdelen en toebehoren voor vaar-, voer- en luchtvaartuigen" bestemd voor Pakistan, en elektronica bestemd voor het Verenigd Koninkrijk.

4.2.2 Militaire elektronica (ML11)

Voor de export van militaire elektronica werden in 2010 slechts 11 vergunningen uitgereikt, maar met een gezamenlijke waarde van 88,3 miljoen euro is deze elektronica een erg belangrijk militair exportproduct (28%). De militaire elektronica is bestemd voor de defensiegerelateerde industrie in Duitsland (63,2 miljoen euro), de Verenigde Staten (25,1 miljoen euro) en in minder

-
- I Deze catch-all clause werd opgenomen om snel te kunnen inspelen op onvoorziene ontwikkelingen of veranderende omstandigheden en maakt het de bevoegde instanties mogelijk om ad hoc een vergunningsplicht in te roepen voor de export van goederen die niet in de Europese of nationale lijst van vergunningsplichtige goederen zijn opgenomen. De vaststelling dat voor de export van visualisatieschermen met een militair eindgebruik systematisch een exportlicentie vereist is in Vlaanderen, betekent eigenlijk een de facto opname van deze goederen in de lijst van vergunningsplichtige goederen.
- II Indien de reeds vernoemde uitvoervergunning voor visualisatieschermen en elektronica (catch-all) wordt meegeteld, loopt dit cijfer zelfs op tot 62,3 miljoen euro.

mate Frankrijk (19.335 euro). De militaire elektronica waarvoor in 2010 exportlicenties werden uitgereikt worden vervaardigd en uitgevoerd door één bedrijf, dat deel uitmaakt van een groot Europees defensieconsortium.

4.2.3 Militaire voertuigen en onderdelen (ML6)

In 2010 werden 29 vergunningen, met een gezamenlijke waarde van 42,9 miljoen euro, uitgereikt voor de export van militaire voertuigen en/of voertuigonderdelen (ML6.a). Deze producten staan in voor 13% van de Vlaamse vergunde wapenexport in 2010.

De meeste vergunningen (23 vergunningen met een waarde van 41,0 miljoen euro) hebben betrekking op de uitvoer van onderdelen voor deze voertuigen. Deze onderdelen zijn bestemd voor acht bestemmingslanden.^I Doorgaans gaat het om leveringen aan de (defensiegerelateerde) industrie in Europese landen, de VS en Turkije. In de meeste gevallen wordt ook een eindgebruiker opgegeven die verschilt van de initiële bestemming, bijvoorbeeld de krijgsmacht van Nederland (via de Zweedse industrie), Ecuador (via de Spaanse industrie) en Saoedi-Arabië (via de Turkse industrie).

Slechts een beperkt aantal vergunningen hebben betrekking op de voertuigen op zich (186.568 euro) of op een combinatie van zowel voertuigen als voertuigonderdelen (1,7 miljoen euro). Deze 6 vergunningen hebben betrekking op goederen die meestal bestemd zijn voor een krijgsmacht. Verder werd ook een vergunning uitgereikt voor de export van voertuigen en voertuigonderdelen (ML6.a) en onderdelen voor onbemande luchtvaartuigen (ML10.c), ter waarde van 13,0 miljoen euro, bestemd voor de industrie van de Verenigde Arabische Emiraten (V.A.E.). De eindgebruiker van deze militaire goederen is een krijgsmacht in het land.

4.2.4 Militair oefenmaterieel (ML14)

Opvallend sterk vertegenwoordigd in de vergunde wapenexport van 2010 is militair oefenmaterieel (ML14 – 8%). Dit zijn producten die vallen onder de omschrijving “speciaal militair oefenmaterieel”^{II} of “apparatuur voor het nabootsen van militaire scenario’s, simulatoren speciaal ontworpen voor opleiding in het gebruik van vuurwapens of andere wapens bedoeld in ML1 of ML2, en speciaal ontworpen onderdelen en toebehoren daarvoor”. In 2010 werden door de Vlaamse overheid 8 vergunningen, met een gezamenlijke waarde van 24,4 miljoen euro, uitgereikt voor de export van deze producten. Het oefenmaterieel is vrijwel steeds bestemd voor de

I Duitsland, Noorwegen, Spanje, Turkije, Verenigd Koninkrijk, Verenigde Staten, Zweden en Zwitserland

II De uitdrukking “speciaal militair oefenmaterieel” omvat onder meer militaire aanvalstrainers, trainers voor operationele vluchten, trainers voor radar doelen, radar doelgeneratoren, toestellen voor schietoefeningen, trainingstoestellen voor onderzeebootbestrijding, vluchtnabootsers (waaronder centrifuges geschikt voor mensen voor de training van piloten en astronauten), radar trainingstoestellen, trainingstoestellen voor het vliegen op instrumenten, navigatietrainingstoestellen, trainers voor het lanceren van raketten, richtapparatuur, onbemande vliegtuigen, trainingstoestellen voor het gebruik van wapens en voor het besturen van onbemande vliegtuigen, mobiele trainingseenheden alsmede oefenmaterieel voor militaire grondoperaties.

defensiegerelateerde industrie in Duitsland (waarbij eenmaal de krijgsmacht van de V.A.E. werd opgegeven als eindgebruiker), de defensiegerelateerde industrie van Noorwegen (met als eindgebruiker de krijgsmacht van Australië) en de krijgsmacht van Pakistan.

4.2.5 Vliegtuigonderdelen (ML10)

Verder werden in 2010 ook 23 vergunningen, met een gezamenlijke waarde van 12,8 miljoen euro, uitgereikt voor de export van vliegtuigonderdelen (ML10 – 4%). Daarmee ligt de waarde van de vergunde export van deze goederen in 2010 op ongeveer dezelfde hoogte als in 2009. Net als de vorige jaren bestaat deze export vooral uit vliegtuigonderdelen in het kader van de Vlaamse participatie aan het A400M-project van Airbus (ML10.b – 11,9 miljoen euro). Deze onderdelen waren bestemd voor de defensiegerelateerde industrie in het Verenigd Koninkrijk. Gezien de technische moeilijkheden binnen het A400M-project²⁴ is het momenteel nog onduidelijk in hoeverre deze vliegtuigonderdelen in de komende jaren structureel deel zullen uitmaken van de Vlaamse wapenexport. Verder werden ook veel (maar minder waardevolle) exportlicenties uitgereikt voor onderdelen van militaire vliegtuigmotoren (ML10.d – 0,5 miljoen euro). Deze componenten waren hoofdzakelijk bestemd voor de (defensiegerelateerde) industrie in het Verenigd Koninkrijk, maar daarnaast ook voor de industrie in Turkije (met als opgegeven eindgebruiker de industrie in Duitsland) en de defensiegerelateerde industrie in Frankrijk. Ook voor de export van onderdelen van gevechtsvliegtuigen (ML10.a) werden het afgelopen jaar een aantal vergunningen uitgereikt (0,5 miljoen euro) met als bestemming de defensiegerelateerde industrie in Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk.

4.2.6 Beeldvormingsapparatuur (ML15)

Voor de export van beeldvormingsapparatuur (ML15 – 4%) werden in 2010 20 vergunningen, met een gezamenlijke waarde van 12,0 miljoen euro, uitgereikt. Het gaat hierbij hoofdzakelijk om de export van warmtebeeldapparatuur (ML15.d – 9,9 miljoen euro) en beeldversterkerapparatuur (ML15.c – 1,3 miljoen euro). De warmtebeeldapparatuur had als opgegeven eindgebruikers de krijgsmacht van Cyprus, India en Canada (via de defensiegerelateerde industrie in Israël) en de overheid van Argentinië. De beeldversterkerapparatuur had als opgegeven eindgebruikers de defensiegerelateerde industrie in Singapore, Frankrijk, de Verenigde Staten, Polen, de overheden van Spanje en Argentinië, en het leger van Zweden. Verder werden ook voor een eerder beperkte waarde vergunningen uitgereikt voor de export van camera's (ML15.b) bestemd voor Israël (met eindgebruik in Oostenrijk) en Spanje, en apparatuur met beeldradarsensoren (ML15.e) bestemd voor Israël (met eindgebruik in Bulgarije).

4.2.7 Technologie (ML22)

Opvallend is dat in 2010 ook 21 vergunningen werden uitgereikt voor de uitvoer van technologie (ML22.a) ter waarde van 0 euro. Deze vergunningen hebben betrekking op de zogeheten “*intangible technology transfer*”. Het betreft de transfer van technologie voor de ontwikkeling, de productie of het gebruik van militaire goederen. Onder deze technologie wordt verstaan informatie in de vorm van technische gegevens^I of technische bijstand^{II}. De uitvoervergunningen voor deze vormen van technologie waren bestemd voor de industrie in Duitsland (12x), Frankrijk (4x), de Verenigde Staten (3x), Canada (1x) en Zwitserland (1x). In 2010 werden voor het eerst uitvoervergunningen voor deze transfers van technologie uitgereikt.

4.2.8 Overige defensieproducten

Verder werden in 2010 ook voor een beperkt bedrag Vlaamse wapenexportlicenties uitgereikt voor:

- wapenvizieren (ML1.d) bestemd voor de defensiegerelateerde industrie in Europa en Azië,
- geweren en pistolen (ML1.a) bestemd voor een handelaar in Andorra en particulieren in Zwitserland, de Verenigde Staten en Turkije,
- projectielwerpers (ML2.a) bestemd voor Brazilië,
- munitie voor vuurwapens (ML3.a) bestemd voor een handelaar in Nieuw-Caledonië,
- torpedo's en gerelateerde uitrusting (ML4) bestemd voor de defensiegerelateerde industrie in Duitsland,
- vuurgeleidingssystemen (ML5) bestemd voor de defensiegerelateerde industrie in India, het Verenigd Koninkrijk en Israël,
- apparatuur voor de bescherming tegen biologische, radioactieve en chemische stoffen en stoffen voor oproerbeheersing (ML7.f) voor het Italiaanse leger,
- oorlogsschepen en componenten, zoals motoren en geruisloze lagers (ML9) bestemd voor de krijgsmacht van Pakistan en de defensiegerelateerde industrie in het Verenigd Koninkrijk en Frankrijk,
- kogelvrije en/of beschermende kledij bestemd voor Frankrijk en Denemarken,
- geweren en/of munitie die niet op de gemeenschappelijke EU-lijst staan, maar waarvan de buitenlandse handel in België wel vergunningsplichtig is (ML23) bestemd voor een handelaar in het Verenigd Koninkrijk en een particulier in de Verenigde Staten,
- een combinatie van vuurgeleidingssystemen (ML5.b), warmtebeeldapparatuur (ML15.d) en technologie die noodzakelijk is voor het samenstellen van onderdelen tot, en de bediening, het onderhoud en de reparatie van complete installaties voor de productie van militaire goederen (ML22.b) bestemd voor de defensiegerelateerde industrie in Roemenië en met als eindgebruiker de overheid van dat land.

I Technische gegevens kunnen o.m. bestaan uit blauwdrukken, tekeningen, schema's, modellen, formules, tabellen, technische ontwerpen en specificaties, handboeken en instructies, in geschreven vorm of vastgelegd op andere media of apparaten zoals schijf, magneetband, leesgeheugens (rom's).

II Technische bijstand kan zijn in de vorm van instructie, vaardigheden, opleiding, praktijkkennis, advies e.d. en kan gepaard gaan met de overdracht van technische gegevens.

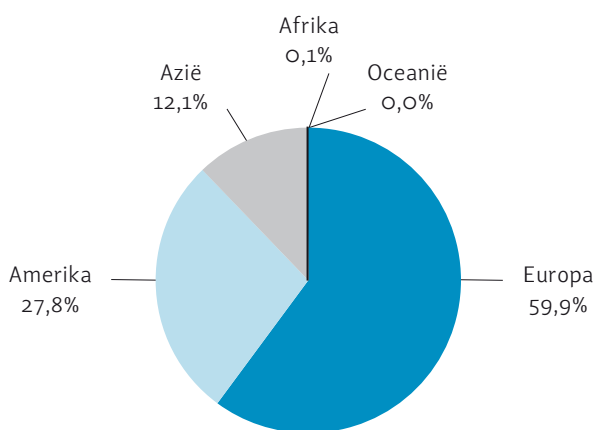
4.3

Bestemming en laatst gerapporteerd gebruik van vergunde uitvoer

4.3.1 Bestemming van de vergunde export

Wapenexport vanuit Vlaanderen is in belangrijke mate bestemd voor andere **Europese landen**. In 2010 was 60% van de waarde van de vergunde wapenexport initieel bestemd voor een Europees land. De export vanuit Vlaanderen naar Europese landen bestaat uit een vrij breed gamma aan defensieproducten. De belangrijkste geëxporteerde producten – in termen van waarde – waren in 2010 militaire elektronica (ML11.a), militaire voertuigen en onderdelen ervan (ML6.a), visualisatieschermen (ML24), militair oefenmaterieel (ML14) en onderdelen van militaire vliegtuigen (ML10). Ondanks de vaststelling dat in 2010 uitvoervergunningen werden uitgereikt voor 25 Europese bestemmingslanden, wordt Vlaamse wapenexport binnen Europa hoofdzakelijk gerealiseerd door export naar slechts vier bestemmingslanden. Maar liefst 90% van de wapenexport naar andere Europese landen heeft als initieel bestemmingsland Duitsland (89,8 miljoen euro), Zwitserland (43,2 miljoen euro), het Verenigd Koninkrijk (27,9 miljoen euro) en Frankrijk (12,4 miljoen euro).¹ De hoge waarde van de vergunde wapenexport in 2010 is grotendeels het gevolg van een stijging van de export bestemd voor Europese landen. Sinds 2008 is de waarde van de wapenexport naar Europese landen gestegen van 114,7 naar 192,1 miljoen euro. Dit betekent een stijging van 67% op twee jaar tijd.

Figuur 9: Aandeel van de vergunde uitvoer per continent van bestemming (in waarde), 2010



De Europese bestemmingslanden van de Vlaamse wapenexport zijn op twee uitzonderingen na (Zwitserland en Albanië) lid van de Europese Unie. In totaal was in 2010 bijna de helft (46%) van de totale waarde van de vergunde wapenexport vanuit Vlaanderen en 60% van de uitgereikte vergunningen bestemd voor andere EU-lidstaten. De implementatie van de EU-richtlijn betreffende de liberalisering van het intra-communautair verkeer van militaire goederen (ICT-richtlijn)

¹ Voor een overzicht van de verschillende Europese bestemmingslanden, zie tabel 23 in bijlage.

zal dan ook verstrekkende gevolgen hebben voor Vlaanderen. De bedoeling van deze richtlijn is immers om de overdracht van militair materieel binnen de EU zoveel mogelijk te vergemakkelijken. Deze richtlijn voert een nieuw vergunningsstelsel in voor deze overdracht dat bestaat uit drie types vergunningen: algemene vergunningen, globale vergunningen en individuele vergunningen. Momenteel vindt de overdracht plaats met individuele vergunningen. Deze individuele vergunningen zullen na de implementatie van de ICT-richtlijn in Vlaanderen in belangrijke mate vervangen worden door algemene vergunningen (die alle gecertificeerde leveranciers toelaten om welbepaalde producten over te dragen zonder dat de leveranciers specifiek vergunningen dienen aan te vragen) of globale vergunningen (die individueel bepaalde leveranciers toelaten om welbepaalde producten over te dragen aan welbepaalde afnemers). Hierdoor zal ook de manier waarop vergunningen worden getoetst veranderen aangezien bij algemene en globale vergunningen een ex-ante individuele beoordeling van de eindbestemming en het eindgebruik van de goederen niet meer mogelijk is. De Vlaamse overheid zal veelal pas achteraf zicht krijgen op de overdracht naar de andere EU-lidstaten. Deze verschuiving van ex-ante naar ex-post controle heeft als gevolg dat de verantwoordelijkheid van bedrijven en de uitwisseling van informatie tussen de overheid en de defensiegerelateerde industrie aan belang zal winnen.²⁵ Het uitreiken van algemene en/of globale vergunningen voor de overdracht van militair materieel binnen de EU heeft ook verstrekkende gevolgen voor de transparantie op vlak van wapenexportcontrole. Zo zal de huidige rapporteringsmethodologie van de regering aan het parlement moeten worden aangepast. De uitdaging voor de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement bestaat erin om binnen dit nieuwe vergunningsstelsel de relatief hoge transparantie in rapportage die het huidige Vlaamse beleid kenmerkt, zoveel mogelijk te verzekeren.

Ook **Amerika** is traditioneel een belangrijke bestemmingsregio voor Vlaamse defensieproducten. In 2010 werden 25 vergunningen, met een gezamenlijke waarde van 89,2 miljoen euro, uitgereikt voor wapenexport naar zes Amerikaanse landen. Hiermee realiseren de Amerikaanse landen samen 28% van de totale waarde van de vergunde wapenexport. In de praktijk bestaat deze wapenexport hoofdzakelijk uit export naar de Verenigde Staten (78,0 miljoen euro). Deze export is vrijwel steeds bestemd voor de Amerikaanse defensiegerelateerde industrie¹ en heeft vooral betrekking op visualisatieschermen (ML24), elektronica (ML11) en beeldvormingsapparatuur (ML15). Opvallend is ook de relatief hoge waarde van de vergunde wapenexport naar Brazilië (10,8 miljoen euro). Dit is vooral het gevolg van een vergunning ter waarde van bijna 10 miljoen euro voor de export van visualisatieschermen (ML24) naar de Braziliaanse defensiegerelateerde industrie met als opgegeven eindgebruiker de defensiegerelateerde industrie in de Verenigde Staten. De overige vergunningen hebben betrekking op de export van wapenvizieren, beeldversterkerapparatuur en projectielwerpers met als laatst gerapporteerde gebruiker de krijgsmacht van Brazilië. De overige Amerikaanse bestemmingslanden waren in 2010 Argentinië (beeldvormingsapparatuur voor de overheid), Colombia (luchthavenverlichting en –afbakening voor het leger), Peru (visualisatieschermen voor krijgsmacht) en Canada (technologie voor de defensiegerelateerde industrie).

Een derde belangrijke regio van bestemming is **Azië**. In 2010 werden 82 vergunningen, met een gezamenlijke waarde van 38,8 miljoen euro, uitgereikt voor de export van militair materieel naar

¹ In 2010 werd slechts bij één vergunning naast de bestemming defensiegerelateerde industrie ook een eindgebruiker opgegeven. Het betreft een uitvoervergunning voor luchthavenverlichting en –afbakening met als eindgebruiker een krijgsmacht in Irak. Verder was er ook een uitvoervergunning voor geweren bestemd voor een particulier in de Verenigde Staten.

meer dan 10 Aziatische bestemmingslanden.¹ Hiermee staat Azië als bestemming in voor 12% van de totale waarde van de vergunde wapenexport. De wapenexport naar Azië bestaat uit verschillende types van defensieproducten. De belangrijkste vergunningsplichtige producten in termen van waarde waren in 2010 (onderdelen van) militaire voertuigen (ML6.a), (onderdelen van) onbemande luchtvaartuigen (ML10), visualisatieschermen (ML24), verbruiksgoederen die onder de catch-all clausule vallen (ML25.l), beeldvormingsapparatuur (ML15) en vuurgeleidingssystemen (ML5). De belangrijkste Aziatische bestemmingslanden waren in 2010 de Verenigde Arabische Emiraten (18,8 miljoen euro), Japan (5,8 miljoen euro), India (5,5 miljoen euro) en Turkije (4,3 miljoen euro). Deze vier landen staan in voor 89% van de totale Vlaamse wapenexport naar Azië. Vergunningen voor wapenexport vanuit Vlaanderen naar **Afrika** en **Oceanië** komen slechts in beperkte mate voor. In 2010 werden in totaal vijf vergunningen, met een eerder beperkte waarde, uitgereikt voor de export naar Egypte, Kenia, Zuid-Afrika en Nieuw-Caledonië.

4.3.2 Laatst gerapporteerde gebruikers van de vergunde export

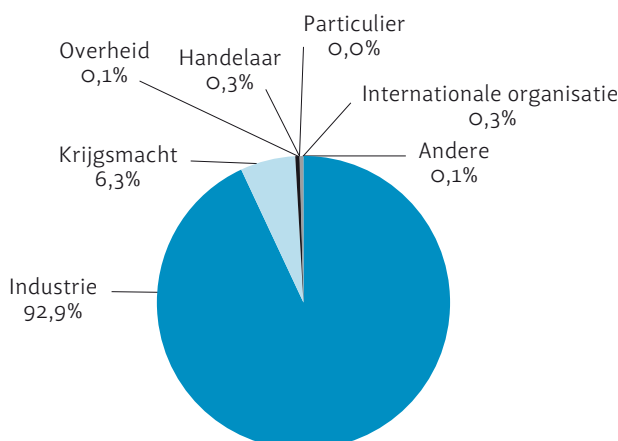
In haar halfjaarlijkse verslagen aan het Vlaams Parlement deelt de Vlaamse Regering sinds midden-2007 voor elke uitgereikte en geweigerde vergunningsaanvraag systematisch het type bestemming mee. Hierbij worden acht types van bestemming onderscheiden:

- 1 overheid
- 2 krijgsmacht
- 3 defensiegerelateerde industrie
- 4 industrie
- 5 handelaar
- 6 particulier
- 7 internationale organisatie
- 8 andere

Onder “bestemming” verstaat de Regering “*de persoon, het bedrijf of de instantie die de goederen na verzending vanuit België in ontvangst neemt*”. Uit analyses blijkt dat in termen van waarde 93% van de vergunde wapenexport vanuit Vlaanderen in 2010 in eerste instantie bestemd was voor de (defensiegerelateerde) industrie (zie tabel 24 in bijlage). Het gaat daarbij in belangrijke mate om export naar de (defensiegerelateerde) industrie in Duitsland (89,6 miljoen euro), de Verenigde Staten (78,0 miljoen euro), Zwitserland (43,2 miljoen euro), het Verenigd Koninkrijk (27,0 miljoen euro) en de Verenigde Arabische Emiraten (13,1 miljoen euro). Ongeveer 6% van de vergunde wapenexport is rechtstreeks bestemd voor een krijgsmacht. De belangrijkste rechtstreeks ontvangende krijgsmachten zijn in 2010 de krijgsmachten van Cyprus (7,2 miljoen euro), de Verenigde Arabische Emiraten (5,7 miljoen euro), Italië (2,6 miljoen euro) en Bahrein (1,6 miljoen euro). Vergunningen bestemd voor een overheid, handelaar, particulier, internationale organisatie of andere bestemming staan gezamenlijk in voor slechts 1% van de waarde van de vergunde wapenexport in 2010.

¹ Voor een overzicht van de verschillende Aziatische bestemmingslanden, zie tabel 22 in bijlage.

Figuur 10: Aandeel van de vergunde uitvoer per type van bestemming (in waarde), 2010



De bestemming die wordt opgegeven in de vergunningen is echter niet noodzakelijk ook de eindgebruiker van de producten. In een aantal gevallen wordt, naast de bestemming, bijkomend ook een type “eindgebruiker” meegedeeld.^I Dit gebeurt wanneer de bestemming en de eindgebruiker niet samenvallen, bijvoorbeeld wanneer de producten initieel bestemd zijn voor een buitenlands bedrijf die de producten integreert in een groter wapensysteem en dit wapensysteem daarna doorverkoopt aan een krijgsmacht. In het hier beschreven geval is de bestemming “industrie” of “defensiegerelateerde industrie” en de eindgebruiker “krijgsmacht”. Het onderscheid tussen bestemming en eindgebruiker is echter niet altijd duidelijk. Veel hangt af van het opgegeven eindgebruik. Zo stelt de Regering in haar jaarverslag van 2009: “een systeemintegrator [kan] bestemming zijn en eindgebruiker, als het opgegeven eindgebruik systeemintegratie is. Zo kan een systeemintegrator de bestemming zijn, maar niet de eindgebruiker als het opgegeven eindgebruik bijvoorbeeld militair is”.

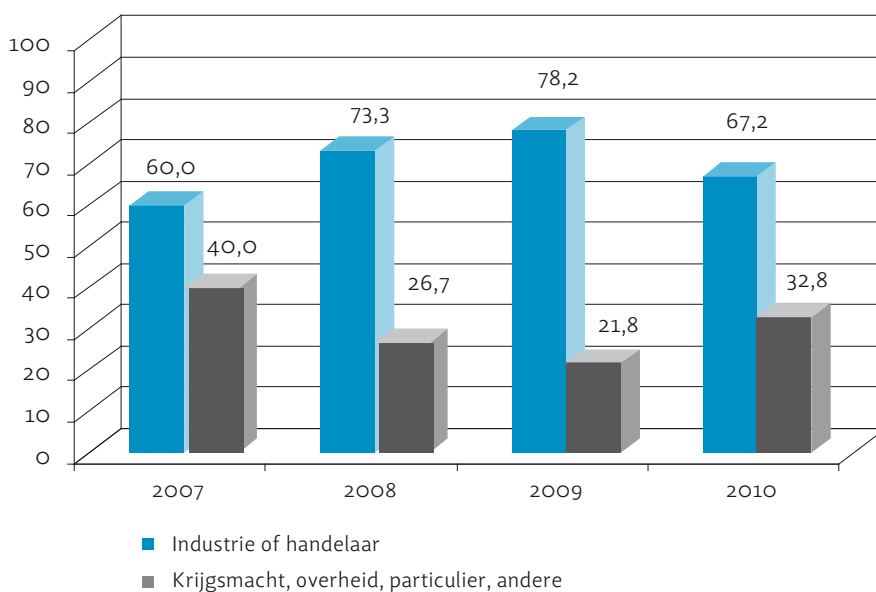
Analyses tonen aan dat in 2010 bij 68% van de uitvoervergunningen enkel een type van bestemming vermeld staat en dus geen type van eindgebruiker. Bij de grote meerderheid van deze vergunningen is de (defensiegerelateerde) industrie de bestemming van de export. Bij de overige 32% van de uitvoervergunningen werd zowel een type bestemming als een type eindgebruiker vermeld in de verslagen. Het betreft vrijwel steeds vergunningen met als bestemming de (defensiegerelateerde) industrie en als eindgebruiker een overheid, krijgsmacht of internationale organisatie. Meestal bevindt deze opgegeven eindgebruiker zich in het land van bestemming, maar dit is niet altijd het geval. Zo wordt in exportlicenties met als land van bestemming Israël vrijwel steeds een eindgebruiker in een derde land (bv. de Verenigde Staten) vermeld. Uit analyses met betrekking tot de “laatst gerapporteerde gebruiker”^{II} van de vergunde wapenexport vanuit Vlaanderen blijkt dat tweederde (66,9%) van die export de (defensiegerelateerde) industrie als laatst gerapporteerde gebruiker heeft in 2010. Het spreekt voor zich dat de industriën die de Vlaamse defensieproducten ontvangen niet de uiteindelijke eindgebruiker zullen zijn van deze producten. Doorgaans worden deze producten door de ontvangende industrie ingebouwd in grotere wapensystemen en daarna verkocht aan derden (bv. de krijgsmacht van

I Hierbij worden dezelfde acht types onderscheiden als bij de bestemming.

II Met de “laatst gerapporteerde gebruiker” wordt de persoon, organisatie of instantie bedoeld die de overheid aangeeft als laatste gebruiker van de goederen waarvoor een vergunning wordt aangevraagd. Concreet betekent dit dat in de gevallen waarin een eindgebruiker wordt vermeld, de laatst gerapporteerde gebruiker de eindgebruiker is. In alle andere gevallen is de bestemming de laatst gerapporteerde gebruiker.

het bestemmingsland of een derde land). De kans is dus reëel dat het Vlaams militair materieel dat bestemd is voor de industrie in bestemmingslanden, nadien wordt wederuitgevoerd.¹ Dit impliceert dat bij meer dan tweederde van de Vlaamse wapenexport de uiteindelijke eindgebruiker niet gekend is tijdens de vergunningsprocedure en dus niet wordt opgenomen in deze procedure. In deze gevallen draagt de Vlaamse overheid de beslissing en de verantwoordelijkheid met betrekking tot de eventuele wederuitvoer en het uiteindelijke eindgebruik van de Vlaamse producten over aan de overheid van het initiële bestemmingsland, ook al kan deze overheid een sterk verschillend exportcontrolebeleid hanteren.²⁶

Figuur 11: Aandeel van vergunde wapenexport per type van laatst gerapporteerde gebruiker (in % van waarde), 2007-2010



Analyses tonen aan dat het al dan niet meedelen van de uiteindelijke reële eindgebruiker sterk verschilt naar de aard van de goederen. Bij de vergunde export van visualisatieschermen (ML24), militaire elektronica (ML11) oefenmateriaal (ML14) en vliegtuigonderdelen (ML10) wordt vrijwel steeds de (defensiegerelateerde) industrie opgegeven als laatst gerapporteerde gebruiker en is de uiteindelijke eindgebruiker dus onbekend, terwijl bij het grootste deel van de vergunde export van (onderdelen van) militaire voertuigen (ML6.a) en beeldvormingsapparatuur (ML15) wel de uiteindelijke eindgebruiker wordt opgegeven.

¹ Ook bij de wapenexport naar handelaars is de kans groot dat de producten worden wederuitgevoerd aangezien handelaars deze producten aankopen om ze nadien weer door te verkopen, al dan niet naar klanten in derde landen. Wapenexport bestemd voor handelaars is echter zeer beperkt in Vlaanderen (0,3% van de waarde van de vergunde wapenexport in 2010).

Tabel 6: Aandeel van de waarde van vergunde wapenexport met als laatst gerapporteerde gebruiker "industrie^I of handelaar", per categorie van militaire goederen, 2007-2010

Aard van goederen	2007	2008	2009	2010
Voertuigen en onderdelen (ML6)	4,6%	12,8%	6,0%	0,6%
Vliegtuigonderdelen (ML10)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Elektronica (ML11)	96,1%	100,0%	87,8%	100,0%
Oefenmateriaal (ML14) ^{II}	–	0,0%	100,0%	93,8%
Beeldvormingsapparatuur (ML15)	42,8%	5,0%	13,3%	15,9%
Visualisatieschermen (ML24)	86,4%	83,6%	88,9%	80,7%

4.3.3 Opmerkelijke landen van bestemming en eindgebruik^{III}

In voorliggend jaarrapport worden ook een aantal vergunningen onder de loep genomen die omwille van hun land van bestemming en/of eindgebruik opmerkelijk zijn. Dit betekent echter niet noodzakelijk dat deze vergunningen in strijd zijn met de Belgische wet op de buitenlandse wapenhandel of het Europees Gemeenschappelijk Standpunt. De selectie van opmerkelijke landen van bestemming en eindgebruik is gebaseerd op drie bronnen.

Ten eerste de resolutie die in juni 2005 eenparig werd aangenomen door de toenmalige Subcommissie Wapenhandel van het Vlaams Parlement betreffende de steun aan een rechtvaardige vrede in Palestina en Israël. In deze resolutie vraagt het Vlaams Parlement aan de Vlaamse Regering onder andere om wapenexportlicenties naar Israël met de grootst mogelijke omzichtigheid te behandelen en de bevoegde commissie er systematisch over in te lichten.²⁷ Wapenexport naar Israël ligt erg gevoelig in Vlaanderen. De Vlaamse Regering hanteert al een aantal jaar een beleid waarbij wapenexport naar Israël wordt geweigerd indien de eindgebruiker zich in Israël bevindt. Dit betekent dat de export van militair materieel naar de Israëlische defensiegerelateerde industrie doorgaans wordt toegelaten op voorwaarde dat de eindgebruiker zich in een derde land bevindt. Indien het militair materieel niet wordt wederuitgevoerd, bijvoorbeeld omdat het bestemd is voor het Israëlisch leger, dan worden de aanvragen in principe geweigerd. Dit beleid werd in 2009 als volgt verwoord door de toenmalige minister bevoegd voor controle op de buitenlandse wapenhandel:

-
- I Het betreft hier zowel de defensiegerelateerde als de 'conventionele' industrie.
 - II Voor militair oefenmateriaal (ML14) werden de afgelopen jaren slechts een beperkt aantal uitvoervergunningen uitgereikt (2008: 1 vergunning, 2009: 3 vergunningen, 2010: 8 vergunningen).
 - III We analyseren meer precies de landen waar de laatst gerapporteerde gebruiker zich bevindt. Hiermee wordt bedoeld de persoon, organisatie of instantie die de overheid aangeeft als laatste gebruiker van de goederen waarvoor een vergunning wordt aangevraagd. Concreet betekent dit dat in de gevallen waarin een eindgebruiker wordt vermeld, de laatste gerapporteerde gebruiker de eindgebruiker is. In alle andere gevallen is de bestemming de laatst gerapporteerde gebruiker.

“Sinds september 2006 komt het Vlaamse exportbeleid ten aanzien van Israël erop neer dat uit- of doorvoer van wapens of aanverwant materieel naar Israël wordt vergund, voor zover deze uit Israël wederuitgevoerd worden naar een derde land dat bij rechtstreekse vraag om een vergunning deze uitvoer of doorvoer in Vlaanderen vergund zou krijgen.”²⁸

Ten tweede de resolutie die op 16 februari 2011 werd aangenomen door de plenaire vergadering van het Vlaams Parlement betreffende de evoluties in het Midden-Oosten en de Maghreb. Deze resolutie kwam er naar aanleiding van de politieke onrust in verschillende landen van het Midden-Oosten en de Maghreb. In de resolutie vraagt het Vlaams Parlement aan de Vlaamse regering onder andere om *“het verlenen van vergunningen voor de export, import en doorvoer van wapens, munitie en speciaal voor militair gebruik of voor ordehandhaving dienstig materieel van en naar de regio met de grootste omzichtigheid te behandelen en in overeenstemming met de vigerende wapenwetgeving”*.²⁹

Ten derde de consultaties die plaats vinden binnen het kader van de Europese Werkgroep rond conventionele wapens (COARM). Van de EU-lidstaten wordt namelijk verwacht dat ze informatie over de geweigerde vergunningsaanvragen verspreiden naar de overige EU-lidstaten (*denial notifications*). Deze *notifications* worden opgenomen in een databank die beheerd wordt door het EU Raadsecretariaat. Alvorens een EU-lidstaat een exportaanvraag uitreikt die gelijkaardig is aan een aanvraag die in de voorafgaande drie jaar werd geweigerd door een andere EU-lidstaat, dan wordt van deze lidstaat verwacht dat ze de eerste lidstaat consulteert over het waarom van deze weigering. Deze bilaterale consultaties hebben als doel het wapenexportbeleid van EU-lidstaten ten aanzien van bepaalde landen en eindgebruikers transparant te maken en te stroomlijnen.³⁰ Sinds 2006 wordt in het jaarlijkse COARM-rapport meegedeeld op welke landen van bestemming en eindgebruik deze consultaties betrekking hebben.

4.3.3.1 Vergunde en geweigerde wapenexport naar Israël

In 2010 werden vier vergunningen, met een gezamenlijke waarde van 672.870 euro, uitgereikt voor de export van militair materieel naar Israël. Het betreft drie uitvoervergunningen voor beeldvormingsapparatuur (ML15) en een uitvoervergunning voor vuurgeleidingssystemen (ML5). Deze producten zijn bestemd voor de defensiegerelateerde industrie in Israël en hebben als opgegeven eindgebruikers de overheid van Oostenrijk, de overheid van Bulgarije, de krijgsmacht van Canada, en de defensiegerelateerde industrie van de Verenigde Staten (zie tabel 7).

Tabel 7: Uitgereikte uitvoervergunningen met Israël als land van bestemming, 2010

Bestemming	Eindgebruiker	Aard van goederen	Bedrag
Defensiegerelateerde industrie (Israël)	Overheid (Oostenrijk)	Camera's (ML15.b)	590.000,00
Defensiegerelateerde industrie (Israël)	Krijgsmacht (Canada)	Warmtebeeldapparatuur (ML15.d)	66.720,00
Defensiegerelateerde industrie (Israël)	Overheid (Bulgarije)	Apparatuur met beeldradarsensoren (ML15.e)	13.200,00
Defensiegerelateerde industrie (Israël)	Defensiegerelateerde industrie (VS)	Vuurgeleidingssystemen (ML5.b) ^L	2.950,00

Sinds de regionalisering van de wapenexportcontrole in de zomer van 2003 werden 45 vergunningen, met een gezamenlijke waarde van 3,3 miljoen euro, uitgereikt door de Vlaamse overheid voor wapenexport naar Israël. Deze vergunningen werden allemaal uitgereikt na de goedkeuring van de hierboven besproken resolutie in juni 2005. Op één uitzondering na betreft het steeds uitvoervergunningen waarbij de opgegeven eindgebruiker zich niet in Israël, maar in een derde land bevond.^{II}

Tabel 8: Aantal en waarde uitvoervergunningen met Israël als land van bestemming, 2003-2010

Jaar	Aantal	Waarde
09-12/ 2003	0	–
2004	0	–
2005	0	–
2006	3	251.237,00
2007	14	751.499,85
2008	10	1.129.077,59
2009	14	491.013,49
2010	4	672.870,00
Totaal	45	3.295.697,93

I Het betreft meer bepaald producten die vallen onder de omschrijving "systemen voor het detecteren, identificeren, verkennen of volgen van het doelwit en voor het bepalen van de schootsafstand; toestellen voor opsporing, herkenning en identificatie, en toestellen voor sensorintegratie".

II De enige uitzondering had betrekking op een vergunning (met een waarde van 63.754 euro) uitgereikt in januari 2009 voor de export van ordehandhavingsmaterieel (ML26) bestemd voor de Israëlische defensiegerelateerde industrie en zonder vermelding van een eindgebruiker in een derde land.

Sinds de zomer van 2003 werden ook 10 aanvragen voor wapenexportlicenties bestemd voor Israël geweigerd door de Vlaamse overheid. Details over de weigering in 2004 zijn niet bekend. Tweemaal betreft het een weigering voor een export via Israël naar een derde land (Georgië in 2007 en Angola in 2010). De overige geweigerde vergunningen hebben als eindgebruiker de krijgsmacht van Israël en hebben betrekking op warmtebeeldapparatuur (2007), voertuigonderdelen (2008), elektronica die onder de catch-all clause valt (2007) en telecommunicatie die onder de catch-all clause valt (2009).

Tabel 9: Aantal en waarde geweigerde uitvoervergunningen met Israël als land van bestemming, 2003-2010

Jaar	Aantal	Waarde
09-12/ 2003	0	–
2004	1	38.883,00
2005	0	–
2006	0	–
2007	5	2.641.780,21
2008	2	56.556,31
2009	1	2.500.000,00
2010	1	13.200,00
Totaal	10	5.250.419,52

4.3.3.2 Vergunde wapenexport naar het Midden-Oosten en de Maghreb

In 2010 werden 38 wapenexportvergunningen uitgereikt waarbij de laatst gerapporteerde gebruiker zich in het Midden-Oosten of de Maghreb bevindt. Deze vergunningen hebben een gezamenlijke waarde van 30,6 miljoen euro. Dit komt neer op 9,6% van de totale waarde van de vergunde wapenexport vanuit Vlaanderen in 2010. Het betreft wapenexport naar gebruikers in Bahrein, Egypte, Irak, Oman, Saoedi-Arabië, Turkije en de Verenigde Arabische Emiraten (zie tabel 10).

Tabel 10: Uitgereikte uitvoervergunningen, per land van laatst gerapporteerde gebruiker in het Midden-Oosten en de Maghreb, 2010

Bestemming	Eindgebruiker	Aard van goederen	Aantal vergunningen	Bedrag
Bahrein			4	1.571.934,18
Krijgsmacht	–	Voertuigen (ML6.a)	1	18.750,00
Krijgsmacht	–	Voertuigen en onderdelen (ML6.a)	1	1.525.000,00
Krijgsmacht	–	Luchthavenverlichting en -afbakening (catch-all, ML25.a)	2	28.184,18
Egypte			1	275.960,72
Krijgsmacht	–	Luchthavenverlichting en -afbakening (catch-all, ML25.a)	1	275.960,72
Irak			1	2.248,21
Defensiegerelateerde industrie (VS)	Krijgsmacht (Irak)	Luchthavenverlichting en -afbakening (catch-all, ML25.a)	1	2.248,21
Oman			2	367.118,05
Industrie	Krijgsmacht	Luchthavenverlichting en -afbakening (catch-all, ML25.a)	1	313.672,24
Industrie (V.A.E.)	Krijgsmacht (Oman)	Luchthavenverlichting en -afbakening (catch-all, ML25.a)	1	53.445,81
Saoedi-Arabië			1	17.610,40
Defensiegerelateerde industrie (Turkije)	Krijgsmacht (Saoedi-Arabië)	Voertuigonderdelen (ML6.a)	1	17.610,40
Turkije			22	4.328.604,91
Defensiegerelateerde industrie	Krijgsmacht	Voertuigonderdelen (ML6.a)	5	101.927,33
Overheid	–	Visualisatieschermen (catch-all, ML24)	1	84.000,00
Defensiegerelateerde industrie	–	Visualisatieschermen (catch-all, ML24)	3	110.292,00
Defensiegerelateerde industrie	Krijgsmacht	Visualisatieschermen (catch-all, ML24)	4	3.622.634,48
Defensiegerelateerde industrie	Overheid	Visualisatieschermen (catch-all, ML24)	5	158.037,20
Andere	–	Visualisatieschermen (catch-all, ML24)	1	168.000,00
Industrie (V.K.)	Krijgsmacht (Turkije)	Visualisatieschermen (catch-all, ML24)	1	14.313,90

Bestemming	Eindgebruiker	Aard van goederen	Aantal vergunningen	Bedrag
Industrie	Krijgsmacht	Luchthavenverlichting en -afbakening (catch-all, ML25.a)	1	68.500,00
Particulier	–	Pistolen	1	900,00
Verenigde Arabische Emiraten (V.A.E.)			7	24.063.984,72
Defensiegerelateerde industrie (Turkije)	Krijgsmacht (V.A.E.)	Voertuigonderdelen (ML6.a)	1	15.600,75
Industrie	Krijgsmacht	Voertuigen en onderdelen (ML6.a) en onbemande luchtvaartuigen en onderdelen (ML10.c)	1	13.048.741,07
Defensiegerelateerde industrie (Duitsland)	Krijgsmacht (V.A.E.)	Speciaal militair oefenmaterieel of apparatuur voor het nabootsen van militaire scenario's, simulatoren, en onderdelen (ML14)	1	1.175.807,00
Defensiegerelateerde industrie (Italië)	Krijgsmacht (V.A.E.)	Visualisatieschermen (catch-all, ML24)	2	150.000,00
Industrie (Zwitserland)	Krijgsmacht (V.A.E.)	Visualisatieschermen (catch-all, ML24)	1	3.969.298,90
Krijgsmacht	-	Verbruiksgoederen (catch-all, ML25.l)	1	5.704.537,00

De belangrijkste exportvergunning uit 2010 in termen van waarde had betrekking op een combinatie van enerzijds militaire voertuigen en voertuigonderdelen, en anderzijds onbemande luchtvaartuigen, aanverwante apparatuur en onderdelen bestemd voor de industrie in de Verenigde Arabische Emiraten (V.A.E.) en als eindgebruiker 'krijgsmacht'. Naast deze vergunningen werden ook een aantal vergunningen uitgereikt voor de export naar de krijgsmacht in de V.A.E. van visualisatieschermen (via de Italiaanse en Zwitserse industrie), militair oefenmaterieel (via de Duitse industrie), voertuigonderdelen (via de Turkse industrie) en verbruiksgoederen (catch-all). De totale waarde van de export met een laatst gerapporteerde gebruiker die zich in de V.A.E. bevindt, bedraagt 24,1 miljoen euro.

Naast deze vergunde wapenexport naar de V.A.E. werden in 2010 ook vergunningen uitgereikt voor de export van visualisatieschermen naar laatst gerapporteerde gebruikers in Turkije (krijgsmacht, overheid, industrie en 'andere') en van voertuigonderdelen en/of voertuigen naar krijgsmachten in Turkije, Saoedi-Arabië (via Turkije) en Bahrein.

Verder werden voor 742.011 euro aan vergunningen uitgereikt voor luchthavenverlichting en afbakeningsystemen voor krijgsmachten in Bahrein, Egypte, Irak, Oman en Turkije. Deze producten staan niet op de gemeenschappelijke EU-lijst van militaire goederen, maar zijn desondanks wel vergunningsplichtig op basis van de catch-all clause van het KB buitenlandse wapenhandel van 1993.³¹

Uit tabel 11 kunnen we afleiden dat de waarde van de vergunde wapenexport naar het Midden-Oosten en de Maghreb beduidend hoger lag in 2010 dan in de voorgaande jaren.

Tabel 11: Aantal en waarde uitvoervergunningen met laatst gerapporteerde gebruiker in het Midden-Oosten en de Maghreb, 2007-2010

Jaar	Aantal	Waarde	% totale waarde vergunde wapenexport
2007	9	4.047.105,17	1,5%
2008	17	16.458.888,05	6,9%
2009	51	9.312.675,75	3,3%
2010	38	30.627.481,17	9,6%
Totaal	115	60.446.150,14	5,4%

4.3.3.3 Opmerkelijke landen van laatst gerapporteerd gebruik (COARM-consultaties)

In deze sectie overlopen we de vergunningen die in 2010 werden uitgereikt door de Vlaamse overheid voor wapenexport naar landen (van laatst gerapporteerd gebruik) waarover de afgelopen drie jaren (2007-2009) Europese consultaties werden geïnitieerd.^I

Europa

Het betreft de export van geweren en munitie naar handelaars in Andorra en de export van apparatuur met beeldradarsensoren voor de overheid van Bulgarije (via de lokale defensie-gerelateerde industrie) en telecommunicatieapparatuur die onder de catch-all clausule valt voor een militaire internationale organisatie die gevestigd is in Bulgarije.^{II}

Afrika

Wapenexport vanuit Vlaanderen is slechts in erg beperkte mate bestemd voor Afrikaanse landen (zie 4.3.1). In 2010 werden drie vergunningen, met een gezamenlijke waarde van 369.398 euro, uitgereikt voor wapenexport naar een opmerkelijk land van laatst gerapporteerd gebruik in Afrika. Het betreft meer bepaald de uitvoer van luchthavenverlichting en –afbakening die vallen onder de catch-all clausule voor de krijgsmacht van Egypte en Kenia, en de uitvoer van pistolen, geweren en munitie naar een particulier in Zuid-Afrika.

Amerika

Op het Amerikaanse continent bevonden zich in 2010 vier opmerkelijke landen van laatst gerapporteerd gebruik. De overheid van Argentinië is de ontvanger van beeldversterkerapparatuur

I Voor een overzicht van de lijst van landen waarover in de periode 2007-2009 Europese consultaties werden geïnitieerd, zie tabel 25 in bijlage.

II In 2010 werden 26 vergunningen uitgereikt voor de export van telecommunicatieapparatuur naar een militaire internationale organisatie in 19 Europese bestemmingslanden. Deze 26 vergunningen hebben een gezamenlijke waarde van 879.878,92 euro.

en warmtebeeldapparatuur. De krijgsmacht van Brazilië is de ontvanger van projectielwerpers, wapenvizieren en beeldversterkerapparatuur. De krijgsmacht van Peru is de ontvanger van visualisatieschermen. De krijgsmacht van Ecuador is de uiteindelijke ontvanger van voertuigonderdelen via de Spaanse defensiegerelateerde industrie. Deze 10 vergunningen hebben een gezamenlijke waarde van 1,6 miljoen euro.

Azië

Azië is traditioneel een belangrijke afzetmarkt van Vlaams militair materieel. Opmerkelijke landen van laatst gerapporteerd gebruik bevinden zich in vier regio's: West-Azië, Zuid-Azië, Oost-Azië en Zuid-Oost Azië.

De uitvoervergunningen bestemd voor opmerkelijke landen van laatst gerapporteerd gebruik in **West-Azië** hebben in belangrijke mate betrekking op de export naar een krijgsmacht in de Verenigde Arabische Emiraten (zie 4.3.3.2)

Een andere significante ontvanger van Vlaams militair materieel was in 2010 Turkije. Het betreft de export van visualisatiechermen voor de overheid, de krijgsmacht, de defensiegerelateerde industrie en een 'andere' bestemming in het land; de export van voertuigonderdelen en luchthavenverlichting en –afbakening voor de krijgsmacht; en de export van pistolen voor een particulier. De vergunde wapenexport met een laatst gerapporteerde gebruiker in Turkije bedroeg in 2010 4,3 miljoen euro. Verder werden ook twee vergunningen uitgereikt voor de uitvoer van luchthavenverlichting en –afbakening met als eindgebruiker de krijgsmacht van Oman.

Vlaams wapenexport naar opmerkelijke landen in **Zuid-Azië** bedraagt in 2010 5,8 miljoen euro en bestaat uit vergunningen naar Afghanistan, India en Pakistan. Net als de vorige jaren werden ook het afgelopen jaar vergunningen uitgereikt voor de export naar Afghanistan van luchthavenverlichting en –afbakeningssystemen met als eindgebruiker een internationale organisatie (via de lokale industrie). 21 vergunningen werden uitgereikt voor producten bestemd voor India. India is de laatste jaren een vrij belangrijke afzetmarkt van Vlaams militair materieel. De krijgsmacht van India ontvangt (via de defensiegerelateerde industrie in haar land) visualisatieschermen, vuurleidingssystemen en warmtebeeldapparatuur uit Vlaanderen. Verder werden ook, voor een eerder beperkt bedrag, exportlicenties voor visualisatieschermen uitgereikt die bestemd zijn voor de Indiase defensiegerelateerde industrie, maar waar geen eindgebruiker werd opgegeven. Ook voor buurland Pakistan werden in 2010 exportlicenties uitgereikt door de Vlaamse overheid. Het betreft de export van onderdelen en motoren van vaartuigen, militair oefenmaterieel en goederen die onder catch-all clause vergunningsplichtig zijn. Deze geëxporteerde defensieproducten zijn bestemd voor de krijgsmacht van Pakistan.

Verder werden ook vergunningen uitgereikt voor de uitvoer van visualisatieschermen voor de overheid van Vietnam (via de Zweedse defensiegerelateerde industrie) en van visualisatieschermen en telecommunicatiesystemen voor de krijgsmacht van Zuid-Korea (via de lokale industrie).

4.4

Geweigerde vergunningsaanvragen

In 2010 werden twee aanvragen voor een exportlicentie geweigerd door de Vlaamse overheid. Tweemaal betrof het een uitvoer van beeldvormingsapparatuur (ML15).

- een vergunning, ter waarde van 13.200 euro, voor de uitvoer van fotografische apparatuur bestemd voor de defensie-gerelateerde industrie in Israël en met als eindgebruiker de krijgsmacht van Angola (januari 2010).
- een vergunning, ter waarde van 1.650.000 euro, voor de uitvoer van beeldversterkerapparatuur bestemd voor een handelaar in India en met als eindgebruiker de overheid van het Aziatische land (juni 2010).

De reden voor deze weigeringen wordt niet meegedeeld in de periodieke verslagen van de Vlaamse Regering.

Tabel 12: Overzicht van aantal en totale waarde van geweigerde uitvoervergunningen, september 2003-2010

Periode	Aantal	% totaal aantal	Waarde	% totale waarde
Sept 2003-04	8	2,23%	2.833.569,00	0,45%
2005	6	3,45%	1.204.271,21	0,77%
2006	5	2,69%	321.944,00	0,16%
2007	8	4,21%	5.665.414,45	2,05%
2008	2	0,76%	56.556,31	0,02%
2009	2	0,61%	2.922.530,00	1,02%
2010	2	0,68%	1.663.200,00	0,05%

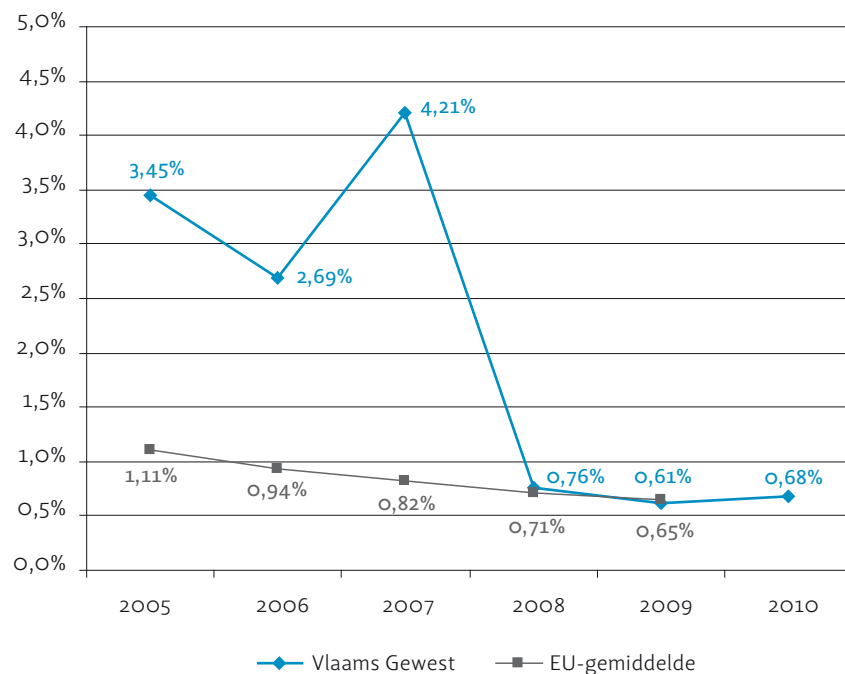
Uit tabel 12 kunnen we afleiden dat het weigeren van exportlicenties eerder uitzonderlijk is in Vlaanderen. Sinds de regionalisering van de bevoegdheid in de zomer van 2003 werden slechts 33 aanvragen voor de uitvoer van militair materieel geweigerd. In 2009 verklaarde de bevoegde minister het geringe aantal weigeringen door te verwijzen naar een steeds beter wordende communicatie van de Dienst Controle Wapenhandel (nu: Dienst Controle Strategische Goederen) inzake de procedures en de vergunningscriteria naar bedrijven.³² Bedrijven zouden nu beter op de hoogte zijn van wat kan en wat niet kan, waardoor ze bepaalde bestemmingen vermijden³³ en de overheid minder vergunningsaanvragen dient te weigeren.

Het geringe aantal geweigerde uitvoervergunningen in Vlaanderen is niet zo uitzonderlijk. Ook in het Waals en Brussels Hoofdstedelijk Gewest worden nauwelijks aanvragen voor uitvoervergunningen geweigerd.¹ Een eigen analyse van de jaarlijkse COARM-cijfers toont aan dat het aandeel geweigerde exportlicenties in Vlaanderen in 2008-2009 rond het Europees gemiddeld schommelt.

¹ Sinds de regionalisering van de controle op de buitenlandse wapenhandel in de zomer van 2003 werden nog 46 aanvragen voor een exportlicentie geweigerd door de Waalse overheid (0,9% van alle aanvragen). In Brussel werd sinds de regionalisering van de bevoegdheid nog geen enkele aanvraag voor een exportlicentie geweigerd.

Tussen 2005 en 2007 werden meer vergunningsaanvragen geweigerd dan het EU-gemiddelde.^I

Figuur 12: Vergelijking aandeel geweigerde uitvoervergunningen tussen Vlaanderen en EU-gemiddelde (% van het aantal vergunningen), 2005-2010



^I Voor een overzicht van het aantal geweigerde vergunningsaanvragen in de EU tussen 2005 en 2009, zie tabel 25 in bijlage

5 Doorvoer

Vlaanderen is door zijn centrale ligging en uitgebreide logistieke infrastructuur een belangrijk doorvoergebied voor allerhande industriële producten. Vooral de haven van Antwerpen is op dit vlak erg belangrijk. In 2010 behandelde de haven van Antwerpen 178 miljoen ton goederen (een stijging met 12,9% t.o.v. 2009) en werden recordcijfers inzake containeroverslag genoteerd. Hiermee is de haven van Antwerpen de tweede belangrijkste haven van Europa en de zevende grootste haven wereldwijd. Jaarlijks lopen ongeveer 14.000 zeeschepen 55.000 binnenschepen aan in de haven en is er 5,3 miljoen m² overdekte opslagruimte (meer dan de opslagruimte in de omliggende havens samen).³⁴ Bovendien kende ook de haven van Gent het afgelopen jaar een erg sterke groei: in 2010 kende deze haven een goederenoverslag van 48 miljoen ton.³⁵

Ook militaire producten worden via het Vlaams gewest getransporteerd naar verschillende bestemmingslanden wereldwijd. Indien bij dit transport sprake is van een overlading of wanneer een bewerking of andere handeling op de lading plaatsvindt, is deze “doorvoer” van militaire goederen vergunningsplichtig en dient de transporteur een doorvoervergunning aan te vragen bij de Vlaamse overheid. Is er echter sprake van een ononderbroken doortocht (waarbij de goederen geen douanebestemming krijgen) dan vindt er douanetechnisch geen “doorvoer” plaats en is het transport niet vergunningsplichtig. Verder mogen we niet vergeten dat in Vlaanderen voor de doorvoer tussen EU-lidstaten onderling geen vergunning vereist is. Bovendien is geen doorvoervergunning vereist indien het land van herkomst of het land van bestemming het Groothertogdom Luxemburg is, en is enkel een doorvoervergunning vereist bij doorvoer vanuit of naar Nederland indien het goederen betreft waarop een handelsembargo van toepassing is.

In 2010 werden 18 doorvoervergunningen, met een gezamenlijke waarde van 75,8 miljoen euro, uitgereikt door de Vlaamse overheid. Het afgelopen jaar werden, net als in 2009, geen doorvoervergunningen geweigerd door de Vlaamse overheid.

De doorvoervergunningen die in 2010 werden uitgereikt staan opgelijst in tabel 13. Het valt op dat de meeste vergunningen betrekking hebben op voertuigen (en onderdelen). De overige vergunningen hebben betrekking op vaartuigen, kleine en lichte wapens, munitie en een aantal producten op basis van de catch-all clause. De vergunde doorvoer is bestemd voor 16 landen wereldwijd. De laatste gerapporteerde gebruiker van deze doorgevoerde goederen is meestal de krijgsmacht of de overheid van deze landen. In een beperkt aantal gevallen is de doorvoer bestemd voor de (defensiegerelateerde) industrie of een handelaar. Twee doorvoervergunningen hadden betrekking op militair materieel bestemd voor het Midden-Oosten. Ten eerste de erg waardevolle vergunning (39,5 miljoen euro) voor toebehoren en onderdelen voor kleine en lichte wapens vanuit de Verenigde Staten bestemd voor de overheid van Jordanië. Ten tweede de doorvoer van militaire voertuigen vanuit Canada naar de overheid in Qatar. Opvallend is ook de doorvoer van militaire voertuigen en voertuigonderdelen vanuit Ierland, die bestemd zijn voor een internationale organisatie in Tsjaad. Verder springt ook de doorvoer van militaire voertuigen en onderdelen vanuit de Verenigde Staten met als bestemming ‘overheid’ in Eritrea in het oog aangezien op dit bestemmingsland een wapenembargo van de Verenigde Naties³⁶ en van de Europese Unie³⁷ van kracht is. Uit verklaringen in de Commissie Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden en Internationale Samenwerking van het Vlaams Parlement van de bevoegde minister blijkt dat het een doorvoer betreft van gepantserde personenwagens, die plaatsvond onder diplomatiek statuut, en waarbij ambassadepersoneel de eindgebruiker was.

Tabel 13: Uitgereikte doorvoervergunningen, per land van bestemming, 2010

Land van bestemming	Laatst gerapporteerde gebruiker	Land van herkomst	Aard van goederen	Bedrag
Angola	Krijgsmacht	Wit-Rusland	Militaire voertuigen en onderdelen (ML6.a)	1.032.266,40
Australië	Industrie	Verenigde Staten	Militaire vaartuigen (ML9.a)	73.810,00
Brazilië	Krijgsmacht	Zwitserland	Militaire voertuigen (ML6.a)	1.552.248,50
Brazilië	Krijgsmacht	Zwitserland	Militaire voertuigen (ML6.a)	155.248,50
Chili	Krijgsmacht	Noorwegen	Munitie voor kleine en lichte wapens (ML3.a)	174.448,38
Eritrea	Overheid	Verenigde Staten	Militaire voertuigen en onderdelen (ML6.a)	201.422,00
Finland	Krijgsmacht	Tsjaad	Verschillende producten op basis van catch-all (ML25)	3.166.247,12
Finland	Krijgsmacht	Tsjaad	Munitie (ML3.a), militaire voertuigen (ML6.a) en verbruiksgoederen (catch-all, ML25.l)	217.880,00
Frankrijk	Defensiegerelateerde industrie (via industrie)	Israël	Onderdelen voor militaire voertuigen (ML6.a)	15.476,00
Jordanië	Overheid	Verenigde Staten	Toebehoren en speciaal ontworpen onderdelen voor kleine en lichte wapens (ML1.a)	39.545.385,00
Nederland	Defensiegerelateerde industrie	Spanje	Militaire voertuigen en onderdelen (ML6.a)	320.000,00
Noorwegen	Defensiegerelateerde industrie	Verenigde Staten	Munitie voor kleine en lichte wapens (ML3.a)	1.402.074,63
Oeganda	Krijgsmacht	Duitsland	Vaar-, voer- en luchtvaart-tuigen (catch-all, ML25.k)	1.400.000,00
Qatar	Overheid	Canada	Militaire voertuigen (ML6.a)	31.336,00
Rusland	Handelaar	Zuid-Afrika	Munitie voor "zware" wapens (ML3.b)	38.582,50
Tsjaad	Internationale organisatie	Ierland	Militaire voertuigen en onderdelen (ML6.a)	18.064.749,00
Uruguay	Krijgsmacht	Duitsland	Militaire voertuigen en onderdelen (ML6.a)	581.000,00
Verenigde Staten	Krijgsmacht (via industrie)	Oekraïne	Off-road voertuigen met ballistische bescherming (ML6.b)	3.345.221,40

Als indicator voor een evolutie over tijd op vlak van de omvang van de vergunde militaire doorvoer via Vlaanderen dienen we te kijken naar het aantal uitgereikte vergunningen.^I Tabel 14 toont duidelijk dat het aantal doorvoervergunningen de voorbije jaren stelselmatig is afgenomen: van 136 Nederlandstalige doorvoervergunningen in 1999 naar slechts 17 Vlaamse doorvoervergunningen in 2010. De vaststelling dat eind jaren negentig een groot aantal doorvoervergunningen werd aangevraagd en goedgekeurd, toont aan dat logistieke knooppunten in Vlaanderen kunnen gebruikt worden om militair materieel door te voeren. Dat de laatste jaren slechts een beperkt aantal doorvoervergunningen werden aangevraagd, is dan ook opmerkelijk.

Tabel 14: Overzicht van totaal aantal en totale waarde van doorvoervergunningen per jaar, 1999 - 2010

Periode	Totaal aantal vergunningen	Totale waarde vergunningen
1999	136	40.820.924,89
2000	94	70.793.970,88
2001	55	40.977.158,00
2002	46	120.174.581,00
2003*	26	175.555.110,33
2004*	44	353.459.680,89
2005	35	20.783.983,37
2006	34	142.324.101,44
2007	16	35.277.380,24
2008	24	235.938.153,56
2009	24	42.301.084,41
2010	18	75.818.892,44

* Geschatte waarde voor 2003 en 2004 op basis van beschikbare cijfergegevens^{II}

-
- I De waarde van de vergunde doorvoer is geen goede indicator gezien de sterke schommeling op dit vlak als gevolg van de specifieke aard van doorvoer en het beperkt aantal uitgereikte doorvoervergunningen.
 - II De geschatte cijfers voor 2003 en 2004 werden op dezelfde wijze berekend als bij de geschatte invoer- en uitvoercijfers van dezelfde jaren (zie figuur 1 en 5).

6 Conclusies

Invoer

In 2010 werden 443 vergunningen uitgereikt door de Vlaamse overheid voor de invoer van wapens. Twee aanvragen voor een invoervergunning werden geweigerd.

De uitgereikte invoervergunningen hadden een gezamenlijke waarde van 18,9 miljoen euro. Hiermee ligt de waarde van de vergunde wapeninvoer in 2010 beduidend lager dan in de voorgaande jaren. Dit komt omdat de participatie van een aantal Vlaamse bedrijven aan contracten tussen het Belgisch leger en grote buitenlandse defensiebedrijven voor de levering van nieuwe legervoertuigen stilaan ten einde loopt. De invoer van militaire voertuigen en voertuigonderdelen staat in 2010 echter nog steeds in voor 55% van de waarde van de vergunde wapeninvoer in Vlaanderen. Deze voertuigen en onderdelen zijn voornamelijk afkomstig uit Italië, de Verenigde Staten, Duitsland en Zwitserland.

Ongeveer 90% van de aanvragen voor wapeninvoer had betrekking op vuurwapens en toebehooren. Hiermee staan deze producten in voor 37% van de waarde van de vergunde wapeninvoer in 2010. Tussen 2005 en 2009 steeg de waarde van de vergunde invoer van deze producten sterk in Vlaanderen. In 2010 stelden we echter een opvallende daling vast. De factoren die aan de basis lagen van de sterke stijging tussen 2005 en 2009 (de toegenomen vraag naar vuurwapens door politiediensten als gevolg van de pogingen om de dienstwapens te harmoniseren, het opkopen door handelaars in het buitenland van in België vrij verkrijgbare 'HFD-wapens' om ze hier te verkopen aan particulieren, en de toegenomen vraag naar munitie als gevolg van de nieuwe vereisten in de nieuwe federale wapenwet van 2006) waren grotendeels tijdelijk van aard en bereikten in 2008/2009 hun hoogtepunt.

Naast invoervergunningen voor (onderdelen van) militaire voertuigen en vuurwapens en toebehooren werden in 2010 ook een klein aantal vergunningen uitgereikt voor een eerder beperkt gamma van andere defensieproducten zoals vuurgeleidingssystemen en ordehandhavingmateriaal.

Uitvoer

In 2010 werden 330 wapenexportlicenties uitgereikt door de Vlaamse overheid. De gezamenlijke waarde van 320,5 miljoen euro betekent een stijging van 13,5% ten opzichte van 2009 (282,2 miljoen euro), voornamelijk als gevolg van de toegenomen vergunde export van militaire elektronica en oefenmaterieel. Deze stijging van de Vlaamse wapenexport past in een trend op langere termijn. Tussen 2005 en 2010 is de waarde van de vergunde wapenexport vanuit Vlaanderen meer dan verdubbeld. Deze sterke stijging is niet het gevolg van een fundamentele verandering in de aard van de defensiegerelateerde industrie in Vlaanderen. De relatief kleine groep van Vlaamse bedrijven die actief zijn op de defensiemarkt presteerde de voorbije jaren sterk en participeerde vaker aan militaire projecten. De gestegen vergunde wapenexport vanuit Vlaanderen ligt in lijn met een aantal internationale ontwikkelingen zoals stijgende militaire uitgaven wereldwijd en een sterk toegenomen vergunde wapenexport vanuit de EU. Bovendien is ook de waarde van de vergunde wapenexport vanuit het Waals Gewest de afgelopen jaren sterk gestegen.

De Vlaamse wapenexport wordt gedomineerd door een handvol bedrijven. Opvallend is dat bijna 90% van de vergunde wapenexport gerealiseerd wordt door slechts 5 bedrijven. De drie belangrijkste defensieproducten in de Vlaamse wapenexport zijn visualisatieschermen (101,3 miljoen

euro), militaire elektronica (88,3 miljoen euro) en (onderdelen van) militaire voertuigen (42,9 miljoen euro). De export van visualisatieschermen valt onder de Belgisch catch-all clause. Deze export is bestemd voor een twintigtal bestemmingslanden wereldwijd, maar voornamelijk voor de defensiegerelateerde industrie in de Verenigde Staten. Voor de export van militaire elektronica werden slechts een beperkt aantal vergunningen uitgereikt. Deze producten zijn vooral bestemd voor de defensiegerelateerde industrie in Duitsland en de Verenigde Staten. De exportlicenties voor voertuigen en/of voertuigonderdelen hebben voornamelijk betrekking op onderdelen. Deze voertuigonderdelen zijn bestemd voor 8 bestemmingslanden, vooral de industrie in Europese landen, de VS en Turkije. Naast deze drie types van defensieproducten werden in 2010 ook Vlaamse vergunningen uitgereikt voor de export van militair oefenmaterieel (zoals simulatoren), vliegtuigonderdelen (o.a. voor A400M), beeldvormingsapparatuur, technologie (*intangible technology transfer*) en een aantal andere defensieproducten.

De militaire goederen die vanuit Vlaanderen worden geëxporteerd zijn in eerste instantie voornamelijk bestemd voor andere Europese landen. Ongeveer 60% van de vergunde wapenexport heeft een Europees land als initieel bestemmingsland. In totaal werden in 2010 vergunningen uitgereikt voor de export naar 25 Europese bestemmingslanden. De vier belangrijkste Europese bestemmingslanden zijn Duitsland (89,8 miljoen euro), Zwitserland (43,2 miljoen euro), het Verenigd Koninkrijk (27,9 miljoen euro) en Frankrijk (12,4 miljoen euro). De wapenexport vanuit Vlaanderen naar Europese landen is de afgelopen jaren sterk toegenomen. Ook Amerika is met 28% van de waarde van de vergunde wapenexport een belangrijke afzetmarkt van Vlaams militair materieel. Het betreft vooral export naar de Verenigde Staten (78,0 miljoen euro) en dan vooral van visualisatieschermen, elektronica en beeldvormingsapparatuur naar de defensiegerelateerde industrie van dit Noord-Amerikaanse land. Azië staat als regio van bestemming in voor 12% van de vergunde wapenexport vanuit Vlaanderen. Naar Aziatische landen, zoals de Verenigde Arabische Emiraten, Japan, India, Pakistan en Turkije, werden verschillende types van defensieproducten geëxporteerd. Voor de export van militair materieel naar landen in Afrika en Oceanië werden nauwelijks vergunningen aangevraagd en uitgereikt.

In Vlaanderen worden doorgaans slechts een paar wapenexportlicenties per jaar geweigerd. In 2010 werden twee vergunningen voor de export van beeldvormingsapparatuur geweigerd door de Vlaamse overheid.

In het Vlaams Parlement werden in het verleden twee resoluties aangenomen waarin de Vlaamse Regering wordt gevraagd wapenexport naar enerzijds Israël (in 2005) en anderzijds het Midden-Oosten en de Maghreb (in 2011) met de grootste omzichtigheid te behandelen. In 2010 werden vier vergunningen, met een gezamenlijke waarde van 0,7 miljoen euro, uitgereikt voor de export van militair materieel naar Israël. Het betreft vier vergunningen met als bestemming de Israëlische defensiegerelateerde industrie, maar met een eindgebruiker in een derde land. Wapenexport naar het Midden-Oosten en de Maghreb kwam in 2010 vaker voor. In totaal werden in 2010 38 vergunningen uitgereikt waarbij de laatst gerapporteerde gebruiker zich in het Midden-Oosten of de Maghreb bevond. Met een waarde van 30,6 miljoen euro zijn deze twee regio's verantwoordelijk voor bijna 10% van de totale Vlaamse vergunde wapenexport. Het betreft export naar de Verenigde Arabische Emiraten (24,0 miljoen euro) en in mindere mate Turkije, Bahrein, Oman, Egypte, Saoedi-Arabië en Irak.

De Vlaamse wapenexport is grotendeels bestemd voor de buitenlandse (defensiegerelateerde) industrie. Ongeveer 93% van de vergunde wapenexport had als initiële bestemming de

(defensiegerelateerde) industrie in het buitenland. Slechts 6% van de vergunde wapenexport werd rechtstreeks naar een krijgsmacht uitgevoerd. Bij een derde van de vergunningen werd naast de bestemming ook een type eindgebruiker vermeld. Het betreft vrijwel steeds een wapenexport waarbij de defensieproducten in eerste instantie worden uitgevoerd naar de buitenlandse (defensiegerelateerde) industrie, maar nadien door deze industrie worden geleverd aan een krijgsmacht, overheid of internationale organisatie. Uit onze analyses blijkt dat tweederde van de Vlaamse wapenexport de (defensiegerelateerde) industrie heeft als laatst gerapporteerde gebruiker. Dit heeft belangrijke gevolgen voor het Vlaams wapenexportcontrolebeleid aangezien de kans reëel is dat deze Vlaamse producten – na integratie in grotere wapensystemen – door de buitenlandse industrie in de bestemmingslanden wordt wederuitgevoerd. De uiteindelijke eindgebruiker van deze wapensystemen (en dus ook van de Vlaamse producten die erin zijn geïntegreerd) is dus niet gekend tijdens de Vlaamse vergunningsprocedure en wordt er dan ook niet in opgenomen. Voor tweederde van haar wapenexport draagt de Vlaamse overheid de beslissing en de verantwoordelijkheid met betrekking tot de eventuele wederuitvoer en het uiteindelijke eindgebruik van de Vlaamse producten over aan de overheid van het initieel bestemmingsland, ook al kan deze overheid een sterk verschillend exportcontrolebeleid hanteren.

De implementatie van de Europese ICT-richtlijn, die de intracommunautaire overdracht van militaire goederen binnen de EU vergemakkelijkt voor bedrijven, zal verstrekkende gevolgen hebben voor Vlaanderen. In 2010 had 60% van alle aanvragen voor Vlaamse wapenexportlicenties betrekking op de export naar een EU-lidstaat en was bijna de helft van de waarde (46%) van de vergunde wapenexport vanuit Vlaanderen initieel bestemd voor een EU-lidstaat. Deze individuele vergunningen zullen in de nabije toekomst in belangrijke mate vervangen worden door algemene en globale vergunningen. Hierdoor zal de aard veranderen van de wijze waarop vergunningen worden getoetst op eindgebruik. De verschuiving van ex-ante naar ex-post controle heeft als gevolg dat de verantwoordelijkheid van bedrijven belangrijker wordt en dat ook de uitwisseling van informatie tussen de overheid en de defensiegerelateerde industrie aan belang zal winnen. Het uitreiken van algemene en/of globale vergunningen voor de overdracht van militair materieel binnen de EU heeft ook verstrekkende gevolgen voor de transparantie op vlak van wapenexportcontrole. De uitdaging voor het Vlaams Parlement en de Vlaamse Regering bestaat erin om binnen dit nieuw vergunningsstelsel de bestaande transparantie te behouden.

Doorvoer

Het Vlaams gewest is door zijn centrale ligging en uitgebreide logistieke infrastructuur een belangrijk doorvoergebied van industriële producten. Ook militaire producten worden via het Vlaams gewest getransporteerd naar wereldwijde bestemmingen. Indien deze producten buiten de EU-grenzen vervoerd worden en bij dit transport in Vlaanderen sprake is van een overlading, bewerking, andere handeling is deze doorvoer van militaire goederen vergunningsplichtig en dient de transporteur een doorvoervergunning aan te vragen bij de Vlaamse overheid. Al een aantal jaren ligt het aantal uitgereikte doorvoervergunningen in Vlaanderen opvallend laag. In 2010 werden slechts 18 doorvoervergunningen, met een gezamenlijke waarde van 75,8 miljoen euro, uitgereikt door de Vlaamse overheid. Deze vergunningen hadden 16 bestemmingslanden wereldwijd. De militaire goederen zijn in hoofdzaak bestemd voor de krijgsmacht of de overheid van deze bestemmingslanden. De meeste vergunningen hebben betrekking op voertuigen en/of voertuigonderdelen. Met 18 doorvoervergunningen haalt 2010 het op één na laagste aantal doorvoervergunningen sinds 1999 (toen informatie over deze vergunningen voor het eerst werd vrijgegeven). Enkel in 2007 werden minder doorvoervergunningen uitgereikt in Vlaanderen.

7 Bijlagen

7.1

Bijkomende tabellen

7.1.1 Vergunde invoer

Tabel 15: Overzicht van aantal en totale waarde van uitgereikte invoervergunningen per maand, 2010

Maand	Totaal aantal	Totale waarde
Januari	47	9.834.710,43
Februari	49	920.650,20
Maart	56	2.043.854,97
April	18	374.435,49
Mei	57	2.284.459,73
Juni	47	981.709,58
Juli – augustus ¹	73	538.489,15
September	31	65.408,60
Oktober	19	54.794,93
November	22	581.275,71
December	24	1.247.335,90
Totaal	443	18.927.124,69

¹ Voor de maanden juli-augustus werd geen apart maandelijks rapport gepubliceerd door de Dienst Controle Wapenhandel, maar is net als vorige jaren enkel een gezamenlijk rapport beschikbaar.

Tabel 16: Overzicht van totaal aantal en totale waarde van goedgekeurde invoervergunningen per jaar, 2001-2010

Periode	Totaal aantal	Totale waarde
2001	258	16.107.131,00
2002	295	22.637.773,00
2003*	256	19.382.012,65
2004*	266	17.219.446,59
2005	274	24.313.938,75
2006	256	28.529.176,57
2007	280	65.904.921,42
2008	430	107.783.403,63
2009	450	53.300.380,30
2010	443	18.927.124,69

* Geschatte waarde voor 2003 en 2004 op basis van beschikbare cijfergegevens³⁸

Tabel 17: Verdeling uitgereikte invoervergunningen naar type militair materieel, 2009-2010

ML-categorie	2009		2010	
	Aantal	Waarde	Aantal	Waarde
ML1	117	4.690.978,20	101	2.080.443,79
ML1.a	83	3.352.942,03	75	1.022.098,31
ML1.d	33	1.103.186,17	26	1.058.345,48
ML1.a + ML1.d	1	234.850,00	0	–
ML2 (ML2.a)	1	3.000,00	0	–
ML3	43	7.070.729,87	28	4.115.267,88
ML3.a	39	6.809.689,87	27	3.635.267,88
ML3.b	4	261.040,00	0	–
ML3.a + ML3.b	0	–	1	480.000,00
ML4 (ML4.a)	1	20.000,00	1	20.000,00
ML5	11	11.559.784,12	4	122.562,00
ML5.a	1	2.000.000,04	0	–
ML5.b	9	9.390.654,68	4	122.562,00
ML5.d	1	169.130,00	0	–
ML5.a+ML5.b	0	–	0	–
ML6 (ML6.a)	34	26.389.486,38	22	10.339.289,11
ML13 (ML13.a)	1	417.487,00	0	–
ML14	1	1.000.000,00	0	–

ML-categorie	2009		2010	
	Aantal	Waarde	Aantal	Waarde
ML15	5	542.215,12	1	127.890,00
ML15.a	0	–	0	–
ML15.c	1	9.072,87	0	–
ML15.d	4	533.142,25	1	127.890,00
ML17 (ML17.m)	0	–	1	11.671,66
ML18	1	19,53	0	–
ML23	210	909.933,89	264	549.143,37
ML23	210	909.933,89	203	501.759,01
ML23.a			61	47.384,36
ML25	2	54.115,87	0	–
ML25	1	669,32	0	–
ML25.c	1	53.446,55	0	–
ML26	18	425.340,03	13	393.800,00
Combinatie	5	217.289,69	8	1.167.056,88
ML1.a + ML23	1	1.930,55	4	47.912,00
ML1.a + ML3.a	2	41.234,64	1	40.000,00
ML1.a + ML3.a + ML23	0	–	2	228.800,00
ML2.a + ML5.b	0	–	1	850.344,88
ML1.a + ML1.d + ML3.a	1	6.374,50	0	–
ML1.a + ML3.a + ML10.d	0	–	0	–
ML3.a + ML23	1	167.750,00	0	–
ML2.a + ML6.a			0	–
Totaal	450	53.300.379,70	443	18.927.124,69

Tabel 18: Evolutie van de waarde van de vergunde invoer van kleine en lichte wapens en toebehoren, 2005-2010

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Kleine en lichte wapens (ML1)	1.751.669,51	2.091.838,94	3.826.245,99	3.385.638,56	4.690.978,20	2.080.443,79
Vuurwapens (ML1.a)	1.273.392,13	1.071.395,04	1.371.101,40	2.486.253,67	3.352.942,03	1.022.098,31
Attributen (ML1.d)	478.277,38	1.020.443,90	2.454.527,12	894.787,75	1.103.186,17	1.058.345,48
Combinaties (ML1.a + ML1.d)	–	–	617,47	4.597,14	234.850,00	–
Munitie (ML3.a)	1.722.268,21	3.105.877,81	8.589.499,96	9.139.607,05	7.055.729,87	4.093.267,88
Munitie voor ML1 (ML3.a) ⁱ	1.722.268,21	3.055.877,81	8.319.499,96	9.047.664,25	6.794.689,87	3.613.267,88
Ontstekingsinstellingsinrichtingen (ML3.b)	–	50.000,00	–	91.942,80	261.040,00	–
Munitie voor ML1 (ML3.a) + bijhorende ontstekingsinstellingsinrichtingen (ML3.b)						480.000,00
Geweren en munitie (ML23)	1.863.811,68	999.540,55	716.374,76	593.772,08	909.933,89	549.143,37
Combinaties	75.925,30	42.611,10	565,00	267.452,01	217.289,69	316.712,00
ML1.a + ML3.a	–	42.611,10	565,00	40.835,40	41.234,64	40.000,00
ML1+ML23	75.925,30	0,00	–	63.496,00	1.930,55	47.912,00
ML1.a + ML3.a + ML23	–	–	–	–	–	228.800,00
ML3.a + ML23	–	–	–	162.750,00	167.750,00	–
ML1.a + ML1.d + ML23	–	–	–	370,61	6.374,50	–
Totaal	5.413.674,70	6.239.868,40	13.132.685,71	13.386.469,70	12.873.931,65	7.039.567,04

ⁱ Eén invoervergunning had in 2008 betrekking op materieel dat valt onder ML-categorie ML3.a, maar werd niet meegeteld in deze analyses aangezien het munitie voor 'zware wapens' (ML2) betrof.

7.1.2 Vergunde uitvoer

Tabel 19: Overzicht van aantal en totale waarde van goedgekeurde uitvoervergunningen per maand, 2010

Maand	Totaal aantal	Totale waarde
Januari	35	30.113577,56
Februari	21	1.842.271,16
Maart	23	49.759.766,64
April	25	14.707.057,44
Mei	27	17.316.060,83
Juni	58	28.114.926,36
Juli – augustus ^I	69	36.826.919,13
September	20	49.327.728,15
Oktober	6	16.796.607,15
November	13	50.689.878,18
December	33	25.030.513,41
Totaal	330	320.525.306,01

Tabel 20: Overzicht van totaal aantal en totale waarde van verleende uitvoervergunningen per jaar, 1994-2010^{II}

Jaar	Totaal aantal	Totale waarde
1994	onbekend	62.940.165,94
1995	242	172.914.174,55
1996	220	175.470.575,48
1997	216	150.336.230,73
1998	204	138.920.620,75
1999	217	275.509.535,72
2000	194	290.490.815,82
2001	207	307.573.874,00
2002	277	457.558.042,00
2003	242	411.510.277,38
2004 ^{III}	258	477.339.775,88
2005	168	155.451.073,79
2006	181	199.576.501,19
2007	182	270.311.449,39
2008	256	240.036.397,67
2009	325	282.218.468,22
2010	330	320.525.306,01

I Voor de maanden juli-augustus werd geen apart maandelijks rapport gepubliceerd door de Dienst Controle Wapenhandel, maar is net als vorige jaren enkel een gezamenlijk rapport beschikbaar.

II Net zoals bij de invoervergunningen hebben de cijfers van voor de bevoegdheidsoverdracht in 2003 betrekking op de Nederlandstalige aanvragen voor een vergunning bij de federale overheid.

III De geschatte cijfers voor 2003 en 2004 werden op dezelfde wijze berekend als bij de geschatte invoercijfers van diezelfde jaren (zie figuur 1 en 5).

Tabel 21: Waarde vergunde uitvoer van een selectie van ML-categorieën in 2005 en 2010
(in miljoen euro)

Aard van goederen	Waarde 2005	Waarde 2010	Vershil 2005-2010
Voertuigen en onderdelen (ML6.a)	2,5	42,9	+ 40,4
Vliegtuigen en onderdelen (ML10)	0	12,8	+ 12,8
Elektronische apparatuur (ML11.a)	46,5	88,3	+ 41,8
Militair oefenmaterieel (ML14)	0	24,4	+24,4
Beeldvormingsapparatuur (ML15)	3,2	12,0	+ 8,8
Visualisatieschermen(ML24)	93,9	72,9	- 21,0
Overige catch-all (ML25)	3,9	14,3	+ 10,4

Tabel 22: Verdeling verstrekte uitvoervergunningen naar type militair materieel, 2009-2010

ML-categorie	2009		2010	
	Aantal	Waarde	Aantal	Waarde
ML1	8	348.695,75	11	151.370,85
ML1.a	2	66.438,00	4	8.150,00
ML1.b	1	400,00	7	143.220,85
ML1.d	5	281.857,75	0	-
ML2 (ML2.a)	0	-	1	12.959,00
ML3 (ML3.a)	0	-	1	7.950,00
ML4	1	3.801,00	2	15.622,10
ML4.a	0	-	1	6.522,10
ML4.b	1	3.801,00	1	9.100,00
ML5	3	3.444.650,09		1.104.945,84
ML5.a	0	-	2	1.101.995,84
ML5.b	3	3.444.650,09	1	2.950,00
ML6	38	52.743.401,85	29	42.912.625,52
ML6.a	37	5.897.984,17	29	42.912.625,52
ML6.a + ML25.g	1	46.845.417,68	0	-
ML7 (ML7.f)	0	-	1	2.571.660,00
ML9	6	73.537,82	5	47.023,68
ML9.a	4	26.773,92	1	5.421,68
ML9.b	2	46.763,90	1	8.052,00
ML9.g	0	-	3	33.550,00
ML10	15	13.470.209,41	8	12.878.157,10
ML10.a	1	40.394,20	6	499.573,50
ML10.b	3	12.703.479,72	1	11.859.899,00
ML10.d	11	726.335,49	1	518.684,60

ML-categorie	2009		2010	
	Aantal	Waarde	Aantal	Waarde
ML11 (ML11.a)	10	37.526.748,00	8	88.332.968,00
ML13	2	4.453.259,18	3	4.243.035,31
ML13.a	1	772.233,80	0	–
ML13.d	1	3.681.025,38	3	4.243.035,31
ML14	3	1.113.646,65	8	24.416.156,14
ML15	30	2.967.372,19	10	12.034.083,58
ML15.b	4	72.276,00	2	594.830,00
ML15.c	15	1.191.615,70	11	1.282.410,03
ML15.d	11	1.703.480,49	5	9.879.293,55
ML15.e	0	–	1	13.200,00
ML15.b + ML15.c	0	–	1	264.350,00
ML22	0	–	21	0,00
ML23	4	39.925,00	2	400,00
ML24	117	139.939.821,00	122	72.911.818,25
ML25	81	10.182.882,92	59	14.320.022,64
ML25	4	383.974,26	0	–
ML25.a	40	6.271.661,36	21	7.462.222,22
ML25.c	13	1.482.237,24	28	1.008.678,92
ML25.e	3	262.555,77	0	–
ML25.g	17	482.065,24	8	139.586,50
ML25.h	1	103.808,98	1	0
ML25.j	1	996.221,76	0	–
ML25.l	2	200.358,31	1	5.704.537,00
ML26	1	63.745,00	0	–
Combinatie	6	15.846.772,36	11	44.564.508,00
ML1.d + ML15.c	1	15.549.146,03	3	847.982,42
ML1.a + ML3.a	1	4.850,00	1	4.395,00
ML1.a + ML23	1	0,00	1	2.600,00
ML11.a + ML15.c	1	181.703,74	0	–
ML9.a + ML10.d	1	39.422,59	0	–
ML24 + ML25.e	1	71.650,00	0	–
ML5.b + ML15.b	0	–	2	666.433,78
ML9.a + ML9.b + ML25.g	0	–	1	5.422,73
ML5.b + ML15.b + ML22.b	0	–	1	1.565.373,00
ML6.a + ML10.c	0	–	1	13.048.741,07
ML24 + ML25.i	0	–	1	28.423.560,00
Totaal	325	282.218.468,22	330	320.525.306,01

Tabel 23: Aantal en totale waarde van verstrekte uitvoervergunningen voor militair materieel per continent, regio en land van bestemming, 2008-2010

	2008		2009		2010	
	Aantal	Waarde	Aantal	Waarde	Aantal	Waarde
Europa	167	114.730.164,74	174	139.525.949,19	218	192.153.088,11
Albanië	0	–	1	145.490,00	1	5.656,08
Andorra	0	–	2	5.575,00	2	9.145,00
Bulgarije	0	–	0	–	1	20.000,00
Cyprus	1	7.350.000,00	0	–	1	7.191.893,08
Denemarken	3	704.274,00	0	–	3	448.130,00
Duitsland	39	52.541.946,25	43	44.367.093,76	57	89.808.550,36
Estland	0	–	1	1.118.460,00	2	49.967,59
Finland	0	–	0	–	1	503.500,00
Frankrijk	31	12.468.268,34	23	21.045.992,95	23	12.431.498,03
Griekenland	0	–	0	–	4	105.255,25
Hongarije	0	–	0	–	2	45.939,53
Ierland	0	–	1	15.366,78	0	–
Italië	8	1.132.800,00	14	1.257.103,77	15	3.461.051,00
Kroatië	0	–	1	160.222,00	0	–
Letland	0	–	0	–	2	345.604,46
Litouwen	0	–	0	–	2	92.199,99
Noorwegen	3	42.360,00	2	419.860,00	10	1.413.568,76
Oostenrijk	1	9.964,00	4	404.575,00	1	9.617,00
Polen	1	29.670,00	2	52.490,00	2	25.590,00
Portugal	0	–	1	200.000,00	1	93.000,00
Roemenië	1	114.096,00	0	–	2	1.590.373,00
Rusland	1	900,00	1	900,00	0	–
Slovakije	0	–	1	62.480,00	2	78.480,00
Slovenië	2	56.998,86	1	28.701,04	2	33.941,06
Spanje	14	1.768.335,30	21	5.520.923,32	7	1.520.964,00
Tsjechië	1	384.250,00	3	158.133,39	3	184.410,00
Verenigd Koninkrijk	40	33.906.734,57	34	60.487.801,52	46	27.893.248,04
Zweden	14	3.072.863,39	11	2.959.474,34	16	1.600.784,56
Zwitserland	7	1.146.704,03	7	1.115.306,32	10	43.190.721,32
Amerika	16	90.226.942,08	25	93.290.832,24	25	89.208.106,87
Argentinië	1	450.840,00	3	1.396.850,00	2	350.059,00
Brazilië	0	–	2	172.043,28	5	10.823.406,58
Canada	1	21.300,00	4	222.508,35	1	0,00

	2008		2009		2010	
	Aantal	Waarde	Aantal	Waarde	Aantal	Waarde
Chili	5	1.740.351,18	3	48.037,57	0	–
Colombia	1	33.301,77	3	74.672,94	1	17.206,45
Peru	0	–	0	–	2	34.120,00
Verenigde Staten	8	87.981.149,13	10	91.376.720,10	14	77.983.314,84
Azië	64	34.546.705,23	121	41.578.146,79	82	38.769.433,31
Afghanistan	0	–	4	599.795,59	4	143.260,98
Bahrein	0	–	1	937.500,00	4	1.571.934,18
Bangladesh	1	1.093.976,16	0	–		
India	14	11.455.405,65	21	4.337.756,92	23	5.525.934,97
Irak	0	–	7	179.022,73	0	–
Israël	10	1.129.077,59	14	491.013,49	4	672.870,00
Japan	1	3.265.000,00	1	4.192.000,00	1	5.787.000,00
Jordanië	0	–	2	581.098,05	0	–
Pakistan	13	5.361.834,07	23	784.956,88	10	147.693,23
Maleisië	1	2.418.240,00	4	1.383.978,35	0	–
Oman	0	–	8	4.138.013,95	1	313.672,24
Saoedi-Arabië	1	451.717,97	1	196.795,34	0	–
Singapore	2	1.866.438,84	5	20.554.932,39	5	1.320.654,62
Thailand	2	39.240,00	0	–	0	–
Turkije	11	6.723.790,38	30	3.201.283,10	24	4.348.696,41
V.A.E.	0	–	0	–	3	18.806.723,88
Zuid-Korea	7	528.022,80	0	–	3	130992,80
Afrika	7	340.024,15	3	6.662.100,00	4	386.727,72
Egypte	0	–	0	–	1	275.960,72
Kenia	0	–	0	–	1	90.837,00
Malawi	1	210.824,15	0	–	0	–
Zuid-Afrika	5	129.200,00	3	6.662.100,00	2	19.930,00
Oceanië	3	406.523,24	2	1.161.440,00	1	7.950,00
Australië	3	406.523,24	1	1.160.240,00	0	–
Nieuw -Caledonië	0	–	0	–	1	7.950,00
Nieuw-Zeeland	0	–	1	1.200,00	0	–
Totaal	256	240.036.397,67	325	282.218.468,22	330	320.525.306,01

Tabel 24: Waarde van vergunde wapenexport per type van bestemming, 2009-2010

Bestemming	2009	2010
Industrie ^I	263.287.887,05	297.895.082,56
Krijgsmacht	13.476.288,26	20.049.865,53
Overheid	861.600,00	434.059,00
Handelaar	3.944.078,26	1.002.020,00
Particulier	40.500,00	96.400,00
Internationale organisatie	498.695,25	879.878,92
Andere	111.000,00	168.000,00
Totaal	282.218.468,22	320.525.306,01

Tabel 25: Overzicht van aantal geweigerde uitvoervergunningen door EU-lidstaten, 2004-2009

	Aantal geweigerde uitvoervergunningen	% totaal aantal uitvoervergunningen
2004	285	0,98%
2005	355	1,11%
2006	356	0,94%
2007	422	0,82%
2008	319	0,71%
2009	408	0,65%

Bron: COARM^{II}

I Het betreft hier zowel de defensiegerelateerde als de 'conventionele' industrie.

II De cijfers in deze tabel moeten voorzichtig geïnterpreteerd worden aangezien de informatie voor de verschillende EU-lidstaten niet altijd op dezelfde wijze beschikbaar is.

Tabel 26: Overzicht van het aantal consultaties door EU-lidstaten per land van bestemming, 2007-2009

Land	2007	2008	2009	Land	2007	2008	2009
Afghanistan	–	1	–	Korea	–	–	1
Algerije	1	4	2	Kroatië	3	–	–
Andorra	1	–	–	Libanon	2	1	1
Argentinië	1	1	–	Libië	4	4	3
Armenië	3	1	–	Macau	2	2	–
Bangladesh	2	6	1	Macedonië	1	–	–
België	–	–	1	Maleisië	1	–	1
Belize	–	–	1	Moldavië	–	2	1
Bosnië-Herzegovina	–	–	3	Namibië	–	–	1
Brazilië	–	–	1	Nigeria	–	1	2
Bulgarije	1	–	–	Oekraïne	7	9	3
Burkina Faso	–	–	3	Oman	1	–	–
Chili	–	1	1	Pakistan	5	8	7
China	1	4	2	Panama	–	1	1
Ecuador	2	1	–	Paraguay	1	1	1
Egypte	3	5	3	Peru	3	1	–
El Salvador	1	–	–	Rusland	2	6	2
Ethiopië	1	–	–	Servië	5	2	–
Filippijnen	2	2	4	Sri Lanka	2	5	1
Georgië	1	4	1	Taiwan	6	4	–
Guatemala	–	1	2	Tanzania	2	–	1
Hongkong	–	1	–	Thailand	4	1	4
India	10	4	13	Trinidad & Tobago	–	–	1
Indonesië	7	2	1	Tunesië	3	–	3
Iran	1	–	1	Turkije	–	–	2
Israel	4	4	5	Turkmenistan	–	–	2
Jamaica	1	–	–	Venezuela	3	2	3
Jemen	–	–	7	Verenigde Arabische Emiraten	–	1	1
Jordanië	2	–	2	Vietnam	1	2	6
Kazakstan	1	1	–	Wit-Rusland	1	–	–
Kenia	2	2	2	Zambia	1	–	–
Kirgizië	1	–	–	Zuid-Afrika	2	2	1
Koeweit	2	1	–	Gebieden van Cyprus niet onder controle van de overheid van de Republiek van Cyprus	1	–	–
Bron: COARM				Totaal	125	101	105

7.2

Vlaamse lijst van militaire goederen

7.2.1 Gemeenschappelijke EU-lijst van militaire goederen (15 februari 2010)

ML1 Wapens met gladde loop met een kaliber van minder dan 20 mm, andere wapens en machinegeweren met een kaliber van 12,7 mm (kaliber 0,50 inch) of minder en toebehoren, als hieronder, en speciaal ontworpen onderdelen daarvoor:

- a) Geweren, karabijnen, revolvers, pistolen, machinepistolen en machinegeweren.
- b) Wapens met gladde loop.
- c) Wapens waarbij gebruik wordt gemaakt van munitie zonder huls.
- d) Geluiddempers, speciale statieven, klemmen, wapenvizieren en vlamonderdrukkers voor wapens als genoemd in ML1.a), ML1.b) of ML1.c).

ML2 Wapens met gladde loop met een kaliber van 20 mm of meer, andere wapens met een kaliber groter dan 12,7 mm (kaliber 0,50 inch), werpers en toebehoren daarvoor, zoals hieronder, en speciaal ontworpen onderdelen daarvoor:

- a) Kanonnen, houwitser, vuurmonden, mortieren, antitankwapens, projectielwerpers en raketlanceerinrichtingen, militaire vlammenwerpers, geweren, terugstootloze vuurmonden, wapens met gladde loop en signatuurreductietoestellen daarvoor.
- b) Toestellen voor het gericht verspreiden of voortbrengen van rook, gas en pyrotechnische stoffen, speciaal ontworpen of aangepast voor militaire gebruik.
- c) Wapenvizieren.
- d) Bevestigingspunten, speciaal ontworpen voor de in ML2.a) vermelde wapens

ML3 Munitie en ontstekingsinstellingsinrichtingen, als hieronder, en speciaal ontworpen onderdelen daarvoor:

- a) Munitie voor wapens als genoemd in ML1, ML2 of ML12.
- b) Ontstekingsinstellingsinrichtingen die speciaal zijn ontworpen voor munitie genoemd in ML3.a).

ML4 Bommen, torpedo's, raketten, geleide projectielen, andere ontploffingsmechanismen en -ladingen en toebehoren, als hieronder en speciaal ontworpen onderdelen daarvoor:

- a) Bommen, torpedo's, granaten, rookbussen, raketten, mijnen, geleide projectielen, dieptebommen, vernielingsladingen, -toestellen en -sets, "pyrotechnische" middelen, patronen en simulatoren (dat wil zeggen uitrusting die de kenmerken van een van deze goederen simuleert), speciaal ontworpen voor militair gebruik.
- b) Uitrusting die aan elk van de volgende criteria voldoet:
 - 1) speciaal ontworpen voor militair gebruik; en
 - 2) speciaal ontworpen voor het hanteren, besturen, in werking stellen, éénmalig toedienen van energie, lanceren, leggen, vegen, ontsteken, misleiden, storen, detoneren, onderbreken, verwijderen of opsporen van een of meer van de volgende goederen:

- a. in ML4.a genoemde goederen; dan wel
- b. geïmporveerde explosieven
- c) Raketafweersystemen voor vliegtuigen (AMPS)

ML5 Vuurgeleidingssystemen en aanverwante alarm- en waarschuwingssystemen, en aanverwante systemen, test- en uitlijningsapparatuur en apparatuur voor tegenmaatregelen, als hieronder, speciaal ontworpen voor militair gebruik en speciaal ontworpen onderdelen en toebehoren daarvoor:

- a) Wapenvizieren, computers gebezigd bij bombardementen, geschutrichtapparaten en boordbesturingssystemen voor wapens.
- b) Systemen voor het detecteren, identificeren, verkennen of volgen van het doelwit en voor het bepalen van de schootsafstand; toestellen voor opsporing, herkenning en identificatie, en toestellen voor sensorintegratie.
- c) Apparatuur voor tegenmaatregelen tegen goederen als bedoeld onder ML5.a) en ML5.b).
- d) Veldtest- en uitlijnapparatuur, speciaal ontworpen voor goederen als bedoeld onder ML5.a) en ML5.b).

ML6 Voertuigen en onderdelen daarvoor, als hieronder:

- a) Voertuigen en onderdelen daarvoor, speciaal ontworpen of aangepast voor militair gebruik.
- b) Alle voertuigen met wielaandrijving die geschikt zijn voor gebruik buiten de wegen en vervaardigd of voorzien zijn van materialen om ballistische bescherming te bieden tot niveau III (NIJnorm 0108.01 van september 1985, of een vergelijkbare nationale norm) of beter.

ML7 Chemisch of biologisch toxisch materiaal, "stoffen voor oproerbeheersing", radio-actief materiaal, aanverwante apparatuur, onderdelen en materialen, als hieronder:

- a) Biologische en radioactieve stoffen, "aangepast voor gebruik in oorlogssituaties" teneinde slachtoffers te veroorzaken onder mensen en dieren, schade toe te brengen aan de werking van apparatuur, aan gewassen of aan het milieu.
- b) Stoffen voor chemische oorlogvoering
- c) Voorlopers voor binaire stoffen en sleutelvoorlopers voor chemische oorlogvoering
- d) "Stoffen voor oproerbeheersing", chemische stoffen met werkzame bestanddelen en combinaties daarvan
- e) Apparatuur, speciaal ontworpen of aangepast voor militair gebruik, speciaal ontworpen of aangepast voor verspreiding van de volgende stoffen of middelen, en speciaal ontworpen onderdelen daarvoor
- f) Veiligheids- en decontaminatieapparatuur, speciaal ontworpen of aangepast voor militair gebruik, onderdelen en chemische mengsels
- g) Apparatuur, speciaal ontworpen of aangepast voor militair gebruik, ontworpen of aangepast voor opsporing en identificatie van de in ML7.a), ML7.b) of ML7.d) genoemde stoffen, en speciaal ontworpen onderdelen daarvoor.
- h) "Biopolymeren", speciaal ontworpen of bewerkt voor het opsporen en determineren van stoffen voor chemische oorlogsvoering als genoemd in ML7.b), en de specifieke celkweken die worden gebruikt voor de vervaardiging daarvan.
- i) "Biokatalysatoren" voor het decontamineren en afbreken van stoffen voor chemische oorlogsvoering, en biologische systemen daarvoor

ML8 "Energetische materialen", en aanverwante substanties, als hieronder:

- a) "Springstoffen" en mengsels daarvan
- b) "Stuwstoffen"
- c) "Pyrotechnische stoffen" en mengsels daarvan
- d) Oxidatiemiddelen en mengsels daarvan
- e) Bindmiddelen, weekmakers, monomeren en polymeren
- f) Toevoegingen
- g) "Voorlopers"

ML9 Oorlogsschepen (zowel oppervlakteschepen als onderzeeboten), speciale scheepsuitrusting en toebehoren, onderdelen en andere oppervlakteschepen, als hieronder:

- a) Vaartuigen en onderdelen
- b) Motoren en voortstuwingssystemen, speciaal ontworpen voor militair gebruik en onderdelen daarvoor, speciaal ontworpen voor militair gebruik
- c) Toestellen voor opsporing onder water, speciaal ontworpen voor militair gebruik, besturingsapparaten daarvoor en onderdelen daarvoor, speciaal ontworpen voor militair gebruik
- d) Netten voor het tegenhouden van onderzeeboten en torpedo's, speciaal ontworpen voor militair gebruik
- e) Niet meer in gebruik sinds 2003
- f) Doorvoeren of doorvoerkoppelingen voor rompen, speciaal ontworpen voor militair gebruik waardoor interactie mogelijk is met apparatuur buiten het schip en onderdelen daarvoor, speciaal ontworpen voor militair gebruik
- g) Geruisloze lagers, met één of meer van de volgende kenmerken, onderdelen daarvoor en apparatuur welke deze lagers bevat speciaal ontworpen voor militair gebruik.

ML10 "Vliegtuigen", "lichter dan luchttoestellen", luchtvaartuigen voor onbemand gebruik, vliegtuigmotoren, en uitrusting voor "vliegtuigen", aanverwante uitrustingsstukken en onderdelen, speciaal ontworpen of aangepast voor militair gebruik, als hieronder:

- a) Gevechts-"vliegtuigen" en speciaal ontworpen onderdelen daarvoor.
- b) Andere "vliegtuigen" en "lichter dan luchttoestellen", speciaal ontworpen of aangepast voor militair gebruik, zoals het uitvoeren van militaire verkenningsvluchten, aanvalsvluchten, militaire opleidingen, troepenverplaatsingen en het afwerpen van troepen of militaire uitrustingsstukken, logistieke ondersteuning, alsmede speciaal ontworpen onderdelen daarvoor.
- c) Onbemande luchtvaartuigen en aanverwante apparatuur speciaal ontworpen of aangepast voor militair gebruik en speciaal ontworpen onderdelen daarvoor
- d) Vliegtuigmotoren, speciaal ontworpen of aangepast voor militair gebruik en speciaal ontworpen onderdelen daarvoor.
- e) Uitrusting bestemd voor gebruik in de lucht, met inbegrip van uitrusting voor het in de lucht bijvullen van brandstof, speciaal ontworpen voor gebruik met de in ML10.a) en ML10.b) genoemde "vliegtuigen" of met de in ML10.d) genoemde vliegtuigmotoren, en speciaal ontworpen onderdelen daarvoor.
- f) Toestellen werkend onder druk voor het bijvullen van brandstof, uitrustingsstukken voor deze toestellen, apparatuur speciaal ontworpen voor het kunnen verrichten van werkzaamheden in beperkte ruimten, en grondmaterieel, speciaal ontwikkeld voor de hierboven in ML10.a) en ML10.b) genoemde "vliegtuigen" of voor de hierboven in ML10.d) genoemde vliegtuigmotoren.

- g) Militaire valhelmen en veiligheidsmaskers en speciaal ontworpen onderdelen daarvoor, ademhalings toestellen werkend bij overdruk, en partiële drukkleding voor gebruik in "vliegtuigen", antig-kleding, toestellen (convertors) voor het omzetten van vloeibare zuurstof in gasvormige voor "vliegtuigen" of projectielen, en katapulten en schietstoelen voor redding van bemanning uit "vliegtuigen".
- h) Parachutes, zweefparachutes en aanverwante uitrustingsstukken, en daarvoor speciaal ontworpen onderdelen
- i) Automatische besturingssystemen voor aan een parachute afgeworpen ladingen; apparatuur, speciaal ontworpen of aangepast voor militair gebruik, voor het gestuurd openen van de parachute bij sprongen van willekeurige hoogte, met inbegrip van zuurstofapparatuur.

ML11 Elektronische apparatuur die niet elders in de gemeenschappelijke EU-lijst van militaire goederen is vermeld, als hieronder, en speciaal ontworpen onderdelen daarvoor:

- a) Elektronische apparatuur die speciaal is ontworpen voor militair gebruik
- b) Apparatuur voor het storen van wereldwijde satellitnavigatiesystemen (GNSS).

ML12 Hoge kinetische energiewapensystemen (High Velocity Kinetic Weapon Systems) en aanverwante apparatuur, als hieronder, en speciaal ontworpen onderdelen daarvoor:

- a) Kinetische energiewapensystemen, speciaal ontworpen ter vernietiging of ter bewerkstelling van vroegtijdige missiebeëindiging van een doelwit.
- b) Speciaal ontworpen test- en evaluatievoorzieningen en testmodellen, met inbegrip van diagnostische instrumenten en doelwitten, voor het dynamisch testen van kinetische energieprojectielen en -systemen.

ML13 Gepantserde of beschermende apparatuur, constructies, onderdelen, als hieronder:

- a) Pantserplaten
- b) Combinaties en constructies van metallische en niet-metallische materialen speciaal ontworpen voor ballistische bescherming van militaire systemen, en speciaal ontworpen onderdelen daarvoor.
- c) Helmen welke voldoen aan militaire standaarden of specificaties, of vergelijkbare nationale standaarden, en speciaal ontworpen onderdelen daarvoor, d.w.z. helmschaal, helmvoering en kussentjes.
- d) Kogelvrije kleding en beschermende kleding welke voldoen aan militaire standaarden of specificaties, of gelijkwaardig, en speciaal daarvoor ontworpen onderdelen.

ML14 Speciaal militair oefenmaterieel of apparatuur voor het nabootsen van militaire scenario's, simulatoren speciaal ontworpen voor opleiding in het gebruik van vuurwapens of andere wapens bedoeld in ML1 of ML2, en speciaal ontworpen onderdelen en toebehoren daarvoor.

ML15 Beeldvormingsapparatuur en apparatuur voor tegenmaatregelen, als hieronder, speciaal ontworpen voor militair gebruik, en speciaal ontworpen onderdelen en toebehoren daarvoor:

- a) Opnameapparatuur en beeldverwerkingsapparatuur.
- b) Camera's, fotografische apparatuur en apparatuur voor het bewerken van films.
- c Beeldversterkerapparatuur.
- d) Infrarood- en warmtebeeldapparatuur.

- e) Apparatuur met beeldradarsensoren.
- f) Apparatuur voor hinderen en tegenhinderen voor de apparatuur bedoeld in ML15.a) tot en met ML15.e).

ML16 Smeedstukken, gietstukken en andere halffabrikaten waarvan het gebruik in een in deze militaire lijst bedoeld product identificeerbaar is door de compositie, geometrie of functie van het materiaal, en welke speciaal ontworpen zijn voor de producten bedoeld in ML1 tot en met ML4, ML6, ML9, ML10, ML12 of ML19.

ML17 Militaire uitrustingsstukken, materialen en bibliotheekprogramma's, als hieronder, en speciaal ontworpen onderdelen daarvoor:

- a) Geheel zelfstandig werkende toestellen voor het duiken en zwemmen onder water
- b) Constructieapparatuur, speciaal ontworpen voor militair gebruik.
- c) Uitwendige hulpstukken, bekledingen en bewerkingen signatuuronderdrukking, speciaal ontworpen voor militair gebruik.
- d) Genieapparatuur, speciaal ontworpen voor gebruik in een gevechtszone.
- e) "Robots", en besturingsapparatuur en "eindefectoren" voor "robots"
- f) Bibliotheekprogramma's (parametrische technische gegevensbestanden), speciaal ontworpen voor militair gebruik met apparatuur bedoeld in de gemeenschappelijke EU-lijst van militaire goederen.
- g) Apparatuur voor het opwekken van nucleaire energie of voortstuwingsapparatuur, met inbegrip van "kernreactors", speciaal ontworpen voor militair gebruik en onderdelen daarvoor, speciaal ontworpen of aangepast voor militair gebruik.
- h) Apparatuur en materiaal bekleed of behandeld voor signatuuronderdrukking van herkenningstekens, speciaal ontworpen voor militair gebruik, andere dan die welke reeds elders in de gemeenschappelijke EU-lijst van militaire goederen zijn bedoeld.
- i) Simulators speciaal ontworpen voor militaire "kernreactors".
- j) Mobiele reparatiewerkplaatsen speciaal ontworpen of aangepast voor het onderhouden van militaire apparatuur.
- k) Veldgeneratoren speciaal ontworpen of aangepast voor militair gebruik.
- l) Containers, speciaal ontworpen of aangepast voor militair gebruik.
- m) Veerboten die niet elders in de gemeenschappelijke EU-lijst van militaire goederen worden bedoeld, bruggen en pontons, speciaal ontworpen voor militair gebruik.
- n) Testmodellen speciaal ontworpen voor de "ontwikkeling" van goederen bedoeld in ML4, ML6, ML9 of ML10.
- o) Apparatuur ter bescherming tegen laserstralen (bijvoorbeeld om ogen of sensoren te beschermen), speciaal ontworpen voor militair gebruik.

ML18 Productieapparatuur en onderdelen daarvoor, als hieronder:

- a) Speciaal ontworpen of aangepaste 'productie'-apparatuur voor de 'productie' van goederen bedoeld in de gemeenschappelijke EU-lijst van militaire goederen, en speciaal ontworpen onderdelen daarvoor.
- b) Speciaal ontworpen voorzieningen voor omgevingsproeven en speciaal ontworpen apparatuur daarvoor, voor het verkrijgen van een certificaat of bewijs van geschiktheid voor of voor het testen van producten bedoeld in de gemeenschappelijke EU-lijst van militaire goederen.

ML19 Gerichte energiewapensystemen, daarmee verbonden apparatuur of apparatuur voor tegenmaatregelen en testmodellen, als hieronder, en speciaal ontworpen onderdelen daarvoor:

- a) "Laser"-systemen speciaal ontworpen voor de vernietiging of voor de bewerkstelling van vroegtijdige missiebeëindiging van een doelwit
- b) Deeltjesbundel- en microgolfsystemen die in staat zijn tot vernietiging of vroegtijdige missiebeëindiging van een doelwit
- c) Radiofrequentiesystemen met een hoog vermogen die in staat zijn tot vernietiging of vroegtijdige missiebeëindiging van een doelwit
- d) Apparatuur, speciaal ontworpen voor de verdediging tegen, alsmede de opsporing c.q. identificatie van, systemen bedoeld in ML19.a) tot en met ML19.c)
- e) Fysische testmodellen voor de systemen, apparatuur en onderdelen bedoeld in ML19
- f) Continugolf- of gepulseerde "laser"-systemen speciaal ontworpen voor het veroorzaken van permanente blindheid aan het onversterkte gezichtsvermogen, d.w.z. aan het blote oog of aan het oog met zichtcorrectie.

ML20 Cryogene en "supergeleidende" apparatuur, als hieronder, en speciaal ontworpen onderdelen en toebehoren daarvoor:

- a) Apparatuur speciaal ontworpen of samengesteld om geïnstalleerd te worden in een transport voor militaire grond-, zee-, lucht- of ruimtetoepassing en in staat om te werken terwijl zij in beweging is en om temperaturen te produceren of te handhaven lager dan 103 K (-170 °C).
- b) "Supergeleidende" elektrische apparatuur (roterende apparatuur en transformatoren) speciaal ontworpen of samengesteld om geïnstalleerd te worden in een transportmiddel voor militaire grond-, zee-, lucht- of ruimtetoepassing en in staat om te werken terwijl zij in beweging is.

ML21 "Programmatuur", als hieronder:

- a) "Programmatuur" speciaal ontworpen of aangepast voor "ontwikkeling", "productie" of "gebruik" van apparatuur, materialen of "programmatuur" bedoeld in de gemeenschappelijke EU-lijst van militaire goederen
- b) Specifieke "programmatuur", anders dan bedoeld in ML21.a)
- c) "Programmatuur", niet bedoeld in ML21.a) of b), en speciaal ontworpen of aangepast om apparatuur die niet in de gemeenschappelijke EU-lijst van militaire goederen wordt bedoeld, in staat te stellen de militaire taken uit te voeren van goederen die in de gemeenschappelijke EU-lijst van militaire goederen worden bedoeld.

ML22 "Technologie", zoals hieronder:

- a) "Technologie", anders dan omschreven in ML22.b), welke "noodzakelijk" is voor de "ontwikkeling", de "productie" of het "gebruik" van goederen bedoeld in de gemeenschappelijke EU-lijst van militaire goederen.
- b) "Technologie"

7.2.2 Vlaamse aanvullingen op de EU-lijst

ML23 Geweren en munitie, zoals niet voorzien in ML1, 2 en 3

ML24 Visualisatieschermen (catch-all)

ML25 Overige (catch-all)

- a) luchthavenverlichting en -afbakening
- b) versnellingsdozen
- c) telecommunicatie
- d) maskers en onderdelen voor maskers
- e) software
- f) blanke wapens
- g) onderdelen en toebehoren voor vaar-, voer- en luchtvaartuigen
- h) bouwmaterialen
- i) elektronica
- j) stapel- en continuvezelmaterialen
- k) vaar-, voer- en luchtvaartuigen
- l) verbruiksgoederen

ML26 Ordehandhavingsmateriaal

7.3

Publicaties van het Vlaams Vredesinstituut inzake wapenhandel en –productie in 2010

7.3.1 Rapporten



Vlaamse buitenlandse handel in wapens en producten voor tweëërlei gebruik 2009

Auteur: Nils Duquet

Brussel - 17/03/2010 - ISBN 9789078864318, 162 p.



Het Belgische controlestelsel voor tussenhandel in militaire en dual-use goederen

Auteur: Kathleen Van Heuverswyn

Brussel - 02/03/2010 - ISBN 9789078864288, 122 p.



Het internationale kader voor controle op tussenhandel in militaire en dual-use goederen

Auteur: Kathleen Van Heuverswyn

Brussel - 02/03/2010 - ISBN 9789078864264, 167 p.

7.3.2 Achtergrondnota's

Het gemeenschappelijk standpunt over wapenuitvoer in het licht van een ontluikende defensiemarkt

Auteur: Sara Depauw

Brussel - 25/01/2010 - ISBN 9789078864271, 21 p.

Toetsingskader voor een Vlaams decreet inzake de buitenlandse handel in militaire goederen

Auteurs: Sara Depauw en Kathleen Van Heuverswyn

Brussel - 07/07/2010 - ISBN 9789078864356, 50 p.

SIPRI Yearbook 2010 - Samenvatting in het Nederlands

Brussel - 08/07/2010 - 28 p.

Amerikaanse tactische kernwapens in Kleine Brogel in het licht van internationale ontwikkelingen

Auteur: Marjolein Muys

Brussel - 22/09/2010 - ISBN 9789078864363, 20 p.

7.3.3 Adviezen

Advies bij het jaarlijks verslag van de Vlaamse Regering over de wapenhandel in 2009

Brussel, 14 juni 2010

Eindnoten

- 1 Voor een uitgebreide analyse van het juridisch kader voor wapenhandel zie: Castryck, G., Depauw, S. & Duquet, N. (2006), *Het Vlaams wapenexportbeleid: een analyse van de juridische context*. Brussel: Vlaams Vredesinstituut. Beschikbaar op www.vlaamsvredesinstituut.eu.
- 2 Gemeenschappelijk Standpunt van de Raad tot vaststelling van gemeenschappelijke voorschriften voor de controle op de uitvoer van militaire goederen en technologie, 8 december 2008 (doc. nr. 15972/1/08) - <http://register.consilium.europa.eu/pdf/nl/08/st15/st15972-re01.nlo8.pdf>, geraadpleegd op 13 januari 2010.
- 3 Richtlijn 2009/43/EG van het Europees Parlement en de Raad betreffende de vereenvoudiging van de voorwaarden voor de overdracht van defensiegerelateerde producten binnen de Gemeenschap - <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:146:0001:0036:NL:PDF>, geraadpleegd op 26 januari 2010.
- 4 Voor een uitgebreide bespreking hiervan zie: Depauw, S. (2010), *Het gemeenschappelijk standpunt over wapenuitvoer in het licht van een ontluikende Europese defensiemarkt*. Brussel: Vlaams Vredesinstituut, achtergrondnota. Beschikbaar op www.vlaamsvredesinstituut.eu.
- 5 Voor een uitgebreide bespreking hiervan zie: Castryck, G., Depauw, S. & Duquet, N. (2006), *Het Vlaams wapenexportbeleid: een analyse van de juridische context*. Brussel: Vlaams Vredesinstituut. Beschikbaar op www.vlaamsvredesinstituut.eu.
- 6 Richtlijn 91/477/EEG van de Raad van 18 juni 1991 inzake de controle op de verwerving en het voorhanden hebben van wapens, *Publicatieblad*, nr. L 256 van 13 september 1991, p. 0051-0058.
- 7 Voor een meer gedetailleerde bespreking van de Europese vuurwapenrichtlijn 91/477, zie Duquet, N. & Van Alstein, M. (2011), *Vuurwapens. Handel, bezit en gebruik*. Leuven: Acco.
- 8 Wet van 5 augustus 1991 betreffende de in-, uit- en doorvoer van en de bestrijding van illegale handel in wapens, munitie en speciaal voor militair gebruik of voor ordehandhaving dienstig materieel en daaraan verbonden technologie, zoals laatst gewijzigd op 26 maart 2003.
- 9 Peeters, Kris, *Beleidsnota Buitenlands Beleid, Internationaal Ondernemen en Ontwikkelingssamenwerking 2009-2014*, Stuk 195 (2009-2010) – Nr 1, ingediend op 26 oktober 2009 - <http://jisp.vlaamsparlament.be/docs/stuk-ken/2009-2010/g195-1.pdf>, geraadpleegd op 13 januari 2010.
- 10 Deze verslagen zijn beschikbaar via de website van de Dienst Controle Wapenhandel: <http://www.vlaanderen.be/wapenhandel>.
- 11 De maandelijkse overzichten zijn beschikbaar op de website van de Dienst Controle Wapenhandel: <http://www.vlaanderen.be/wapenhandel>.
- 12 Voor de berekeningswijze van deze schattingen voor 2003 en 2004, zie Duquet, N. (2008), *Vlaamse buitenlandse handel in wapens en goederen voor tweeërlei gebruik*, Brussel: Vlaams Vredesinstituut, p.12. Beschikbaar op www.vlaamsvredesinstituut.eu.
- 13 Duquet, N. & Van Alstein, M. (2011), *Vuurwapens. Handel, bezit en gebruik*. Leuven: Acco.
- 14 Duquet, N. & Van Alstein, M. (2011), *Vuurwapens. Handel, bezit en gebruik*. Leuven: Acco.
- 15 Wet betreffende de in-, uit- en doorvoer van en de bestrijding van illegale handel in wapens, munitie en speciaal voor militair gebruik of voor ordehandhaving dienstig materieel en daaraan verbonden technologie, 5 augustus 1991.
- 16 Koninklijk besluit tot regeling van de in-, uit- en doorvoer van wapens, munitie en speciaal voor militair gebruik of voor ordehandhaving dienstig materieel en de daaraan verbonden technologie, 8 maart 1993
- 17 *Verslag van de Vlaamse Regering. Zesmaandelijks verslag van de Vlaamse Regering aan het Vlaams Parlement over de verstrekte en geweigerde vergunningen voor wapens, munitie en speciaal voor militair gebruik of voor ordehandhaving dienstig materieel en daaraan verbonden technologie. Periode van 1 september 2004 tot 31 december 2004. Verslag namens de Subcommissie voor Wapenhandel uitgebracht door de heer Kurt De Loor aan de Commissie voor Economie, Werk en Sociale Economie*. 25 mei 2005. Stuk 33-A (2004-2205) – Nr.2, p.6
- 18 *Halfjaarlijks verslag van de Vlaamse Regering aan het Vlaams Parlement over de verstrekte en geweigerde vergunningen voor wapens, munitie en speciaal voor militair gebruik of voor ordehandhaving dienstig materieel en daaraan verbonden technologie. Periode van 1 januari 2009 tot 30 juni 2009. Verslag namens de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden en Internationale Samenwerking uitgebracht door de heer Matthias Diependaele*. Stuk 53 (2009-2010) – Nr.2, p.7.
- 19 Voor de berekeningswijze van deze schattingen voor 2003 en 2004, zie Duquet, N. (2008), *Vlaamse buitenlandse handel in wapens en goederen voor tweeërlei gebruik*, Brussel: Vlaams Vredesinstituut, p.12. Beschikbaar op www.vlaamsvredesinstituut.eu.

- 20 Perlo-Freeman, S., Ismail, O. & Solmirano, C. (2010), Military expenditure. In: SIPRI (ed.), *SIPRI Yearbook 2010: Armaments, Disarmament and International Security*. Oxford: Oxford University Press, p.177-200. Perlo-Freeman, S. et al (2010), Military expenditure data 2000-2009. In: *SIPRI (ed.), SIPRI Yearbook 2010: Armaments, Disarmament and International Security*. Oxford: Oxford University Press, p.201-249.
- 21 Voor de berekeningswijze van deze schattingen voor 2003 en 2004, zie Duquet, N. (2008), *Vlaamse buitenlandse handel in wapens en goederen voor tweeërlei gebruik*, Brussel: Vlaams Vredesinstituut, p.12. Beschikbaar op www.vlaamsvredesinstituut.eu.
- 22 Vlaams Vredesinstituut (2008), *De Belgische wapenexport vijf jaar na de regionalisering: een stand van zaken*. Brussel: Vlaams Vredesinstituut, achtergrondnota. Beschikbaar op www.vlaamsvredesinstituut.eu.
- 23 KB buitenlandse wapenhandel, art. N – bijlage, 2de categorie, afdeling 1, A.19.
- 24 *De Tijd*, Airbus dreigt A400M te schrappen, 6 januari 2010. *De Standaard*, Airbus dreigt te dure A400M-project te begraven, 6 januari 2010. *De Morgen*, Airbus A400M komt maar niet van de grond, 15 januari 2010.
- 25 Depauw, S. & Van Heuverswyn, K. (2010), *Toetsingskader voor een Vlaams decreet inzake de buitenlandse handel in militaire goederen*. Brussel: Vlaams Vredesinstituut, achtergrondnota. Beschikbaar op www.vlaamsvredesinstituut.eu.
- 26 Voor meer informatie over de rol van eindgebruik in de Vlaams vergunningsprocedure voor de export van militair materieel, zie Vlaams Vredesinstituut (2008), *Eindgebruik als factor in de vergunningsprocedure voor wapenuitvoer in Vlaanderen*, Brussel: Vlaams Vredesinstituut, achtergrondnota, 19 november 2008. Beschikbaar op www.vlaamsvredesinstituut.eu.
- 27 Voorstel van resolutie – van de heren Eloi Glorieux, Jef Tavernier en Jos Stassen – betreffende de steun aan een rechtvaardige vrede in Palestina en Israël. Verslag namens de Subcommissie voor Wapenhandel uitgebracht door de heren Jan Loones en Jan Laurys aan de Commissie voor Economie, Werk en Sociale Economie. Stuk 210 (2004-2005) – Nr. 4, 16 juni 2005. <http://docs.vlaamsparlement.be/docs/stukken/2004-2005/g210-4.pdf>
- 28 Ceysens, P. Antwoord op interpellatie van de heer Eloi Glorieux over de reactie van de Vlaamse Regering op de uitspraken van federal minister Karel De Gucht inzake wapenhandel met Israël. Vlaams Parlement, 29 januari 2009, <http://www.vlaamsparlement.be/Proteus5/showVIVerslag.action?id=544573>
- 29 Voorstel van resolutie van de heren Ludwig Caluwé, Johan Verstreken, Ward Kennes, Matthias Diependaele <http://docs.vlaamsparlement.be/docs/stukken/2010-2011/g967-3.pdf>
- 30 Council of the European Union (2009), *Eleventh annual report according to article 8(2) of Council Common Position 2008/944/CFSP defining common rules governing control of exports of military technology and equipment*.
- 31 Koninklijk besluit tot regeling van de in-, uit- en doorvoer van wapens, munitie en speciaal [voor militair gebruik of voor ordehandhaving] dienstig materieel en de daaraan verbonden technologie, 8 maart 1993, art. N – bijlage, 2de categorie, afdeling 1, A.19.
- 32 *Halfjaarlijks verslag van de Vlaamse Regering aan het Vlaams Parlement over de verstrekte en geweigerde vergunningen voor wapens, munitie en speciaal voor militair gebruik of voor ordehandhaving dienstig materieel en daaraan verbonden technologie. Periode van 1 januari 2009 tot 30 juni 2009. Verslag namens de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden en Internationale Samenwerking uitgebracht door de heer Matthias Diependaele*. Stuk 53 (2009-2010) – Nr.2.
- 33 Wapenindustrie geen sant in eigen land, *De Tijd*, 21 maart 2009.
- 34 Haven van Antwerpen (s.d.), *Markante cijfers*. http://www.havenvanantwerpen.be/portal/page/portal/POA_NL/Uw%20partner%20voor%20Europa/Markante%20cijfers, geconsulteerd op 13 december 2010; *Persbericht van het Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen*, www.havenvanantwerpen.be, geconsulteerd op 3 maart 2011.
- 35 De Roo, M., Haven Gent boekt record, *De Tijd*, 8 januari 2011, p.8.
- 36 Resolution 1298 (2000) Adopted by the Security Council at its 4144th meeting on 17 May 2000. <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/NOO/437/11/PDF/NOO43711.pdf?OpenElement>
- 37 Besluit 2010/127/GBVB van de Raad van 1 maart 2010 betreffende beperkende maatregelen tegen Eritrea. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:051:0019:0021:NL:PDF>
- 38 Voor de wijze waarop deze schattingen tot stand kwamen, zie Duquet, N. (2008), *Vlaamse buitenlandse handel in wapens en goederen voor tweeërlei gebruik 2007*, Brussel: Vlaams Vredesinstituut, p.12. Beschikbaar op www.vlaamsvredesinstituut.eu.



Het Vlaams Vredesinstituut werd bij decreet opgericht door het Vlaams Parlement als onafhankelijk instituut voor vredesonderzoek. Het Vredesinstituut voert wetenschappelijk onderzoek uit, documenteert relevante informatiebronnen, en informeert en adviseert het Vlaams Parlement en het brede publiek inzake vredesvraagstukken.

Vlaams Vredesinstituut

Leuvenseweg 86

1000 Brussel

tel. +32 2 552 45 91

vredesinstituut@vlaamsparlement.be

www.vlaamsvredesinstituut.eu